

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب معلّم

(راهنمای تدریس)

مبانی هنرهای تجسمی

گروه تحصیلی هنر

کلیه رشته‌ها

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش
نام کتاب : کتاب معلم مبانی هنرهای تجسمی - ۵۵۱/۵
مؤلفان : مؤگان اصلانی، زهره نهاردانی، مرضیه درویشی و صدیقه کرمانی
اعضای کمیسیون تخصصی : آمنه احمدی، رزیتا حاج‌سید جواد، مهدیه حیاتی، بشری گلبخش و مریم قلی‌پور
ناظر : نبی‌الله مقیمی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : سید احمد حسینی

صفحه‌آرا : شهرزاد قنبری

حروفچین : فاطمه باقری‌مهر

مصصح : رضا جعفری، علیرضا کاهه

آماده‌سازی خبر : سپیده ملک‌ایزدی

امور فنی رایانه‌ای : حمید نابت‌کلاجاهی، پیمان حبیب‌پور

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن : ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

جایخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ دوم ۱۳۹۳

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۱۹۷۷-۶ ISBN 978-964-05-1977-6

دانلود سوالات آزمون

راهنمای کامل آزمون

۱	مقدمه
۲	معرفی درس مبانی هنرهای تجسمی

بخش اول: کلیات

۵	۱-۱- محتوا، ابزار و روش
۶	۱-۱-۱- اهداف آموزشی
۸	طبقه‌بندی اهداف آموزشی
۱۳	تدریس چیست؟
۱۳	شیوه‌های تدریس
۱۴	الگوی عمومی تدریس
۱۵	۱-۱-۲- مهم‌ترین روش‌های آموزش هنر
۱۵	روش تدریس مبتنی بر خلاقیت
۱۸	روش بحث گروهی
۲۰	الگوی حل مسئله
۲۱	روش فعال
۲۱	۱-۲- ارزشیابی
۲۲	۱-۲-۱- روش‌های ارزشیابی
۲۳	۱-۲-۲- راهنمای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دروس نظری - عملی
۲۴	۱-۳- زمان‌بندی تدریس و طراحی فرایند تدریس
۲۵	۱-۳-۱- جدول مفاهیم هر جلسه در نیم‌سال اول
۲۶	۱-۳-۲- جدول مفاهیم هر جلسه در نیم‌سال دوم
۲۷	۱-۳-۳- جدول عناوین و اهداف رفتاری سالانه درس مبانی
۳۴	۱-۴- برنامه درسی روزانه
۳۵	۱-۴-۱- بودجه‌بندی زمانی تدریس در یک جلسه
۳۶	۱-۴-۲- جدول طرح درس استاندارد
۳۷	۱-۴-۳- جدول طرح درس مبانی هنرهای تجسمی
۳۸	۱-۵- مهارت‌های هنرآموز در کلاس

بخش دوم: الگوی تدریس آموزه‌ها

آموزه ۱	۴۲
آموزه ۲	۴۵
آموزه ۳	۴۸
آموزه ۴	۵۱
آموزه ۵	۵۴
آموزه ۶	۵۷
آموزه ۷	۶۰
آموزه ۸	۶۲
آموزه ۹	۶۵
آموزه ۱۰	۶۸
آموزه ۱۱	۷۱
آموزه ۱۲	۷۴
آموزه ۱۳	۷۷
آموزه ۱۴	۸۰
آموزه ۱۵	۸۲
آموزه ۱۶	۸۴
آموزه ۱۷	۸۶
آموزه ۱۸	۸۹
آموزه ۱۹	۹۲
آموزه ۲۰	۹۵
آموزه ۲۱	۹۸
آموزه ۲۲	۱۰۲
آموزه ۲۳	۱۰۵
آموزه ۲۴	۱۰۸
جداول مفاهیم بصری و ارتباط آن‌ها با آموزه‌ها	۱۱۲
واژه‌نامه	۱۳۹
اصطلاحات	۱۵۰
منابع	۱۵۳

تدریس از مهم‌ترین وظایف هنرآموزان است و از این طریق کوشش برنامه‌ریزان درسی و کارشناسان و مسئولین آموزشی به نتیجه می‌رسد. با توجه به تنوع شرایط آموزشی و توانمندی‌های هنرآموزان در مراحل آموزش (تدریس و ارزشیابی) از روش‌های مختلفی استفاده می‌شود.

درس مبانی هنرهای تجسمی درواقع واحد اصلی و پایه در رشته‌های گروه هنر است و اهمیت خاصی در فهم ساختار هنر دارد. همچنین در ایجاد خلاقیت هنری بسیار مؤثر است. نقش هنرآموز در تدریس و نحوهٔ ارائهٔ آن بسیار مهم و تأثیرگذار است. هنرآموز این درس باید علاوه بر داشتن تسلط در مهارت‌های معلمی، توانایی‌های لازم را در پایه و اصول هنرهای تجسمی داشته باشد و حداقل مدرک تخصصی مورد نیاز، لیسانس یکی از رشته‌های هنر است. البته علاقه‌مندی و هنرمند بودن معلم در کیفیت آموزش و تربیت هنرجویان موفق تأثیر مستقیم دارد.

هدف از راهنمای این کتاب آن است که راهکارها و اطلاعاتی را ارائه نماید تا هنرآموزان درس مبانی هنرهای تجسمی بتوانند با استفاده از آن تدریس موفق‌تری داشته باشند و آموزش مناسبی را ارائه نمایند. به همین منظور این کتاب، اطلاعاتی را دربارهٔ اهداف، رویکردها و استانداردهای آموزشی، روش تدریس و ارزشیابی به هنرآموزان ارائه می‌کند. برای استفاده از این کتاب بهتر است هنرآموز محترم پس از مطالعهٔ بخش اول، در بارهٔ استانداردهای آموزشی و تعاریف کلی دانش کافی را به دست آورد، سپس در طول سال تحصیلی درس مبانی هنرهای تجسمی را با استفاده از راهنمایی‌های بخش دوم تدریس کند.

در بخش‌های گوناگون کتاب، متناسب با موضوع درس مطالبی ارائه شده است که می‌تواند برای یادآوری برخی پیش‌دانسته‌های مورد نیاز به هنرآموز کمک کند. همچنین در این کتاب منابع علمی مرتبط با موضوع درس و مهارت‌های مورد نیاز برای تدریس و ارزشیابی معرفی شده است که توصیه می‌شود هنرآموزان محترم با تهیهٔ آن‌ها دانسته‌های خود را افزایش دهند و مهارت‌هایشان را تقویت نمایند. در پایان یادآور می‌شود که در تهیهٔ ساختار الگوی تدریس از راهنمایی هنرآموزان خبرهٔ درس مبانی هنرهای تجسمی نیز استفاده شده است.

معرفی درس مبانی هنرهای تجسمی

نوع درس: نظری

شماره درس: ۳۴۳۱

نام کتاب درسی: مبانی هنرهای تجسمی، مؤلف: دکتر عبدالمجید حسینی راد

کد کتاب: ۳۵۸/۲۱

سال ارائه درس: پایه دوم مشترک گروه هنر (پایه و اصلی)

تعداد واحد: ۴

ساعت نظری در هفته: ۱ واحد، یک ساعت در هفته

ساعت عملی در هفته: ۳ واحد، ۴ ساعت در هفته

کل ساعت درس در طول سال تحصیلی: ۱۵۰ ساعت

اهمیت موضوع درس: اصلی / پایه

می‌دانیم با تولد و ورود انیمیشن، گرافیک متحرک، تیتراژها، کمیک استریپ و ... تغییراتی در دانش هنرهای تجسمی ایجاد شده است. البته پرداختن به این تغییرات و آموزش آن‌ها به زمان اجرای برنامه درس ملی موکول گردید، تا علاوه بر برنامه‌ریزی و به روز رسانی رشته‌ها و محتوای آن‌ها، قبل از چاپ کتاب‌های جدید، آموزش هنرآموزان نیز انجام پذیرفته باشد. هم‌اکنون برای اولین بار، به دلیل نیاز و درخواست همکاران محترم، کتاب راهنمای معلم با مشارکت چند تن از هنرآموزان خبره، تألیف و منتشر گردیده و همزمان مصادیق تصویری در سال‌های متوالی از هنرستان‌های مختلف جمع‌آوری شده است. ارائه بهترین آثار هنری هنرجویان، تأکیدی بر میزان توانایی مخاطبان کتاب حاضر (مبانی هنرهای تجسمی)^۱ است.

۱- پویانمایی به هنرهایی که تصویر متحرک را شامل می‌شود اطلاق می‌شود و انیمیشن نیز در این گروه قرار می‌گیرد.

در ادامه، چند نکته حائز اهمیت را تعریف و آن‌ها را یادآوری می‌نماییم:

هر انرژی به صورت پتانسیل و نهفته، که در اطراف هنرمند انتظار تبدیل شدن به یک اثر هنری را داشته باشد یک «بزار» محسوب می‌شود که می‌تواند از اثر تنفس روی شیشه سرد برای طراحی باشد تا بر روی مواد و مصالح با مارک‌های ویژه. بنابراین تعریف، انتظار می‌رود در کلاس‌های مبانی هنرهای تجسمی فقط به آشنایی با وسایل نقاشی و گرافیک و کاربرد آن‌ها (راید و کاغذ...) پرداخته نشود و برای رسیدن هنرجویان به مفاهیم، به تمهیداتی که در هر طرح درس آمده است، مثل نقاشی با انگشت یا دیزاین بازیافت مواد و... توجه شود.

نکته دیگر مربوط به «دیزاین» است. وقتی لغت دیزاین به گوش شما می‌رسد، از آن چه برداشتی

دارید؟

آیا فکر می‌کنید دیزاین فقط همراه گرافیک طراحی لباس^۱، طراحی صنعتی و اثاث و لوازم و...

است؟

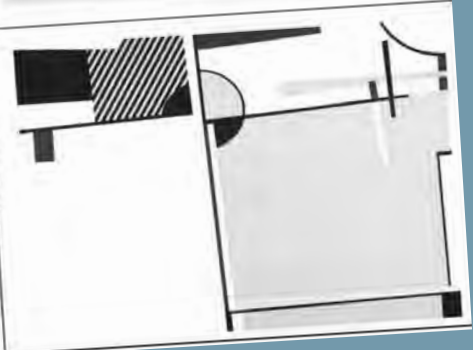
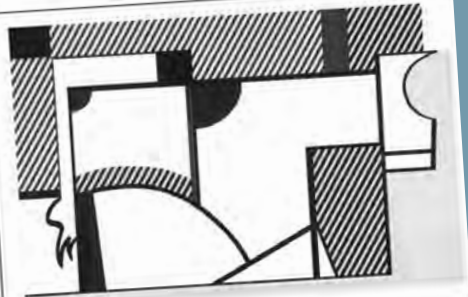
دیزاین خیلی فراتر از این‌هاست. در فرهنگ لغت معنای لغوی آن، (Plan) و در فارسی به نقشه‌سازمان یافته معنا شده است. «دیزاین» لبریز از اصول و قواعد هنر در گونه‌های نقاشی، طراحی، مجسمه‌سازی، عکاسی و رسانه‌هایی است، که مبنای زمانی دارند (فیلم، ویدئو، گرافیک رایانه‌ای و انیمیشن). البته در صنایع دستی (سرامیک، بافت و شیشه) هم جامعیت دارد. معماری طراحی داخلی و طراحی محیطی و حتی موسیقی که هنرهای تجریدی هستند از اصول و قواعد هنرهای تجسمی پیروی می‌کنند.

بنابراین تقریباً تمامی آثار دوبردی و سه بعدی از اصول قواعد دیزاین پیروی می‌کنند. در حقیقت دیزاین یک ضرورت است و یک اتفاق نیست. در مکالمات روزمره وقتی گفته می‌شود «این یک دیزاین است» یعنی آن چیز طرح‌ریزی شده و نقشه‌سازمان یافته است – با یک حادثه رخ نداده است – هنرمند وقتی دیزاین می‌کند، با تنظیم عناصر الگوهای هنر تجسمی نقشه‌بی‌همتایی به وجود می‌آورد. در هنر هم مانند همه شغل‌های دیگر، هنرمند در جست‌وجوی پاسخ مشکلات است. به هر حال هنر در جست‌وجوی راه‌حلی تصویری (مجازی یا واقعی) است که در حقیقت ما آن را «دیزاین» می‌نامیم بنابراین هنرمند باید قادر به دیدن امکانات جدید و ارائه این نوآوری‌ها باشد زیرا همه آن‌ها در مبانی هنرهای تجسمی نهفته است.

۱

بخش

کلیات

کلیات

از شایستگی‌های هنرآموز، علاوه بر دارا بودن دانش به‌روز و مرتبط، آگاهی داشتن از مهارت‌های تدریس^۱ و به‌کار بستن آن‌ها در فرآیند یادگیری است. مهارت‌های هنرآموز را می‌توان به مهارت‌های پیش از تدریس، ضمن تدریس و پس از تدریس دسته‌بندی کرد، به‌طوری که هر یک، پیش‌نیاز دیگری خواهد بود. آشنایی با تعاریف، آثار و موانع یادگیری^۲ و روش^۳‌های ایجاد انگیزه^۴ برای هنرآموز در این مرحله ضروری است. هنرآموز، پیش از تدریس به تحلیل در سه بخش محتوایی، ابزاری و روشی می‌پردازد و در پایان دوره با ارزشیابی، میزان یادگیری فرآیند عملیات تدریس را می‌سنجد و به تأثیرگذاری هدف آموزشی خویش واقف می‌گردد.

حال که احیای جامعه انسانی در سایه تعلیم و تربیت است، آشنایی با روش تعلیم و تربیت و فناوری (تکنولوژی) آموزشی بسیار ضرورت دارد. تجربه ثابت کرده است که امور هدفدار و روشمند همواره نسبت به اموری که بدون برنامه‌ریزی و طراحی مقدماتی و پایانی، صورت می‌گیرند، موفقیت‌آمیزترند و در زمان کوتاه‌تری به نتیجه مطلوب می‌رسند.

۱-۱- محتوا، ابزار و روش

روش تدریس، براساس خلاقیت و نوآوری هنرآموز، شکل می‌گیرد و جنبه کاربردی دارد. از جمله موارد مهم در امر تدریس «تحلیل آموزش» است. به این معنا که هنرآموز پیش از آغاز سال

۱- فعالیت یا کنش متقابل بین فراگیرنده، با هدف یادگیری را «تدریس» گویند. نکته اساسی این نوع فعالیت، دو جانبه بودن آن است که روان‌شناسی ارتباط، زمینه‌ساز این مسئله خواهد بود. گفته شده است مجموعه اعمال سنجیده منطقی و پیوسته که هنرآموز به منظور ارائه درس انجام می‌دهد، فرایند تدریس نامیده می‌شود.

۲- «یادگیری» فرایندی است که به موجب آن تغییرات نسبتاً پایدار و مبتنی بر تجربه و آگاهی صورت می‌گیرد.

۳- تلاش برنامه‌ریزی شده جهت دستیابی به مطلوب را «روش» گویند. بنابراین اگر تلاشی بدون برنامه‌ریزی صورت گیرد، آن کار روشمند نخواهد بود. همچنین برنامه‌ریزی بدون تلاش و کوشش جهت دستیابی به مطلوب نیز تحت مقوله روش‌ها قرار نمی‌گیرد.

۴- مهارت و قدرت هنرآموز را در توانایی برانگیختن هنجو انگیزش می‌گویند، کلید یادگیری، انگیزش است و هنر هنرآموز در ایجاد انگیزه‌مندی بین هنجویان نمود می‌کند. مفهوم انگیزش را آن‌گاه به کار می‌بریم که می‌خواهیم از علت یا علت‌ها یا تعیین‌کننده رفتارها یا رفتارهای شخصی و یا گروهی بحث کنیم و دریابیم که چه عامل درونی و برونی باعث پیداشدن چنان رفتار و یا باعث هدایت آن رفتار شده است.

تحصیلی باید در سه نکته مهم و اساسی زیر تمرکز پیدا کند و مطابق آن‌ها برنامه‌ریزی نماید :

الف) تحلیل محتوای متن آموزشی و تنظیم و دسته‌بندی مطالب براساس محتوا و زمان؛

ب) تحلیل ابزار کمک آموزشی با توجه به امکانات موجود و هماهنگی با محتوای موردنظر؛

ج) تحلیل روش تدریس با توجه به شناخت سطح مخاطب، زمان تعیین شده و محتوای آموزشی.

محتوای آموزشی، مفاهیم، واژگان، روش‌ها و اصول را شامل می‌شود که برای رسیدن به هدف‌های آموزشی هر دوره در مرحله طراحی برنامه درسی یا فرایند تدریس برگزیده می‌شود.

برخی از این کلاس‌های گزینش محتوا می‌تواند موارد زیر باشد :

ارتباط با هدف غائی و کلی و پوشش دادن به آن‌ها - تناسب با علم و پیشرفت‌های جدید - اعتبار

و روایی کافی - تناسب با ارزش‌های اجتماعی - تناسب با ویژگی‌های دانش‌آموز مخاطب - تناسب با زمان آموزش.

در سازماندهی محتوای آموزشی باید موارد زیر رعایت شود :

توالی، تداوم، وسعت، تعادل، ارتباط افقی و عمودی با آموزش و برنامه‌ریزی آن

از مجموعه این عملیات در علوم تربیتی و فنون تدریس با عنوان «مهارت‌های پیش از تدریس»

یاد می‌شود. هنرآموز با بررسی محتوا و ابزار کمک آموزشی موجود و مناسب با محتوا و انتخاب روش

تدریس متناسب با محتوا و ابزار موجود می‌تواند سال تحصیلی را با اعتماد و اطمینان کامل آغاز کند

و از ابتدای دوره آموزش به رفع نواقص آن بپردازد.

در مورد تحلیل محتوایی باید به دو نکته اساسی توجه شود :

۱- بررسی محتوای متن آموزشی و تنظیم مطالب براساس تقدّم و تأخّر و سختی و آسانی

مفاهیم.

۲- زمان‌بندی منطقی با توجه به محتوای مذکور (با در نظر گرفتن تعطیلات رسمی) و

هماهنگی با برنامه‌های کلان در سیستم آموزشی آموزشگاه.

پس از تحلیل متن آموزشی، به ابزار کمک آموزشی می‌پردازیم. در هنرستان‌ها بیشتر از ابزار

سمعی - بصری استفاده می‌شود و با توجه به نوع درس، ابزار آن نیز متفاوت می‌شود. لوح‌های

آموزشی، فیلم‌ها و عکس‌های آموزشی، اردوها و ... می‌توانند ابزار کمک آموزشی ما باشند که با توجه

به نوع درس و امکانات آموزشگاه انتخاب می‌شوند.

۱-۱-۱ اهداف آموزشی: هنرآموز باید پیش از ورود به عرصه تدریس و آموزش، اهداف

خود را مشخص کند و با برنامه‌ریزی صحیح و دقیق مشغول تدریس شود. از این‌رو، ابتدا باید با

اهداف آموزشی آشنایی کامل داشته باشد، سپس آن‌ها را تعیین کند. اهداف آموزشی را می‌توان به سه دسته تقسیم نمود :

– هدف کلی

– اهداف جزئی یا مرحله‌ای

– اهداف رفتاری

این هدف قابل اندازه‌گیری نیست و بسیار کلی است و عبارت است از این که هنرجو کلیه معلومات و توانایی‌هایی را که در آغاز دوره آموزش فاقد آن‌ها بوده، در پایان آموزش فراگرفته باشد.

برای نوشتن اهداف کلی از فعل‌هایی نظیر آشنا شود، درک کند و بداند استفاده می‌شود. البته هدف‌های کلی اکثراً فعل ندارند و با واژه‌هایی مثل توانایی، آشنایی و شناخت شروع می‌شوند. در کتاب هدف کلی در صفحات نخستین در کادری مشخص لحاظ شده است.

هدف کلی: شناخت عناصر بصری (نقطه، خط، سطح، حجم، فرم، بافت، رنگ، تیرگی و روشنی) و توان به کارگیری کیفیات بصری و روابط آن‌ها (تعادل، تناسب، هماهنگی و ریتم) در ترکیب‌بندی و خلق آثار هنرهای تجسمی

هدف‌های جزئی: پله‌هایی است که هنرجو باید پشت سرگذارد تا به یادگیری موردنظر برسد. به عبارت دیگر مسیرها و مواردی هستند که برای رسیدن به هدف کلی آموزش پیش نیاز تلقی می‌شوند.

برنامه‌ریزان، هدف کلی را به چندین هدف کوچکتر به نام هدف‌های جزئی تبدیل می‌کنند. هدف‌های جزئی یک موضوع کوچک را پوشش می‌دهند و حالت نسبی دارند و تبدیل آن‌ها به سطح‌های کلی و جزئی دیگر نیز امکان‌پذیر است.

مثال از اهداف جزئی کتاب :

- آشنایی با مشاهده کردن، دیدن و نگاه کردن؛
- کاربرد مواد مختلف در ایجاد بافت‌های گوناگون؛
- آشنایی با مفاهیم مربوط به کنتراست‌ها و توانایی اجرای آن‌ها.

هدف‌های رفتاری: رفتارها، حرکات و آثاری هستند که قابل مشاهده، شنیدن و لمس کردن‌اند و می‌توان آن‌ها را سنجید. در واقع تغییراتی که هنرآموز انتظار دارد قبل از شروع هر درس جدید و یا پس از پایان آموزش در رفتار هنرجو مشاهده نماید.

هدف‌های رفتاری نشان‌دهنده کارهایی است که هنرجو با انجام آن‌ها میزان یادگیری از موضوع را اعلام می‌نماید.

هدف‌های رفتاری خصوصياتی مانند فعل رفتاری، شرایط انجام عمل و معیارپذیر بودن را باید داشته باشد.

هدف رفتاری از کتاب، توضیح دادن تناسب و اهمیت آن (ص ۶۰ - فصل ۴ کتاب). اهداف آموزشی در شاخه فنی و حرفه‌ای براساس توانایی‌های موردنیاز حرفه، به صورت رفتاری نوشته می‌شوند. برخی فرایند مراحل انجام کار و برخی دیگر خود محصول نهایی (اثر هنری) را نشان می‌دهند.

هدف‌های فرایندی به هدف‌هایی اطلاق می‌شود که بیانگر چگونگی کوشش و تلاش یادگیرنده است و هدف‌های فرآورده‌ای در بردارنده نتایج یادگیری است. در فنی و حرفه‌ای هدف‌ها باید براساس و پایه فرآورده‌ها یا آثار هنری برنامه‌ریزی شوند.

● مهارت پیش از تدریس

تدریس، روش عملی هنرآموز، اعم از کیفیت بیان درس و برنامه‌های جانبی همچون درخواست تحقیق‌های فردی و گروهی، ارزیابی روزانه و ارزیابی هفتگی است. خلاقیت و نوآوری هنرآموز در این بخش بسیار مؤثر است و ضرورت دارد طرح و برنامه درسی عملی خود را به صورت منظم و پیوسته انجام دهد، به گونه‌ای که شخصیت وی در ذهن هنرجو تأثیرگذار شود.

— طبقه‌بندی اهداف آموزشی

— اهداف رفتاری براساس بلوم (Blom) در ابتدای هر فصل آمده است. در رده‌بندی بلوم، اهداف آموزشی به سه حیطه زیر تقسیم می‌شوند:

۱- شناختی

۲- عاطفی

۳- روانی - حرکتی

حیطه شناختی: هدف‌های رفتاری حیطه شناختی به فرایندهایی چون دانستن، شناختن، فهمیدن، اندیشیدن، استدلال کردن و ارزشیابی کردن مربوط می‌شود. حیطه شناختی با هدف‌های بازشناسی دانش و رشد توانایی‌ها و مهارت‌های ذهنی ارتباط دارد و از رفتارهای ساده شروع و به پیچیده ختم می‌شود و شش طبقه دارد.

۱- دانش	۲- فهمیدن	۳- کاربرد	۴- تحلیل	۵- ترکیب	۶- ارزیابی
تعریف کند بیان کند نام ببرد بشمارد برگزیند	توضیح دهد شرح دهد توصیف کند	به کار ببرد حل کند محاسبه کند	تحلیل کند نقد کند ارزیابی کند جدا و منظم کند	طراحی کند رسم کند خلاصه کند شیوه نو ارائه دهد	تأیید نماید رد کند نقد و ارزیابی نماید

مثال به ترتیب سطح

- ۱- دانش انواع سطح را نام ببرد.
  - ۲- درک و فهم مفهوم حجم را شرح دهد.
  - ۳- کاربرد چند نمونه تعادل بصری را در کادر، به کار بگیرد.
  - ۴- تحلیل نمود و اثرات متقابل رنگ را ارزیابی کند.
  - ۵- ترکیب موقعیت‌های خط را در صفحه اجرا کند.
  - ۶- ارزیابی مفاهیم عناصر را در یک اثر تاریخی نقد نماید.
- حیطه عاطفی:** نگرش، باور، علاقه، حالت و ارزش‌ها در حوزه اثرگذاری حیطه عاطفی هستند
- در پنج سطح

- ۱- دریافت: آماده شدن هنرجو برای دریافت مطلب (یادگیری) (توجه کنید)؛
  - ۲- واکنش: عکس‌العمل نشان دادن هنرجو، وقتی چیزی را می‌بیند، فعالانه پاسخ دادن؛
  - ۳- ارزش‌گذاری: برخی ارزش‌ها را تشخیص دادن و برخی دیگر را برتر دانستن؛
  - ۴- سازمان‌بندی: ایجاد یک نظام ارزشی؛
  - ۵- درونی‌سازی: تثبیت ارزش‌ها برای مدت طولانی و ایجاد یک باور شخصی.
- حیطه روانی حرکتی:** داشتن حرکات و اعمال ماهرانه بدنی، نظیر نوشتن، دیدن، تایپ کردن، ورزش کردن و ...

سطوح آن (طبقات اصلی حیطه روانی حرکتی) عبارت‌اند از:

- ۱- تقلید، مشاهده، مهارت و تقلید از آن
- مثال:** انواع سطح را طبق نمونه‌های کتاب انجام دهد.
- ۲- اجرای مستقل: انجام دادن عملی بدون کمک گرفتن از دیگران

مثال: انواع خط را در کادر مناسب اجرا نماید.

۳- دقت، انجام دادن عمل با صحت و ظرافت کافی

مثال: ترکیب‌بندی مناسبی از دو عنصر خط و نقطه با دقت اجرا نماید.

۴- هماهنگی حرکات، آمیختن بیش از یک مهارت و هماهنگ کردن آن

مثال: با مواد گوناگون حالت نقطه را اجرا نماید.

۵- عادی شدن، کاری را با مهارت کامل و به‌صورت خودکار و درونی انجام دادن

مثال: ترکیب‌بندی متوازنی از سه عنصر خط، نقطه و سطح اجرا نماید.

جدول حیطه‌ها (طبقه‌بندی، اهداف و افعال رفتاری قابل استفاده)

ابعاد	طبقه	هدف‌ها	فعال‌های رفتاری
۱- دانش و آموخته‌ها	۱- دانش «بازشناسی و یادآوری آموخته‌ها»	۱- اصطلاحات متداول را می‌داند. ۲- مفاهیم اساسی را می‌داند. ۳- روش‌ها را می‌داند.	۱- تعریف می‌کند. ۲- توصیف می‌کند. ۳- مشخص می‌کند. ۴- فهرست می‌کند. ۵- نام می‌برد. ۶- تکرار می‌کند. ۷- بیان می‌کند. ۸- جور می‌کند. ۹- نسخه‌برداری می‌کند.
	۲- درک و فهم «تفسیرها، ترجمه‌ها و خلاصه‌های اطلاعات معین»	۱- اصول را می‌فهمد. ۲- تئوری‌ها را می‌فهمد. ۳- قوانین را می‌فهمد.	۱- مثال می‌زند. ۲- حل می‌کند. ۳- ترجمه می‌کند. ۴- برگردان می‌کند. ۵- تمیز می‌دهد. ۶- تخمین می‌زند. ۷- توضیح می‌دهد. ۸- بسط می‌دهد. ۹- تعمیم می‌دهد. ۱۰- خلاصه‌نویسی می‌کند. ۱۱- پیش‌بینی می‌کند.
	۳- کاربرد «به‌کارگیری اطلاعات در موقعیتی متفاوت از آنچه عیناً آموخته و فهمیده است»	۱- مفاهیم و اصول را در موقعیت جدید به‌کار می‌برد. ۲- قوانین و نظریه‌ها را در موقعیت‌های عملی به‌کار می‌برد.	۱- تغییر می‌دهد. ۲- محاسبه می‌کند. ۳- نمایش می‌دهد. ۴- کشف می‌کند. ۵- اندازه‌گیری می‌کند. ۶- کنترل می‌کند.
	۴- تجزیه و تحلیل «تجزیه کل به اجزای ترکیبی برای شناخت عناصر تشکیل دهنده آن»	۱- ساختار یک اثر هنری را تجزیه و تحلیل می‌کند. ۲- جداول و نمودارها را تجزیه و تحلیل می‌کند. ۳- یک متن ادبی را تجزیه و تحلیل می‌کند.	۱- به اجزا تقسیم می‌کند. ۲- با نمودار نشان می‌دهد. ۳- مجزا می‌کند. ۴- تجزیه می‌کند. ۵- تفکیک می‌کند. ۶- جدا می‌کند. ۷- هجی می‌کند.

	<p>۵- ترکیب «ترکیب اجزا برای تشکیل چیزی نو»</p>	<p>۱- اصول و قواعد را با یکدیگر ترکیب می‌کند.</p> <p>۲- طرح جدیدی ابداع می‌کند.</p> <p>۳- مطالب را با یکدیگر ترکیب می‌کند.</p>	<p>۱- طبقه‌بندی می‌کند. ۲- درهم می‌آمیزد.</p> <p>۳- ایجاد می‌کند. ۴- تجدیدنظر می‌کند.</p> <p>۵- بازنویسی می‌کند. ۶- سخنرانی می‌کند.</p> <p>۷- داستان می‌نویسد. ۸- شعر می‌سراید.</p> <p>۹- تجدید سازمان می‌کند. ۱۰- مدون می‌کند. ۱۱- نمودار تهیه می‌کند.</p> <p>۱۲- گروه‌بندی می‌کند.</p>
	<p>۶- ارزشیابی «تصمیم‌گیری، قضاوت یا انتخاب مبتنی بر معیارها و منطق عقلی»</p>	<p>۱- یک اثر هنری را ارزشیابی می‌کند.</p> <p>۲- روش‌های تدریس را ارزشیابی می‌کند.</p> <p>۳- قوانین یادگیری را ارزشیابی می‌کند.</p>	<p>۱- ارزیابی می‌کند. ۲- مقایسه می‌کند.</p> <p>۳- نتیجه‌گیری می‌کند. ۴- مقابله می‌کند.</p> <p>۵- انتقاد می‌کند. ۶- تفسیر می‌کند.</p> <p>۷- قضاوت می‌کند. ۸- داوری می‌کند.</p>
	<p>۱- دریافت «آگاهی و توجه غیرفعال نسبت به پدیده یا محرک معین»</p>	<p>۱- نسبت به اهمیت یادگیری آگاهی نشان می‌دهد.</p> <p>۲- نسبت به نیازهای انسان و مسائل اجتماعی حساسیت نشان می‌دهد.</p> <p>۳- با دقت به فعالیت‌های کلاس توجه می‌کند.</p>	<p>۱- می‌پرسد. ۲- انتخاب می‌کند. ۳- دنبال می‌کند. ۴- قرار می‌دهد. ۵- نام می‌برد.</p> <p>۶- اشاره می‌کند. ۷- توصیف می‌کند.</p> <p>۸- با دقت گوش می‌دهد. ۹- سؤال می‌کند. ۱۰- می‌نشیند. ۱۱- ارائه می‌دهد.</p>
	<p>۲- واکنش «پذیرش انتظارات از طریق توجه یا واکنش نسبت به محرک‌ها یا پدیده‌ها»</p>	<p>۱- قوانین مدرسه را رعایت می‌کند.</p> <p>۲- برای انجام کاری ویژه داوطلب می‌شود.</p> <p>۳- از مطالعه شعر و ادب لذت می‌برد.</p>	<p>۱- پاسخ می‌دهد. ۲- کمک می‌کند. ۳- ملاقات می‌کند. ۴- اجابت می‌کند. ۵- پیروی می‌کند.</p> <p>۶- بحث می‌کند. ۷- تبریک می‌گوید. ۸- اجرا می‌کند. ۹- تمرین می‌کند. ۱۰- می‌خواند.</p> <p>۱۱- گزارش می‌دهد.</p>
	<p>۳- ارزش‌گذاری «نشان دادن رفتاری منطبق بر عقیده در موقعیت‌هایی که اجباری برای اطاعت در میان نباشد.»</p>	<p>۱- به نقش علم و زندگی روزمره ارج می‌نهد.</p> <p>۲- نسبت به رفاه و آسایش دیگران علاقه نشان می‌دهد.</p> <p>۳- خود را در قبال پیشرفت اجتماعی متعهد می‌داند.</p>	<p>۱- کامل می‌کند. ۲- پیش قدم می‌شود.</p> <p>۳- دعوت می‌کند. ۴- دوست می‌شود.</p> <p>۵- ملحق می‌شود. ۶- پیشنهاد می‌کند.</p> <p>۷- سهم می‌شود. ۸- کار می‌کند.</p> <p>۹- مطالعه می‌کند. ۱۰- تحسین می‌کند.</p> <p>۱۱- تشکر می‌کند.</p>
	<p>۴- سازمان‌بندی «نشان دادن رفتاری حاکی از تعهد نسبت به ارزش‌ها»</p>	<p>۱- نقش برنامه‌ریزی منظم را در حل مسائل می‌شناسد.</p> <p>۲- مطابق توانایی‌ها، علایق و اعتقادات خویش، برنامه‌ای برای زندگی خود تدوین می‌کند.</p>	<p>۱- طرفداری می‌کند. ۲- تغییر می‌دهد.</p> <p>۳- تنظیم می‌کند. ۴- تلقین می‌کند.</p> <p>۵- مقایسه می‌کند. ۶- تعمیم می‌دهد.</p> <p>۷- تعدیل می‌کند. ۸- اصلاح می‌کند.</p> <p>۹- منظم می‌کند. ۱۰- سازمان می‌دهد.</p> <p>۱۱- ربط می‌دهد. ۱۲- ترکیب می‌کند.</p>

۵- تبلور «رفتار کلی مبتنی بر ارزش‌های درونی شده»	۱- برای انجام کار مستقل از خود اعتماد به نفس نشان می‌دهد. ۲- در فعالیت‌های گروهی، عملاً همکاری می‌کند. ۳- عادات خوب بهداشتی را به کار می‌بندد.	۱- تمیز می‌دهد. ۲- تحت نفوذ قرار می‌دهد. ۳- کیفیت چیزی را تعیین می‌کند. ۴- تجدیدنظر می‌کند. ۵- خدمت می‌کند. ۶- ممیزی می‌کند. ۷- گلچین می‌کند. ۸- داوری می‌کند. ۹- قضاوت می‌کند.
۱- تقلید «مشاهده، مهارت و تقلید از آن»	۱- از ابزار و وسایل تراشکاری آگاهی دارد. ۲- از حیث جسمی برای تراشکاری آمادگی دارد. ۳- به تراشکاری تا حدودی علاقه دارد. ۴- با کمک استادکار تراشکاری می‌کند.	۱- تمیز می‌کند. ۲- اشتباه خود را رفع می‌کند. ۳- تمرین می‌کند. ۴- حرارت می‌دهد. ۵- گره می‌زند. ۶- مخلوط می‌کند. ۷- میخ کوبی می‌کند. ۸- به هم می‌زند. ۹- وزن می‌کند. ۱۰- می‌پیچد. ۱۱- به هم می‌پیچد. ۱۲- محکم می‌کند.
۲- اجرای مستقل «انجام عمل بدون کمک گرفتن از دیگران»	۱- به تنهایی تراشکاری می‌کند. ۲- به تنهایی نقاشی ساختمان انجام می‌دهد. ۳- به تنهایی می‌سازد.	۱- سوار می‌کند. ۲- می‌سازد. ۳- اره می‌کند. ۴- آسیاب می‌کند. ۵- خمیر می‌کند. ۶- می‌بزد. ۷- می‌دوزد. ۸- می‌بافد. ۹- تیز می‌کند. ۱۰- رنگ می‌کند. ۱۱- سمبایش می‌کند. ۱۲- درو می‌کند. ۱۳- مسواک می‌زند. ۱۴- ناخن می‌گیرد.
۳- دقت «انجام عمل با صحت و ظرافت کافی»	۱- با دقت موتور مولد را سیم‌پیچی می‌کند. ۲- با دقت رادیو تعمیر می‌کند. ۳- با دقت جوشکاری می‌کند.	۱- با مته سوراخ می‌کند. ۲- آب بندی می‌کند. ۳- فتر ساعت را جا می‌زند. ۴- لحیم می‌کند. ۵- صحافی می‌کند. ۶- رفو می‌کند. ۷- گچ کاری می‌کند. ۸- کاشی کاری می‌کند. ۹- حدیده می‌کند. ۱۰- سیم کشی می‌کند.
۴- هماهنگی حرکات «آمیختن بیش از یک مهارت و انجام هماهنگ آن‌ها»	۱- با هماهنگی چشم و دست مجسمه می‌سازد. ۲- با هماهنگی چشم و دست چکش می‌سازد. ۳- با هماهنگی دست و چشم و گوش ارکستر را رهبری می‌کند.	۱- با چرخ خیاطی می‌دوزد. ۲- آبشار می‌زند. ۳- شنا می‌کند. ۴- شیرجه می‌رود. ۵- اسکی می‌کند. ۶- دوچرخه سواری می‌کند. ۷- سر می‌خورد. ۸- ویولن می‌زند. ۹- تیراندازی می‌کند.
۵- عادی شدن «انجام کامل یک مهارت یا بیشتر به آسانی و به طور خودکار»	۱- با مهارت رانندگی می‌کند. ۲- با مهارت تراکتور شخم می‌زند. ۳- با مهارت قالی می‌بافد.	۱- همزمان ترمز و کلاچ را فشار می‌دهد. ۲- (با مهارت) چرخ خیاطی را به کار می‌اندازد. ۳- (با مهارت) می‌سازد. ۴- (با مهارت) تعمیر می‌کند و....

تدریس چیست؟

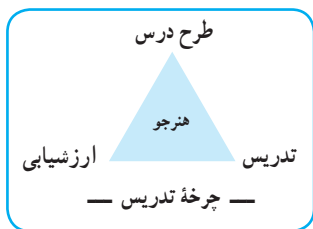
«تدریس عبارت است از تعامل یا رفتار متقابل هنرآموز و شاگرد، براساس طراحی منظم و هدفدار هنرآموز، برای ایجاد تغییر در رفتار شاگرد. تدریس، مفاهیم مختلف مانند نگرش‌ها، گرایش‌ها، باورها، عادت‌ها و شیوه‌های رفتار و به‌طور کلی انواع تغییراتی را که می‌خواهیم در شاگردان ایجاد کنیم، در برمی‌گیرد.» «چهار ویژگی ویژه در تعریف تدریس وجود دارد که عبارت‌اند از:

الف) وجود تعامل میان هنرآموزان و هنرجویان؛

ب) فعالیت براساس اهداف معین و از پیش تعیین شده؛

ج) طراحی منظم با توجه به موقعیت و امکانات؛

د) ایجاد فرصت و تسهیل یادگیری.»

قانون در تدریس: (محتوا ضمیمه است)

دیدگاه‌های مختلف تدریس

— نگاه توصیفی^۱: یعنی انتقال دانش و اطلاعات از سوی هنرآموز به هنرجویان. هنرآموز متکلم وحده است و هنرجویان حالت انفعالی دارند. نگاه توصیفی بیشتر در قالب روش سخنرانی می‌گنجد. در دروس هنر بیشتر در تاریخ هنر جای دارد.

— نگاه موفقیتی^۲: هر تدریس نتیجه‌اش یادگیری است. تدریس عامل موفقیت است.

— نگاه ارادی: نگاهی رفتارگرایانه است. هنرآموز گام‌های آموزش را مشخص می‌کند. هدف‌ها را تعیین می‌کند و به فعالیت‌ها جهت می‌دهد. در این جا یادگیری و تدریس یک فرایند است. — نگاه هنجاری: در این نوع نگاه، همه چیز دید ارزشی دارند. برای مثال، چه چیزی را باید به هنرجویان آموزش دهیم؟ از چه روش استفاده کنیم؟

— نگاه علمی: در این نوع نگاه، مفهوم تدریس، منظم و روشن و دقیق بیان می‌شود و تدریس یعنی مجموعه فعالیت‌های منظم و هدفداری که منجر به تغییر یا یادگیری هنرجو شود. یعنی فعالیت‌ها باید از قبل طراحی و برنامه‌ریزی شده باشند.

شیوه‌های تدریس

— الگوهای تدریس^۳

– روش‌های تدریس^۱

– فنون تدریس^۲

الگوی تدریس: یک الگوی تدریس، چهارچوب ویژه‌ای است که عناصر مهم تدریس در درون آن قابل مطالعه است. تدریس یک فرایند است و فعالیتی است که در داخل یک الگو صورت می‌پذیرد. الگوهای تدریس متعددی توسط صاحب‌نظران معرفی شده‌اند که به مهم‌ترین آن‌ها اشاره خواهیم کرد.

الگوی عمومی تدریس^۳: فرایند تدریس به پنج مرحله تقسیم می‌شود:

۱– تعیین هدف‌های تدریس و هدف‌های رفتاری: هنرآموز باید هدف‌های تدریس خود را به صورتی عینی و قابل اندازه‌گیری تعریف و مشخص کند.

۲– تعیین رفتار ورودی و ارزشیابی تشخیصی: اصطلاح رفتار ورودی در اینجا نمادی از کلیه یادگیری‌های گذشته فراگیران، توانایی‌های عقلی، وضع انگیزشی و برخی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر در یادگیری و میزان رشد آنان است.

۳– تعیین شیوه‌ها و وسایل تدریس: در این مرحله هنرآموز با آگاهی از شرایط و موقعیت آموزشی یکی از روش‌ها و وسایل تدریس را نیز با توجه به مفاهیم و شرایط و ویژگی‌های فراگیران برگزیند.

۴– سازماندهی شرایط و موقعیت آموزشی: هنرآموز باید قادر باشد که با ابتکار و خلاقیت، حداکثر استفاده را از امکانات موجود، در امر تدریس و تحقق اهداف آموزشی ببرد.

۵– ارزشیابی و سنجش عملکرد: هنرآموز در این مرحله علاوه بر ارزشیابی‌های معمولی می‌تواند عملکرد شاگردان را در موقعیت‌های متعدد، مانند انجام دادن پروژه، شرکت در فعالیت‌های آموزشی و ... ارزیابی کند و در صورت راضی نبودن از بازخورد و نتایج ارزشیابی به اصلاح مراحل قبلی الگو اقدام کند.

روش تدریس: هنرآموز بعد از انتخاب محتوا و قبل از تعیین وسیله، باید خط مشی و روش مناسب تدریس خود را انتخاب کند. به مجموعه تدابیر منظمی که برای رسیدن به هدف، با توجه به شرایط و امکانات، اتخاذ می‌شود «روش تدریس» گویند.

انواع روش‌های تدریس: حفظ و تکرار / سخنرانی / پرسش و پاسخ / نمایشی / ایفای نقش / بحث گروهی / آزمایشی / گردش علمی / آزمایش و خطا و ...

۲-۱-۱- مهم‌ترین روش‌های آموزش هنر

روش تدریس مبتنی بر خلاقیت: امروزه خلاقیت به مثابه یکی از توانمندی‌های عالی ذهنی مورد توجه قرار می‌گیرد. روان‌شناسان، به‌ویژه در حوزه آموزش و پرورش برای گسترش دامنه بررسی خلاقیت‌های بارز و نهفته زحمات زیادی را متحمل شده‌اند. با این همه، آنچه در زمینه خلاقیت ارائه شده، بیشتر در برگیرنده شیوه‌های پرورش خلاقیت است و کمتر به این امر که چگونه می‌توان مبتنی بر خلاقیت عمل کرد، پرداخته شده است. در روش تدریس مبتنی بر خلاقیت، تلاش بر این است که شیوه خلاقانه عمل کردن از سوی هنرآموز و هنرجو باز نموده شود. هنرآموز باید با استفاده از کتاب حاضر به گونه‌ای تدریس کند که بتوان با شاخص‌های اعلام شده، آن را خلاقانه نامید. هنرجو هم باید بهره‌گیری از راه‌های خلاقانه را فرا بگیرد. بیشترین توجه به خلاقیت از حدود نیمه دوم قرن بیستم آغاز شده است. از خلاقیت تعاریف متعددی شده است، از جمله:

- ۱- خلاقیت، سیالات، انعطاف‌پذیری و اصلیت (بکر بودن) را شامل است.
  - ۲- خلاقیت درهم آمیختگی عناصری متناسب و جدا از هم است که به منظور سودآوری انجام می‌گیرد.
  - ۳- خلاقیت انجام دادن کاری نو است که از سوی گروه‌ها یا افرادی مورد توجه قرار می‌گیرد، یا از آن برای برآوردن نیاز یا نیازهایی استفاده می‌شود.
- یکی از شرط‌های روشن یا نسبتاً روشن خلاقیت آن است که چیزی را که یادگیرنده ارائه می‌دهد یا هنرآموز مطرح می‌کند باید ثمره کار خود، متعلق به خود و برآمده از اندیشه خود باشد. از این رو، هنرجویی که فقط از قواعد «هنرآموز گفته» بهره می‌گیرد و تمرین می‌کند کار خلاق و اثر خلاق ارائه نمی‌دهد و هنرآموزی را که صرفاً به‌طور صریح مایه کار خود را تقلید هنرآموزان پیشین قرار می‌دهد خلاق نمی‌نامیم. شرط دیگر خلاقیت را می‌توان «اصالت کار» دانست. اصالت کار به معنی گشودن راه‌های جدید برای حل مسائل یا بررسی رخدادها یا یادگیری واقعیت‌ها، مفاهیم، اصول و ... است. از شرط‌های دیگر خلاقیت و اثر خلاقانه، هدفداری آن است. منظور از این گفته آن است که هر فرد خلاق، اثری را که می‌آفریند باید برای هدفی خاص باشد.

فضای عاطفی، شرایط فیزیکی، جو یادگیری، میزان انگیزه برای آموختن و ... از عوامل درون‌کلاسی هستند که در ایجاد خلاقیت اثر می‌گذارند. در میان عوامل یاد شده، نقش هنرآموز در پرورش خلاقیت انکارناپذیر است. اثر تعاملی هنرآموز در کلاس از دو جنبه رابطه عاطفی با هنرجویان و رابطه آموزشی با یاددهی قابل ملاحظه است.

رابطه عاطفی با هنرجو و رابطه آموزشی و یاددهی

ایجاد شرایط مساعد برای رشد خلاقیت مستلزم این است که هنرآموز جوّ صمیمانه و مطمئن در کلاس درس ایجاد کند. به طوری که هنرجو بتواند با احساس امنیت، عقاید و نظرات خویش را ابراز دارد. موارد هشت گانه‌ای که در این مسیر برای هنرآموزان بیشترین ارزش را دارند عبارت‌اند از :

۱- رعایت دیگران

۲- استقلال فکری

۳- سخت‌کوشی

۴- شوخ طبعی

۵- کنجکاوی

۶- صمیمیت

۷- به هنگام کار را انجام دادن

۸- دانش (دانستن)

زمانی را برای تفکر خلاق در نظر بگیرید و به طور مرتب برنامه خود را پیگیری کنید. به این ترتیب می‌توانید روزانه اقدامات زیر را انجام دهید :

۱- به یادداشت‌های خود مراجعه کنید تا شاید در خصوص مشکل امروز خود به نکته مفیدی دست یابید.

۲- از همه یادداشت‌ها، فهرست‌ها، کاتالوگ‌ها و ... استفاده کنید. بی‌شک با فراهم آوردن مجموعه جامعی از واقعیت‌ها و اطلاعات در یک زمینه خاص، ذهن شما برای تحلیل و تفکر فعال‌تر می‌شود.

۳- در زمان‌ها و اوقاتی که برای تفکر خلاق در نظر گرفته‌اید به اندیشه‌ورزی بپردازید و در صدد نباشید که حال و حوصله خاص پیدا کنید و منتظر نباشید که یک‌باره راه حل درستی به شما الهام شود. مطابق برنامه به تفکر بپردازید و به یاد داشته باشید که موفقیت شما عملاً در گرو برنامه‌ریزی منظم است.

۴- اگر در روزی نتوانستید درباره مسائل خود به تفکر خلاق بپردازید، تسلیم نشوید. در چنین مواقعی پیاده‌روی یا هر کار دیگری انجام دهید که نیاز به فکر کردن نداشته باشد. پس از انجام این فعالیت‌ها، مجدداً درباره راه حل مشکل خود یا درباره طرح جدید برای کار به تفکر خلاق بپردازید. این پیگیری‌ها شما را در دستیابی به راه حل خلاقانه یاری خواهد کرد.

۵- در هر یک از جلساتی که روزانه برای تفکر خلاق تخصیص داده‌اید، هر بار سؤال مشخصی را طرح کنید. سپس، تلاش نمایید اندیشه‌های مهم را به ایده‌های روشن تبدیل کنید. به فکر باشید که مسئله

را دقیق‌تر و عینی‌تر سازید. زیرا مسائل دقیق و عینی راه‌حل‌های عینی و دور از ابهام می‌طلبند.

۶- برای رسیدن به جواب و پیدا کردن راه‌حل‌ها برای خودتان محدوده زمانی در نظر بگیرید.

۷- تا آنجا که می‌توانید راه‌حل‌های بیشتری را برای مشکل خود به ذهن آورید و سپس این راه‌حل‌ها را یادداشت کنید.

۸- راه‌حل‌های گوناگونی را که اندیشیده‌اید با هم ادغام کنید تا راه‌حل‌های اساسی‌تری بیابید.

۹- وقتی به حل مشکل فکر می‌کنید اجازه دهید هر راه‌حلی که به ذهنتان می‌رسد بروز کند و شما آن را یادداشت نمائید. وقتی در حال اندیشه‌سازی یا تولید ایده و راه‌حل هستید به هیچ وجه به قضاوت و داوری نپردازید.

۱۰- برای حل مشکل موردنظر خود، ابتدا همه واقعیت‌های مثبت مرتبط با آن را جمع‌آوری کنید، سپس اطلاعاتی را که در مقدمات کار، گرد آورده‌اید به آن اضافه نمائید و در نهایت تخیل خود را به کار بگیرید تا در انتظار نتایج شگرف آن باشید.

۱۱- وقتی احساس کردید به قدر کافی اطلاعات مناسب گردآوری کرده‌اید، می‌توانید به ارزشیابی بپردازید. وقتی به این مرحله رسیدید، اطمینان داشته باشید که به مرحله ارزشیابی یا مرحله چهارم از تفکر خلاق دست یافته‌اید. با نقد و داوری راه‌حل‌های کارساز و اثرگذار را برگزینید و باقی راه‌حل‌ها را حذف کنید.

۱۲- اگر نسبت به ارزش برنامه یا اندیشه‌های خود اطمینان کافی ندارید، از دیگران بخواهید در نقد و ارزشیابی آن‌ها به شما یاری کنند. از این طریق هم می‌توانید برنامه کار تفکر خلاق خود را مورد ارزشیابی و قضاوت قرار دهید.

اصول روش تدریس مبتنی بر خلاقیت

○ **راه/ارائه مسئله** : منظور از ارائه مسئله، تعیین وظیفه‌ای است که باید انجام شود. گردآوری اطلاعات و واقعیت‌های مربوط به یک مسئله و تحلیل آن، شما را در تعریف و روشن‌سازی آن نیز، کمک خواهد کرد.

○ **راه حل‌یابی** : هنرآموز باید سعی کند تا هنرجو راه‌حل‌های متفاوتی را برای حل مسئله پیشنهاد دهد. به هنرجویان بگوییم راه‌حل‌های مورد نظرشان را، آن گونه که به ذهنتان می‌رسد، در دفترچه خود یادداشت کنند، تا امکان قضاوت درباره آن‌ها وجود داشته باشد.

○ **گزینش و کار بست** : از هنرجویان بخواهیم به دفتر یا برگه کار خود مراجعه کنند و راه‌حل‌های نوشته شده را بررسی و غربال نمایند تا آن که راه مطلوب حل مسئله روشن شود. پس از گزینش راه حل مناسب باید آن را به کار بست. هر هنرجو می‌تواند ایده یا راه حلی که مطلوب می‌انگارد انتخاب کند.

●/ارزشیابی: با ارزشیابی از عملیات، دو گونه تصمیم می‌توانیم بگیریم: یا عملیات را مطلوب می‌انگاریم یا آن‌ها را نامطلوب می‌دانیم. برابر تصمیم اتخاذ شده، فعالیت‌هایی هم صورت می‌گیرد. یکی از فعالیت‌ها متوقف کردن عملیات است و دیگری پیگیری فعالیت‌ها و اصلاح فرایند کار است. با توجه به محدود بودن زمان کلاس‌های درس، مطلوب است ارزشیابی از فرایند و مجموعه‌ها به عهده هنرآموز باشد.

●روشن‌نمایی: این روش بر مشاهده و دیدن استوار است. افراد مهارت‌های خاصی را از طریق دیدن فرا می‌گیرند. مهم‌ترین حسن این روش، به کارگیری اشیای حقیقی و واقعی در آموزش است و بیشتر برای درس‌هایی که جنبه عملی و فنی دارند کاربرد دارد.

مراحل اجرای روش نمایشی

— مرحله آمادگی: هنرآموز باید هدف از تدریس را دقیقاً مشخص کند و امکانات لازم را از قبل فراهم نماید و از سالم بودن آن ابزار اطمینان حاصل کند.

— مرحله توضیح: هنرآموز قبل از اجرای تدریس، باید اهداف تعیین شده را برای شاگردان به وضوح بیان کند، نحوه و علت انجام دادن عمل را توضیح دهد و سؤالاتی را که انتظار دارد شاگردان در پایان تدریس، پاسخ دهند مطرح کند. در این صورت، توجه شاگردان بیشتر جلب می‌شود.

— مرحله نمایشی: هنرآموز باید روش صحیح کار و مراحل آن را به نمایش بگذارد و برای مثال فرایند کار یک رایید و استفاده صحیح از آن را عملاً به هنرجویان توضیح و نشان دهد.

— مرحله آزمایش و سنجش: بعد از اجرای مراحل بالا، هنرآموز باید از هنرجویان بازخورد دریافت کند تا متوجه شود که آنان موضوع را فهمیده‌اند یا نه (مهارت لازم را کسب کرده‌اند یا نه؟) و در صورت بروز مشکل، هنرآموز نقایص را برطرف نماید. هنرآموز با پرسش‌های کتبی یا شفاهی می‌تواند به این موضوع دست یابد.

محاسن و محدودیت‌های روش نمایشی: از محاسن روش نمایشی این است که می‌توان در آن از به کارگیری اشیای حقیقی و واقعی نام برد. اما با توجه به این که فراگیران نمی‌توانند از راه تجربه مستقیم و از راه عمل و تمرین و تکرار همزمان، مهارت لازم را کسب کنند، یادگیری از کیفیت چندان مطلوبی برخوردار نخواهد بود.

● روش بحث گروهی

روش بحث گروهی، گفت‌وگویی است سنجیده و منظم درباره موضوعی خاص که مورد علاقه مشترک شرکت‌کنندگان در بحث است و به هنرجو فرصت می‌دهد تا نظرها، عقاید و تجربیات خود را با

دیگران در میان بگذارند و اندیشه‌های خود را با دلایل مستند بیان کنند. در این روش، هنرجویان بیش از استفاده از کتاب یا از هنرآموز، خود علاقه‌مند به یافتن نتایج، اصول و راه‌حل‌ها هستند. به‌خصوص موضوعاتی که بتوان درباره آن‌ها نظرات مختلف و متفاوت ارائه داد و فراگیران درباره آن‌ها، اطلاعات لازم را داشته باشند یا بتوانند کسب کنند. همچنین موضوعات مورد علاقه مشترک شرکت‌کنندگان در بحث باشد. البته هنرآموز باید درباره موضوعاتی که هنرجویان کمتر به آن علاقه‌مندند به نوعی در آنان ایجاد علاقه کند و حساسیت به‌وجود آورد، مثلاً با طرح سؤال، بخش یک فیلم و ...

اجرای مطلوب روش بحث گروهی شدیداً به شخصیت هنرآموز و درجه خون‌گرمی او بستگی دارد. هنرآموزی که از این روش استفاده می‌کند باید قدرت تصمیم‌گیری داشته باشد و طوری بحث را هدایت کند که موضوع به بیراهه کشیده نشود، از جمله:

ایجاد علاقه و آگاهی مشترک در زمینه خاص و ایجاد و پرورش تفکر انتقادی، ایجاد توانایی اظهارنظر در جمع؛

تقویت توانایی انتقادپذیری، ایجاد و تقویت توانایی مدیریت و رهبری در گروه، تقویت قدرت بیان و استدلال؛

تقویت قدرت تجزیه و تحلیل و تصمیم‌گیری، آشنایی با روش کسب اطلاعات و حل مسائل و ایجاد رابطه مطلوب اجتماعی. این‌ها همگی شرایطی هستند که در روش بحث گروهی ایجاد می‌شوند و در کار هنر مستقیماً تأثیر می‌گذارند.

مرحله اجرای روش بحث گروهی

مرحله آمادگی و برنامه‌ریزی:

۱- انتخاب موضوع: موضوعات و عناوین روش بحث گروهی و ارتباط آن‌ها با هدف، باید در قالب کلمات و جملات صریح و روشن بیان شود.

۲- فراهم کردن زمینه‌های مشترک: قبل از شروع بحث گروهی، لازم است سطح اطلاعات هنرجو درباره موضوع یک‌سان شود.

۳- تعیین نحوه آرایش شبکه‌های ارتباطی: ترتیب قرار گرفتن و نشستن فراگیران، به‌گونه‌ای که ذیلاً آمده، در نوع ارتباط مؤثر است.

رهبر گروه، شاگردان، شخص مهمان، ناظر یا ارزیاب

مرحله اجرای روش بحث گروهی

— وظایف هنرآموز: الف) فراهم کردن امکانات، ب) شرکت در بحث: هنرآموز موظف است

در شروع بحث، تحت عنوان مقدمه، ضوابط بحث گروهی را شرح دهد و باید نقش خود را در جریان بحث تا حد یک شنونده کاهش دهد، (ج) کنترل و هدایت بحث.

— وظایف شاگردان: شاگردان باید درباره موضوع از قبل، مطالعه کنند، وسط حرف دیگران نپرنند، با یکدیگر صحبت نکنند، کاملاً به صحبت‌های دیگران گوش کنند و انتظار نداشته باشند که نظرشان الزاماً پذیرفته شود.

محاسن روش بحث گروهی

(الف) محاسن: سهم شدن در عقاید و تجربیات یکدیگر (هنرجو)؛

— تقویت حس همکاری و احساس دوستی؛

— ارزیابی افراد از خود؛

— تقویت اعتماد به نفس و پرورش روحیه نقادی؛

— تقویت قدرت مدیریت و رهبری فراگیران؛

— تقویت قوه استدلال و اندیشه و نظم بخشی به افکار.

● الگوی حل مسئله

هنرجویان با بهره‌گیری از تجارب و دانسته‌های پیشین خود در این الگو، درباره رویدادهای محیط خود می‌اندیشند تا مشکلی را که با آن مواجه شده‌اند به نحو قابل قبولی حل کنند.

مرحله اجرای روش الگوی مسئله:

— طرح مسئله یا بازنمایی مشکل: مسئله را می‌توان با توجه به خصوصیات فراگیران (نظیر سن، میزان تحصیلات، رشد ذهنی و عاطفی، ویژگی‌های فرهنگی، شرایط اجتماعی و اقتصادی و ...) از راه‌های مختلف در ذهن هنرجویان ایجاد کرد.

— جمع‌آوری اطلاعات: منابع گردآوری اطلاعات باید از نظر علمی معتبر باشند و اطلاعات جمع‌آوری شده باید با توجه به معیارهای صحیح و علمی طبقه‌بندی شوند.

— ساختن فرضیه: منظور از فرضیه‌سازی، پیش‌بینی راه‌حل‌های احتمالی و حدسی برای حل مسئله است. هنرجو برای ساختن فرضیه ناگزیر است به تفکر پردازد و برای حل مسئله چندین راه را برگزیند.

— آزمایش فرضیه: فرضیه، حدسی است که براساس اطلاعات پیشین و شواهد موجود، در برخورد با دنیای خارج، در ذهن شاگرد شکل می‌گیرد.

— نتیجه‌گیری، تعمیم و کاربرد: فرایند حل مسئله، باید به نتیجه منتهی شود. بدون نتیجه‌گیری

مسئله حل نخواهد شد.

● روش فعال

— مطلوب‌ترین روش تدریس روش فعال است که بر پایهٔ اصول یادگیری پایه‌گذاری شده است. در این روش می‌توان وضعیت کلامی را که موردنظر ماست در سه اصل یادگیری ذیل، که بهتر است آن‌ها را سه اصل آموزش نیز بنامیم، خلاصه نمود.

۱— **یادگیری فعال**: بهترین راه یادگیری هر چیز کشف آن چیز به وسیلهٔ هنجو است. این اصل مبنای روش سقراطی (پرسش و پاسخ با هدف شناساندن مرز دانشی مخاطب) است و به اندازهٔ خود یادگیری قدمت دارد.

۲— **بهترین/انگیزه**: برای آن‌که یادگیری مؤثر و فعال باشد هنجو باید در مواردی که به وی یاد داده می‌شود علاقه‌مند باشد و از فعالیت یادگیری خشنود باشد و این در صورتی تحقق می‌یابد که برای یادگیری انگیزه داشته باشد. یک هنجوی تحریک شده و با انگیزه مطالب را از کسی که فاقد انگیزه است سهل‌تر فرا می‌گیرد. تحریکات ممکن است شامل آرزوی یادگیری، احتیاج به نقش داشتن، آرزوی داشتن مدرکی به خصوص و یا پرهیز از تنبیه باشد. البته یادگیری تحت تحریکات ذاتی بر یادگیری تحت تحریکات خارجی برتری دارد.

۳— **مراحل متوالی/آموزش**: یادگیری با عمل، خیال و گمان شروع می‌شود. سپس به کلمات و مفاهیم می‌انجامد و باید به صورت عادات ذهنی مورد نظر خاتمه یابد.

۲-۱- ارزشیابی

مبحث پایانی تکنولوژی آموزشی «ارزشیابی» است. ارزشیابی به معنای جمع‌آوری اطلاعات به منظور اخذ تصمیمات مناسب است. گاه ارزشیابی از سوی هنرآموز و در طول دورهٔ آموزشی صورت می‌گیرد تا به هنجو در امر یادگیری کمک کند و گاه زمان آن از سوی مؤسسهٔ آموزشی تعیین می‌شود تا تصمیمات مناسب جهت ارتقای تحصیلی هنجو صورت گیرد و جایگاه او در جدول امتیازات، مشخص شود.

ارزشیابی فواید گوناگون دارد که برخی را ذکر می‌کنیم:

الف) ایجاد انگیزه برای هنجو جهت تسریع یادگیری در ابتدای آموزش؛

ب) تشویق هنجویان به یادگیری و ایجاد رقابت سالم علمی؛

ج) آگاهی بخشی به هنجو، که خود را ارزیابی کند؛

د) آگاهی بخشی به فراهم‌نده (هنرآموز) تا نقاط قوت و ضعف خود را در تدریس بیابد؛

ه) اصلاح فعالیت‌های غیر صحیح در یادگیری.

بنابراین، با ارزشیابی است که هم هنرجو و هم هنرآموز سنجش می‌شوند و می‌توانند به اصلاح خود بپردازند. البته ارزشیابی باید متناسب با اهداف آموزشی صورت گیرد تا در سایه هماهنگی این دو، تصمیمات لازم برای هنرجو گرفته شود.

انواع ارزشیابی: قبل از دوره آموزشی، ارزشیابی صورت می‌گیرد تا آموزش‌های جدیدی متناسب با دانسته‌های قبلی هنرجو طراحی و تنظیم شود. این آزمون را «ارزیابی تشخیصی» می‌نامند و تعیین‌کننده «رفتار ورودی» هنرجوست.

گاه ارزشیابی در مراحل گوناگون یک دوره آموزشی صورت می‌گیرد. امتحان هفتگی میان‌ترم و حتی سؤالات ابتدای هر جلسه، که مربوط به درس جلسه قبل است، از این گروه هستند. این نوع ارزشیابی به «ارزیابی مرحله‌ای» معروف است. آنچه در تمام مؤسسات آموزشی از اهمیت بالایی برخوردار است، «ارزیابی مجموعه‌ای» است که در پایان هر دوره، مانند ترم و پایان‌ثلث، صورت می‌پذیرد و سرنوشت تحصیلی هنرجو با امتیاز آن رقم می‌خورد. دو نوع اخیر، ارزیابی تعیین‌کننده «رفتار خروجی» هنرجوست و میزان یادگیری او را در دوره آموزشی موردنظر نشان می‌دهد.

۱-۲-۱- روش‌های ارزشیابی: به‌طور کلی روش‌های ارزیابی را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد:

الف) کتبی (نوشتاری)، بیشتر ارزیابی‌ها با این روش است. آزمون‌های کتبی نیز به دو شیوه تشریحی و تستی (عینی) برگزار می‌شوند. در شیوه اول گاهی پاسخ‌ها به صورت محدود است و گاه وسیع و گسترده، یعنی هنرآموز به‌صورت تحلیلی پاسخ می‌طلبد. ارزیابی تستی نیز به چهار شکل صحیح غلط، چندگزینه‌ای، جورکردنی و کامل‌کردنی صورت می‌گیرد.

ب) شفاهی (گفتاری)، که محدود به مواقع خاص است. گاهی پس از آزمون کتبی، جهت کسب اطلاعات بیشتر آزمون شفاهی صورت می‌گیرد. مانند مصاحبه‌های بعد از آزمون کتبی که در برخی مؤسسات وجود دارد و گاهی اصل متن آموزشی با صلاح‌دید هنرآموز به صورت شفاهی آزموده می‌شود تا قدرت تحلیل و بررسی و عمق دریافت هنرجو برای هنرآموز ثابت گردد.

ج) عملی، که به متن‌های خاصی مربوط می‌شود. در مواردی که سنجش افراد به کاربرد برخی وسایل و یا به عمل آوردن یک پدیده تجربی منوط است، از امتحان عملی استفاده می‌شود. توجه به امکانات موجود در یک مؤسسه آموزشی از نکات مهم در این نوع آزمون است.

تنوع رفتاری هنرآموز و تغییر آهنگ صدا در موارد خاص و توجه به سؤالات هنرجویان و پاسخ‌گویی به آن‌ها در قالب همین روش توضیحی و درون‌متنی، باعث می‌شود که از یک نواختی کلاس بکاهد.

۲-۱- راهنمای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دروس نظری - عملی

درس مبانی هنرهای تجسمی پایه دوم رشته‌های هنر زمینه خدمات شاخه فنی و حرفه‌ای (سال تحصیلی.....)

نام کتاب : مبانی هنرهای تجسمی کد کتاب : ۳۵۸/۲۱	واحد نظری : ۱ واحد عملی : ۲	نمره نظری : ۱ نمره عملی : ۴	مدل ارزشیابی : ۱-۱ نمره قبولی : ۱۲	نوع آزمون : داخلی ☒ نهایی ☐
---	--------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------	---

نمره	عنوان		
	نظری	عملی	مستمر نوبت اول
	نظری	عملی	مستمر نوبت دوم
			نکات اجرایی

۳-۱- زمان بندی تدریس و طراحی فرایند تدریس

به منظور نظم بخشیدن به فعالیت های معلم در طول سال، نیم سال، ماه، هفته یا جلسه آموزشی، تدریس باید زمان بندی شود. بودجه بندی زمانی و محتوایی در هر برنامه درسی توسط برنامه ریزان آموزشی پیشنهاد می شود. اما هنرآموزانی که شرایط خاص (مراکز ناشنویان یا ...) در اجرا دارند می توانند بنا بر شرایط خودشان بودجه بندی زمانی و محتوایی داشته باشند. در کل باید تعطیلات سالانه و همین طور تعطیلات پیش بینی نشده را، که به زمان بندی تدریس سالانه خسارت وارد می کند، در نظر گرفت و محتوا را بودجه بندی کرد.

برنامه درسی سالانه برای هنرآموز: هنرآموز در نخستین روز از دوره آموزشی با نوشتن کلیات مباحث روی تابلو و اشاره های کلامی برخی از جزئیات را ارائه می دهد. در واقع، او قبل از حضور در کلاس باید مطالب را متناسب با زمان بندی خاص تنظیم کند و به موقع آن ها را ارائه دهد. این عمل، افق روشنی از انتهای این دوره آموزشی را برای هنرجویان مشخص می کند و آن ها می توانند، مطابق با این طراحی سالانه، برای خود برنامه ریزی کنند.

شایان توجه است که هرگز برای طراحی سالانه به فهرست کتاب ها اکتفا نشود، بلکه هنرآموز باید به متن دروس آموزشی رجوع نماید و به برخی از مطالبی که در فهرست نیامده است اشاره کند. البته تعطیلات رسمی کشور در نظر گرفته شود و هرگز متن آموزشی برای یک ثلث به سه قسمت و برای یک نیمه به چهار قسمت تقسیم نشود، بلکه با رجوع به تقویم، این زمان بندی صورت گیرد. باید سال را با اجزای کوچک تر مثل ماه و هفته و روز تقسیم کرد و محتوای آموزشی را در این قالب های زمانی ریخت. همواره و در هر سال باید بین هدف و سایر فعالیت های آموزشی هماهنگی لازم وجود داشته باشد.

۱-۳-۱ جدول مفاهیم هر جلسه در نیم سال اول

جلسه	عنوان فصل مفاهیم	مباحث تکمیلی/ تلفیقی/ یادآوری
۱	فصل ۱- مبانی هنرهای تجسمی، عناصر و کیفیت نیروهای	تهیه ابزار
۲	بصری، دیدن و کادر هنرهای بصری	آموزش استفاده از بعضی ابزارها
۳	فصل ۲- نقطه و موقعیت‌های مختلف آن فصل ۲- نقطه و موقعیت‌های مختلف آن	اشاره به مباحث کیفیات (تعادل و توازن و تناسب)
۴	فصل ۲- خط و جهت خط	اشاره به ترکیب بندی
۵	فصل ۲- حالت خط و کاربرد خط	توجه به مباحث مثبت و منفی و تضادها مطرح می‌شود.
۶	فصل ۲- سطح	در پایان هر مبحث تمرینی تلفیقی با موضوع قبل داده شود. هر عنصر با عنصر قبلی ترکیب شود، مثل خط و نقطه، سطح نقطه، خط
۷	فصل ۲- حجم، حجم‌های هندسی و غیر هندسی، حجم‌نمایی در نقاشی	
۸	فصل ۳- شکل، انواع شکل، تغییر ابداع شکل	اشاره به مباحث کنتراست
۹	فصل ۳- بافت، انواع بافت، روش‌های ایجاد بافت	
۱۰	فصل ۴- ترکیب، تناسب، تناسب طلایی، تعادل و توازن	هنرجویان با مفاهیم کمی آشنا شده‌اند، اما اینجا موضوع اصلی درس است.
۱۱	فصل ۴- کنتراست، حرکت، ریتم	
۱۲	فصل ۵- فضای تجسمی فضای سه بعدنما (واقع‌گرا) فضای دو بعدنما (غیرواقع‌گرا) فضای همزمان (تلفیقی) فضای وهمی	

۲-۳-۱- جدول مفاهیم هر جلسه در نیم سال دوم

جلسه	عنوان فصل و مفاهیم	مباحث تکمیلی/ تلفیقی/ یادآوری
۱	فصل ۶ و ۷- مفهوم رنگ و فیزیک رنگ	معرفی ابزار و مواد نیم سال دوم توجه به ارتقای مهارت هنرجویان، دقت در نحوه رنگ آمیزی (غلیظ و رقیق نبودن، لکه نشدن و ...)
۲	فصل ۸- شاخصه های اصلی رنگ	
۳	فصل ۹- دسته بندی رنگ ها	
۴	فصل ۹- دسته بندی رنگ ها	استفاده هنرجویان از ترکیب بندی های بخش اول کتاب جهت رنگ آمیزی و ارائه مفاهیم رنگی جدید معرفی رنگ های اصلی زرد، قرمز و آبی اصلی
۵	فصل ۹- دسته بندی رنگ ها	
۶	فصل ۱۰- کنتراست ته رنگ	
۷	فصل ۱۰- کنتراست تیرگی و روشنی	
۸	فصل ۱۰- کنتراست سرد و گرم	
۹	فصل ۱۰- کنتراست همزمان - تصویر جانشین	
۱۰	فصل ۱۰- کیفیت - اشباع	
۱۱	فصل ۱۰- کمیت	
۱۲	فصل ۱۱- شکل و رنگ - تأثیرات بصری و روانی رنگ ها	

۳-۳-۱- جدول عناوین و اهداف رفتاری سالانه درس مبانی

جلسه	فصل	عنوان	
اول	۱	مبانی هنرهای تجسمی	آشنایی با مفهوم هنرهای تجسمی، آشنایی با عناصر و کیفیت نیروهای بصری، آشنایی با مفهوم دیدن و نگاه کردن، آشنایی با کادر در هنرهای تجسمی
دوم	۲	عناصر بصری (نقطه، خط، سطح، حجم)	آشنایی با نقطه، آشنایی با موقعیت‌های مختلف نقطه در کادر
سوم	۲	عناصر بصری (نقطه، خط، سطح، حجم)	آشنایی با موقعیت‌های مختلف نقطه در کادر
چهارم	۲	عناصر بصری (نقطه، خط، سطح، حجم)	آشنایی با خط، آشنایی با جهت خط

هدف‌های رفتاری

- ۱- مبانی هنرهای تجسمی را تعریف کند.
- ۲- عناصر و کیفیت نیروهای بصری را توضیح دهد.
- ۳- دیدن و هنر مندانه دیدن را توضیح دهد.
- ۴- اهمیت کادر در هنرهای تجسمی و انواع آن را توضیح دهد.
- ۵- معانی نقطه را در ریاضی و در هنرهای تجسمی توضیح دهد.
- ۶- موقعیت‌های مختلف نقطه در کادر را توضیح دهد و اجرا کند.
- ۷- مفهوم تجمع و پراکندگی و ترکیب نقطه در صفحه را تعریف و اجرا کند.
- ۸- مفاهیم ویژه خط را توضیح دهد.
- ۹- موقعیت‌ها و جهت‌های خط در کادر را توضیح دهد و اجرا نماید.

جلسه	فصل	عنوان	
پنجم	۲	عناصر بصری (نقطه، خط، سطح، حجم)	آشنایی با مفاهیم ویژه خط، جهت ها و حالات خط، آشنایی با کاربرد خط
ششم	۲	عناصر بصری (نقطه، خط، سطح، حجم)	آشنایی با مفهوم سطح و انواع آن
هفتم	۲	عناصر بصری (نقطه، خط، سطح، حجم)	آشنایی با مفهوم حجم، آشنایی با مفهوم حجم نمایی در نقاشی، آشنایی با مفهوم حجم و مجسمه سازی، آشنایی با نور و حجم
هشتم	۳	شکل ترکیب بافت	آشنایی با مفهوم شکل و انواع آن، آشنایی با روش های تغییر و ابداع شکل

هدف های رفتاری

- ۱- مفاهیم ویژه خط را توضیح دهد و حالات و جهت های آن را اجرا نماید.
- ۲- مفهوم سطح را شرح دهد.
- ۳- انواع سطح را نام ببرد.
- ۴- انواع سطح را اجرا کند.
- ۵- مفهوم حجم را بیان کند.
- ۶- حجم را در صورت های گوناگون توصیف کند.
- ۷- انواع حجم را اجرا کند.
- ۸- شکل و انواع آن را توضیح دهد.
- ۹- ساختن شکل های جدید را، با توجه به دگرگونی هایی که در یک شکل می توان به وجود آورد، توضیح دهد.
- ۱۰- چند نمونه تغییر شکل، موقعیت و جهت را در عناصر بصری اجرا کند.

جلسه	فصل	عنوان	
نهم	۳	شکل، ترکیب و بافت	آشنایی با مفهوم بافت و انواع آن، آشنایی با روش‌های ایجاد بافت
دهم	۳ و ۴	شکل، ترکیب و بافت تناسب، تعادل، تباین حرکت و ریتم	آشنایی با مفهوم ترکیب، آشنایی با مفهوم تأثیرگذار زمینه و کادر در ترکیب‌بندی آشنایی با انواع ترکیب، آشنایی با مفاهیم تناسب و تناسب طلایی، آشنایی با مفهوم تعادل و انواع آن، آشنایی با مفهوم توازن
یازدهم	۴	تناسب تعادل تباین حرکت و ریتم	آشنایی با مفاهیم کنتراست و حرکت، آشنایی با مفهوم ریتم (ضرب آهنگ) آشنایی با انواع ریتم
دوازدهم	۵	فضا در هنر تجسمی	آشنایی با مفهوم فضای تجسمی، آشنایی با فضای سه بعدی (واقع‌گرا)، آشنایی با فضای دو بعدی، آشنایی با فضای همزمان (تلفیقی)، آشنایی با فضای وهمی

هدف‌های رفتاری

- ۱- بافت و انواع آن را توضیح دهد.
- ۲- روش‌های ایجاد بافت را تجربه و اجرا کند.
- ۳- ترکیب‌بندی و اهمیت آن را توضیح دهد.
- ۴- چند نمونه ترکیب‌بندی اجرا کند.
- ۵- تناسب و اهمیت آن را توضیح دهد.
- ۶- تناسب طلایی و کاربردهای آن را توضیح دهد.
- ۷- تعادل و توازن را توضیح دهد.
- ۸- انواع تعادل را توضیح دهد.
- ۹- چند نمونه تعادل بصری را در کادر اجرا کند.
- ۱۰- تباین (کنتراست) و اهمیت آن را توضیح دهد.
- ۱۱- کنتراست تیره و روشن را اجرا کند.
- ۱۲- حرکت و ریتم را توضیح دهد.
- ۱۳- انواع ریتم را توضیح دهد.
- ۱۴- انواع ریتم بصری را اجرا کند.
- ۱۵- مفهوم فضای تجسمی و انواع آن را توضیح دهد.
- ۱۶- چگونگی ایجاد عمق فضایی را توضیح دهد.
- ۱۷- همزمانی فضایی را توضیح دهد.
- ۱۸- چند نمونه ترکیب با فضاهای مختلف را اجرا کند.

جلسه	فصل	عنوان	
اول	۶-۷	مفهوم رنگ، فیزیک رنگ	آشنایی با مفهوم رنگ، فیزیک رنگ، ترکیب افزایشی و کاهشی رنگ
دوم	۸	شاخصه های اصلی رنگ	آشنایی با شاخصه های اصلی رنگ، ته رنگ یا فام، درخشندگی یا روشنایی، خلوص یا شدت رنگ، آشنایی با نمود و اثرات متقابل رنگ ها، اثرات ذهنی رنگ
سوم	۹	دسته بندی رنگ ها	آشنایی با دسته بندی رنگ ها، آشنایی با رنگ های اصلی
چهارم	۹	دسته بندی رنگ ها	آشنایی با رنگ های درجه ۲ (فرعی)

هدف های رفتاری

- ۱- مفهوم رنگ را تعریف کند.
- ۲- منشأ انواع رنگ های معدنی، گیاهی و ... را توضیح دهد.
- ۳- سه عامل درک رنگ را توضیح دهد.
- ۴- فیزیک رنگ را توضیح دهد.
- ۵- انواع ترکیب رنگ را تعریف کند.
- ۶- تفاوت ترکیب افزایشی و کاهشی را توضیح دهد.
- ۷- شاخصه های اصلی رنگ را نام ببرد.
- ۸- ته رنگ یا فام را تعریف کند.
- ۹- درخشندگی رنگ را توضیح دهد.
- ۱۰- شدت یا خلوص رنگ را با تصویر شرح دهد.
- ۱۱- نمود و اثرات متقابل رنگ ها را توضیح دهد.
- ۱۲- اثرات ذهنی رنگ را تعریف کند.
- ۱۳- انواع رنگ ها را نام ببرد.
- ۱۴- خصوصیات رنگ های اصلی را توضیح دهد.
- ۱۵- رنگ های درجه دوم را توضیح داده و بتواند آن ها را بسازد.

جلسه	فصل	عنوان	
پنجم	۹	دسته بندی رنگ ها	آشنایی با رنگ های درجه سوم و رنگ های مکمل
ششم	۱۰	کنتراست رنگ	آشنایی با کنتراست های هفتگانه رنگ، آشنایی با کنتراست ته رنگ
هفتم	۱۰	کنتراست رنگ	آشنایی با کنتراست تیرگی و روشنی رنگ
هشتم	۱۰	کنتراست رنگ	آشنایی با کنتراست رنگ های سرد و گرم

هدف های رفتاری

۱. انواع رنگ های درجه سوم را نام ببرد، توضیح دهد و بسازد.
۲. تفاوت رنگ های درجه دوم و سوم را توضیح دهد.
۳. رنگ های مکمل را توضیح دهد و به کار گیرد.
۴. چرخه رنگ را بسازد.
۵. کنتراست رنگ را توضیح دهد و آن ها را نام ببرد (هفتگانه).
۶. کنتراست ته رنگ را توضیح دهد و اجرا کند.
۷. کنتراست تیرگی و روشنی رنگ را توضیح دهد و اجرا کند.
۸. کنتراست رنگ های سرد و گرم را توضیح دهد و اجرا کند.

جلسه	فصل	عنوان	
نهم	۱۰	کنتراست رنگ	آشنایی با مفهوم کنتراست رنگ‌های مکمل، آشنایی با مفهوم کنتراست همزمان، آشنایی با مفهوم تصویر جانشین
دهم	۱۰	کنتراست رنگ	آشنایی با مفهوم کنتراست کیفیت یا اشباع

هدف‌های رفتاری

۱. کنتراست رنگ‌های مکمل را توضیح دهد و اجرا کند.
۲. کنتراست همزمان را توضیح دهد.
۳. تصویر جانشین را تعریف کند.
۴. کنتراست کیفیت یا اشباع را توضیح دهد و اجرا کند.

اردیبهشت ماه

جلسه	فصل	عنوان	
یازدهم	۱۰	کنتراست رنگ	آشنایی با مفهوم کنتراستِ کمیت یا وسعت سطح
دوازدهم	۱۱	هماهنگی رنگ‌ها (هارمونی)	آشنایی با مفهوم هماهنگی رنگ‌ها (هارمونی)، آشنایی با مفهوم شکل و رنگ، آشنایی با مفهوم تأثیرات بصری و روانی رنگ‌ها
سیزدهم		مرور مطالب تدریس شده و رفع اشکال	
چهاردهم		آزمون عملی و پایانی و نمره دادن به مجموعه آثار هنرجویان	

هدف‌های رفتاری

۱. کنتراست کمیت یا وسعت سطح را توضیح دهد و اجرا نماید.
۲. هماهنگی رنگ‌ها (هارمونی) را توضیح دهد و در یک تمرین آن را اجرا نماید.
۳. هماهنگی رنگ‌ها را در چند اثر از آثار هنرمندان مشهور شرح دهد.
۴. رابطه شکل و فرم را توضیح دهد.
۵. تأثیرات بصری و روانی رنگ‌ها را توضیح دهد.

۴-۱- برنامه درسی روزانه

علاوه بر طرح درس سالانه، که کلیات متن آموزشی با در نظر گرفتن تقویم آموزشی است، هنرآموز باید طرح مدون و سنجیده‌ای برای هر جلسه نوشته باشد. به عبارت دیگر، در این طرح درس، کلیات مطالبی که در یک روز درسی مورد تدریس قرار می‌گیرد، نوشته می‌شود و جزئیات و مثال‌ها و نکات ضروری به صورت رمزی و بسیار خلاصه در گوشه‌ای از این طرح نگاشته می‌شود تا در سال‌های بعد مورد استفاده قرار گیرد. بدیهی است که در نخستین سال‌های تدریس به خاطر سپردن مطالب برای هنرآموز به راحتی میسر نیست و طرح درس روزانه، یاریگر او در به یادآوردن مطالب و تقدم و تأخر منطقی آن‌ها خواهد بود. طرح درس موجب جلب اعتماد هنرجو می‌شود و او به این وسیله می‌فهمد که هنرآموز برای تدریس وقت می‌گذارد و نظم و اعتدال رفتاری هنرآموز در کلام، مرهون همین طرح درس روزانه است.

طبق استاندارد تعلیم و تربیت، اجزای طرح درس روزانه عبارت‌اند از :

۱- تعیین هدف درس جدید؛ هنرآموز باید با استفاده از اصول و فنون طبقه‌بندی هدف‌ها، که پیش از این به اختصار بیان کردیم، اهداف جدید درس موردنظر را مشخص کند.

۲- تعیین رفتار ورودی؛ هنرآموز باید آموخته‌ها و توانایی‌های هنرجویان را قبل از شروع درس جدید بسنجد تا به تناسب آموخته‌های پیشین آن‌ها طرح درس جدید را اجرا نماید.

۳- تهیه آزمون رفتار ورودی؛ هنرآموز با طرح پرسش‌هایی که مبتنی بر توانایی‌ها و مهارت‌های قبلی و پیش‌دانسته‌های هنرجویان است، می‌تواند به آگاهی‌های هنرجو پی ببرد. بنابراین سؤالات باید از قبل تعیین شده باشد تا در مدت کوتاهی به نتیجه برسد.

۴- تعیین مراحل و روش‌های تدریس؛ این مراحل می‌تواند به صورت ذهنی مورد توجه قرار گیرد و یا روی کاغذی که تحت عنوان «طرح درس» معین شده، یادداشت شود. این مراحل فهرست‌وار عبارت‌اند از :

الف) حضور و غیاب هنرجویان، اطمینان از سلامت روانی و جسمی آنان؛

ب) آماده‌سازی و ایجاد انگیزه برای هنرجویان که باید از قبل نحوه انگیزش مشخص شده باشد؛

ج) ارائه درس جدید براساس هدف‌هایی که قبلاً تعیین شده است و توجه به نبودن تداخل کلیات مطالب با جزئیات و یا مطالب اصلی با فرعی؛

د) فعالیت‌های تکمیلی که پس از ارائه درس جدید با جمع‌بندی و یا ارائه خلاصه درس و یا

درخواست تکرار مطالب از سوی هنرجویان، تدریس را به کمال برساند و بادر نظر گرفتن تمرین و یا تحقیق برای آن‌ها روند یادگیری را سرعت بخشد. کلیه این موارد باید در طرح درس مشخص باشد؛ هـ) انتخاب وسایل کمک آموزشی به تناسب موضوع مورد بحث و امکانات مؤسسه آموزشی و یا مسائل اقتصادی و جانبی تهیه گردد.

۱-۴-۱- بودجه‌بندی زمانی تدریس در یک جلسه

ورودی	۵- دقیقه
خلاصه هدف‌ها، دستورالعمل‌ها	۱- مقدمه (۱۰ دقیقه)
<ul style="list-style-type: none"> - اطلاعات زمینه‌ای را درباره کار هنرجو شرح می‌دهد (تکالیف، دستورالعمل‌های نمره دادن و ...). - سؤالات مورد نظر خود را برای بازخورد گرفتن مطرح می‌کند. - بقیه شرکت‌کننده‌ها ساکت هستند. 	۲- ارائه معلم (۲۰ دقیقه)
<ul style="list-style-type: none"> - شرکت‌کنندگان سؤالات خود را برای وضوح مطلب مطرح می‌کنند. - معلم باید تشخیص دهد و برای خود تعیین کند سؤالات مربوط به مرحله گام شش است (بازخوردهای سرد و گرم). 	۳- سؤالات روشن‌کننده (۵ دقیقه)
۴- وقفه روی بازخورد سرد و گرم (برای عمق دادن) ۲ - ۳ دقیقه	
۵- بررسی نمونه‌ای از کارهای دانش‌آموزان (۱۵ دقیقه)	
<ul style="list-style-type: none"> - معلم در سکوت، شرکت‌کنندگان بازخوردهای خود را ارائه می‌دهند. - معلم سؤال را (که در گام دو مطرح کرده است) یادآوری می‌کند. 	۶- بازخورد سرد و گرم (۵ دقیقه)
<ul style="list-style-type: none"> - معلم به پرسش‌ها و اظهارنظرهای مطرح شده که انتخاب کرده است، پاسخ می‌گوید. 	۷- تعمق (۱۵ دقیقه)
<ul style="list-style-type: none"> - معلم موضوعات را به بحث می‌گذارد و اینکه چه چیزی مؤثر بوده؟ و این فرایند چه مسائلی را روشن کرده است؟ 	۸- اطلاعات گرفتن (۱۰ دقیقه)
جمع کل ساعت ۱:۳۰ ساعت	

۲-۴-۱- جدول طرح درس استاندارد

مشخصات کلی	عنوان اصلی درس :	عناوین فرعی :	تاریخ اجرا :					
	موضوع درس :	صفحه : تا	شماره جلسه :					
منابع کمکی :								
اهداف کلی :								
۱- حیطه شناختی								
۲- حیطه عاطفی								
۳- حیطه حرکتی								
کارهای پیش از تدریس	اهداف رفتاری	اهداف رفتاری			حیطه طبقه			
فعالیت معلم					رفتار دانش آموز	وسایل	روش تدریس	زمان
کارهای آغازین تدریس	احوال پرس و حضور و غیاب							
	ارزشیابی تشخیصی							
	آماده سازی و ایجاد انگیزه							
ارائه درس	ارائه درس جدید							
کارهای پایانی	جمع بندی							
	ارزشیابی پایانی							
	تکالیف							

۳-۴-۱- جدول طرح درس مبانی هنرهای تجسمی
آموزه:

مراحل پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه : صفحات (-) عنوان درس :	۱
		اهداف یادگیری : ۴- درک هنری : ۵- خلق هنری : ۶- نقد هنری :	۲
		کلید واژه ها :	۳
		تمهیدات تدریس : ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز : ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو : برنامه ریزی برای سایر موارد :	۴
مراحل حین تدریس		روش تدریس : ۶- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ۷- روش نمایشی ۸- روش بحث گروهی ۹- الگوی حل مسئله ۱۰- روش فعال	۵
		نکات مفید : اطلاعات به روز و کاربرد آن با توجه به رشته تحصیلی : - ایجاد انگیزه - توصیه ها	۶
		راهنمای تدریس : خلاصه درس : . . . . . خلاقیت های حین تدریس : ارزیابی درک مفاهیم :	۷

	۸	تمرین های مفید و پیشنهادی :
	۹	روش ارزشیابی : ارزشیابی تمرین های عملی (ترکیب بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) :
	۱۰	تمرین های عملی متناسب با رشته :
	۱۱	نحوه تشویق :
	۱۲	ارتباط با سایر دروس (در برنامه درسی) :
مراحل پس از تدریس	۱۳	برخورد با علوم دیگر :

۵-۱- مهارت های هنرآموز در کلاس

بنابر مطالب پیش گفته، طراحی آموزشی و تحلیل موارد سه گانه (محتوا، ابزار و روش) از جمله مهارت های پیش از تدریس است. پس از موارد مذکور، به مهارت های ضمن تدریس می پردازیم که جنبه اجرایی و عملیاتی دارد و در کلاس صورت می گیرد، اما باید با مطالعه و برنامه ریزی قبلی همراه باشد.

الف) اجرای آزمون تشخیصی : رفتار ورودی عبارت است از مهارت ها و توانایی هایی که هنرجویان باید قبل از شروع درس جدید دارا باشند تا بتوانند با موفقیت به اهداف جزئی دست یابند. در این مرحله، هنرآموز باید مهارت های مذکور را مورد سنجش قرار دهد و با آزمون رفتار ورودی، وجه مشترکی بین هنرجویان، که گاهی از نظر رفتار ورودی متفاوت اند، بیابد.

ب) مهارت برقراری ارتباط : چنان که گفتیم، تدریس یک تلاش دو جانبه است و در سایه ارتباطی صحیح صورت می گیرد. ارتباط در بخش آموزش عبارت است از فرایندی که به موجب آن بین پیام دهنده (هنرآموز) و پیام گیرنده (هنرجو) به منظور انتقال پیام (ارسال و دریافت) رابطه ای برقرار

می‌شود. ارتباط، زمانی ایجاد می‌شود که محتوای پیام به گیرنده منتقل شود و دریافت آن از گیرنده به فرستنده اعلام شود. بنابراین در فرایند ارتباط در آموزش با یک مثلث سرو کار داریم: فرستنده، گیرنده و پیام (همان متن آموزشی است).

ج) ایجاد تمرکز جمعی در کلاس: هنرآموز باید عوامل مخل در کلاس را، که مانع تمرکز هنرجویان می‌شود، از بین ببرد و لازمه این کار شناخت آن عوامل است. برای مثال می‌توانیم به موارد مخل زیر اشاره کنیم:

— نبودن تعادل در حرکت‌های هنرآموز و گاه استفاده نابه‌جا و ناموزون از دست‌ها.
— اشکال در صدای هنرآموز که در جاذبه کلاس و ایجاد تمرکز نقش مهمی دارد. مثلاً صدای خشن و بیش از اندازه بلند و یا کوتاه و نامفهوم و یا یک‌نواخت و کسل کننده از موانع تمرکز بخشی است. هنرآموز با تغییر نوع تکلم و یا آهنگ صدای خود می‌تواند ارتباطی دوستانه و محبت‌آمیز با هنرجویان داشته باشد و از آشفتگی کلاس ممانعت کند.

— نداشتن تنوع در برقراری رابطه در کلاس و استفاده از رفتارها و سخن‌های کلیشه‌ای.
— استفاده نکردن از حواس دیگر هنرجویان، غیر از چشم و گوش به تناسب موضوع آموزشی.
— به کار بردن تکیه کلام‌های آزاردهنده و یا داشتن حالت‌هایی مثل «تیک عصبی» در فاصله‌ای کوتاه و یا تکرار یک رفتار.

د) مهارت آماده سازی: آماده‌سازی فعلیتی است که هنرآموز از طریق آن می‌کوشد ارتباط معناداری بین تجارب پیشین هنرجویان و نیازهای آن‌ها با اهداف آموزشی ایجاد کند. برقراری انضباط در کلاس نیز در این بخش مطرح می‌شود که با رفع علل بی‌انضباطی می‌توان آن را ایجاد کرد، چه عواملی که ناشی از رفتار هنرآموز است و چه مواردی که مربوط به هنرجویان است.

ه) مهارت ارائه درس جدید: با استفاده از روشی مناسب و بهره‌گیری از طرح درسی که پیش از کلاس نگاشته شده است و با خلاقیت‌های خاص و گاه منحصر به فرد برخی از هنرآموزان این مرحله به خوبی صورت می‌گیرد.

و) مهارت جمع‌بندی: هنرآموز در پایان کلاس برای رساندن هنرجویان به نتیجه مناسب و ایجاد ارتباط بین مباحث جدید و مطالب قبلی و رابطه درس جدید با مباحث بعدی، به جمع‌بندی مطالب (به صورت خلاصه) می‌پردازد. البته ممکن است هنرآموز از هنرجو بخواهد که این جمع‌بندی را انجام دهد و خود به رفع نواقص او بپردازد.

ز) مهارت در تکمیل یادگیری: معلم برای کامل کردن فرایند یادگیری می‌تواند روشی مناسب با موضوع مورد نظر و سطح مخاطبان انتخاب کند تا به این مقصود برسد. مثلاً با ارائه خلاصه درس به هنرجویان، تعیین تکلیف شب، طرح مسئله و درخواست حل آن در کلاس یا در منزل، تعیین تحقیق کلاسی، تعیین واحد کار ۳ (پروژه) ارزشیابی به میزان یادگیری آن‌ها بیفزاید و فعالیت آموزشی خویش را کامل کند.

برخی از فعالیت‌های تکمیلی تجربه شده عبارت‌اند از:

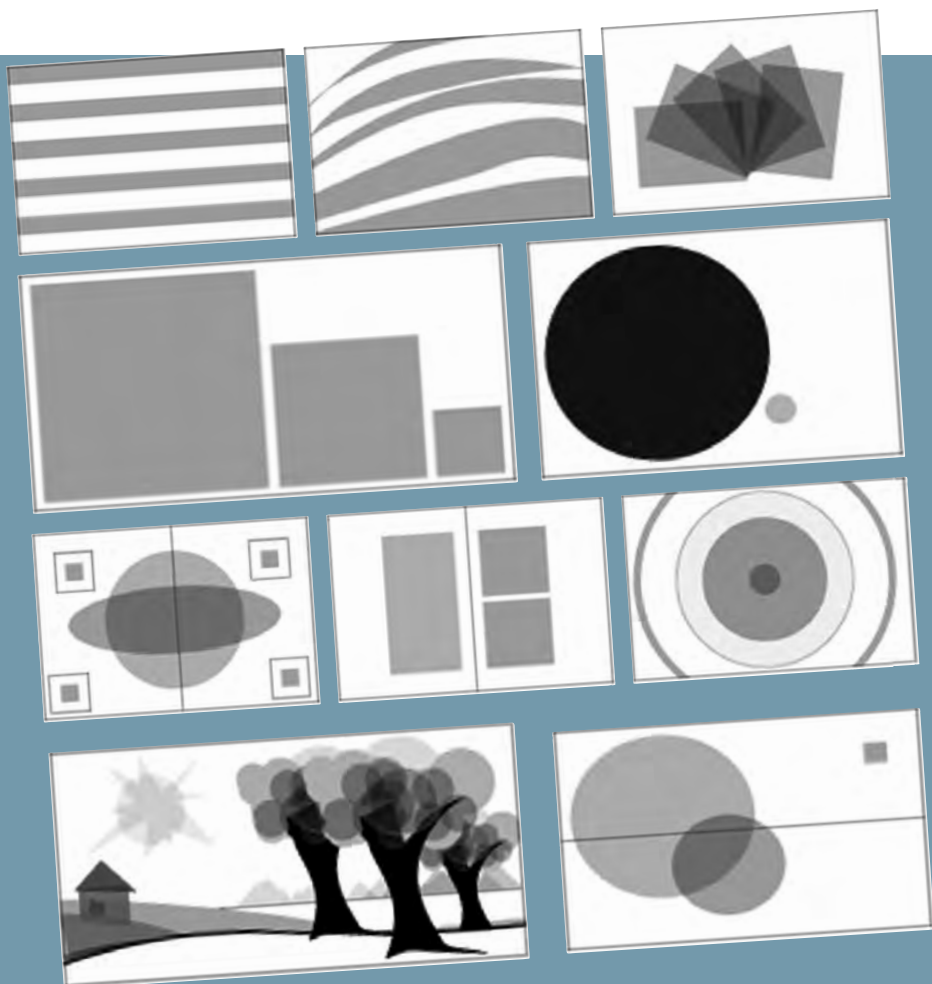
– تعیین امتیاز برای ارائه بهترین جزوه‌های برگرفته از درس و یا خلاصه‌نویسی‌های تمیز و دقیق.
– طرح یک سؤال و درخواست از هنرجویان برای مطرح کردن آن در خانواده و جمع‌آوری پاسخ‌ها.

– طرح سؤالات مربوط به درس و درخواست از دو هنرجو که یکی به طرح سؤال مشابه بپردازد و دیگری آن را پاسخ دهد. این گونه است که فضای آزاد علمی (البته با کنترل کلاس از سوی هنرآموز) فراهم می‌گردد و به دلیل حضور فعال هنرجویان در بحث، مقاومت روانی در برابر موضوعات و پاسخ‌ها نشان داده نمی‌شود.

۲

بخش

الگوی تدریس آموزه‌ها

آموزه ۱

توصیه‌ها

- ✱ به هنرآموز محترم توصیه می‌شود: در هر جلسه، نکات و وسایل مورد نیاز جلسه بعد را، جهت آمادگی بیشتر هنرجویان به اطلاع آنان برسانید.
- ✱ از هنرجویان بخواهید دفترچه یادداشتی به قطع آچار (A4) با کاغذ سفید معمولی در ۱۰۰ برگ یا بیشتر تهیه کنند و هر جلسه با خود به کارگاه بیاورند و تمامی مطالب گفته شده در کارگاه را به همراه اتوهای مدادی یا ماژیکی خود، در آن یادداشت و طراحی کنند.
- ✱ ابزار و وسایل مورد نیازی را که با خود به کلاس می‌برید معرفی کنید و به هنرجویان توصیه نمایید تا آن‌ها را برای جلسه آینده تهیه کنند و با خود به کارگاه بیاورند.

مرحله پیش از تدریس	زمان	صفحات (۱۰-۴)
		۱
		اهداف یادگیری:
		۲
		۳
		۴

۹ راهنمای تدریس	۵	<p>روش تدریس :</p> <p>۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐</p> <p>۲- روش نمایشی ☐</p> <p>۳- روش بحث گروهی ☐</p> <p>۴- الگوی حل مسئله ☐</p> <p>۵- روش فعال ☐</p> <p>- .....</p>
	۶	<p>نکات مفید :</p> <p>کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی : معرفی رشته‌های مختلف هنرهای تجسمی (ارائه مطالب راهنما در این مورد)، نقش هنرهای تجسمی، چگونگی کاربرد مبانی در رشته‌های مختلف هنری</p> <p>- ایجاد انگیزه : استفاده از محیط داخلی یا حیاط آموزشگاه جهت آموزش موشکافانه دیدن، در صورت امکان نشان دادن آناری مرتبط با موضوع</p> <p>- توصیه‌ها : در آموزش انرژی بصری کادر مفاهیمی مانند فضا، فضای بیرونی و درونی و تأثیرگذاری فضا بر کادر، مورد بحث قرار می‌گیرد. به دلیل اهمیت موضوع در هنر، به‌ویژه هنرهای تجسمی، نمونه آثار تصویری مربوط به رشته‌های مختلف در معرض دید و گفت‌وگوی هنرجویان قرار گیرد.</p>
	۷	<p>راهنمای تدریس :</p> <p>ابتدا معنی کلمه هنرهای تجسمی توضیح داده می‌شود. تشبیه الفبای بصری در دنیای هنر به الفبای فارسی در ادبیات و لزوم شناخت و ادراک اصول و قواعد بصری و تشبیه آن به اصول و قواعد نگارش در ادبیات. سپس هنرهای تجسمی و رشته‌های آن معرفی می‌گردد. از جمله خصوصیات هنرهای تجسمی وابستگی آن‌ها به دیده شدن و تمام یا بخشی از آن‌ها مورد تأکید قرار می‌گیرد. معرفی ابزار و طرز استفاده صحیح از آن‌ها مقایسه هنرهای تجسمی با هنرهای دیگر، مانند هنرهای دراماتیک و سینما و نمایش، موسیقی و رقص. همچنین زبان گفتاری و نوشتاری مورد مقایسه قرار می‌گیرد و به لزوم وجود قوانین خاص برای ساماندهی و درک هریک از آن‌ها اشاره می‌شود. نیز عناصر بصری به نشانه الفبای زبان تجسمی و کیفیت‌های بصری به مثابه عوامل استحکام بخش به عناصر و نیروهای بصری معرفی می‌شود.</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس :</p> <p>۱- بازی خوب دیدن در کلاس، از طریق جابه‌جایی اشیاء در غیاب یک هنرجو</p> <p>۲- نمایش چند تصویر و ایجاد انگیزه برای تمرین حافظه بصری</p>

		<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی :</p> <p>۱- تمرین‌های پژوهشی برای تعمیق فهم مطلب</p> <p>۲- اجرای تمرین‌ها برای دیدن و درک نقش کادر در هنرهای تجسمی</p> <p>۳- ارائه تمرین‌های گروهی به کمک محیط کلاس-چشم‌انداز پنجره کلاس- اشیای درون کیف هنرجویان و تصاویر پیش‌بینی شده یا محیط آموزشگاه- طراحی انواع کادر و قراردادن طراحی مربوط به هر کدام در آن‌ها (مثلاً دریا در کادر افقی)- ترکیب چند کادر بر روی یکدیگر یا در کنار همدیگر</p> <p>۴- تمرین‌هایی که با رویکرد مفاهیم ایرانی- اسلامی و اخلاق، اجتماع و محیط زیست ارتباط دارند در ارجحیت هستند.</p>	۸
		<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی: (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) ترکیب چند کادر بر روی یکدیگر یا در کنار همدیگر</p> <p>آنچه مهم است نحوه مشاهده آن‌ها و نحوه ثبت مشاهداتشان است. هنرجویان به این مسئله پی ببرند که هنر، انعکاس دنیای هنرمندان و نحوه مشاهدات و ریزینی آن‌ها در هویت، نگرش و جامعه و جهان تأثیرگذار است.</p>	۹
		<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته: جمع‌آوری چند تصویر که نگاه هنرمند در آن ویژه باشد- تمرین‌ها با توجه به رشته، مانند معماری تصاویر از بناها که کادرهایی در آن تصاویر مورد بررسی قرار گیرد، رشته گرافیک تصاویری از آثار گرافیکی که کادر نقش اصلی دارد. رشته طراحی دوخت، جمع‌آوری پارچه‌ها با نقوش مختلف و جای‌گذاری آن‌ها در کادرهای مختلف (عمودی، افقی و...)</p>	۱۰
		<p>نحوه تشویق: استقبال از طرح‌های خلاق (نصب طرح‌های برتر در کلاس)</p>	۱۱
		<p>ارتباط با سایر دروس: این درس سال دوم موازی با طراحی، عکاسی، چاپ دستی و تاریخ هنر ایران است. همچنین پایه‌ای برای عملکرد بهتر در دروس طراحی، دروس تخصصی هنر سایر رشته‌های هنری و سایر دروس تخصصی سال سوم است (مانند خط در گرافیک، طراحی پوستر و تصویرسازی و...).</p>	۱۲
۳ روش تدریس		<p>برخورد با علوم دیگر:</p> <p>۱- نقش و نگار و چیدمان در علوم طبیعی، از جمله ترکیب‌های مولکولی در شیمی</p> <p>۲- طبقه‌بندی فرم در زیست‌شناسی و ...</p> <p>۳- چیدمان یک اتاق یا صحنه نمایش</p> <p>۴- تخصص‌های مرتبط با چیدمان (گل‌آرایی، سفره‌آرایی)</p> <p>۵- طراحی شهری، وجود کادر در تابلوهای راهنمایی و رانندگی در کلیه پوسترهای پزشکی، داروسازی، تبلیغاتی، روزنامه‌ها و جراید.</p> <p>طبیعت در واقع منشأ الهام بخش هنر و هنرمندان معرفی می‌شود و توجه هنرجویان به قواعد و قوانین موجود در طبیعت جلب می‌گردد. وابستگی به کادر یا محدوده تصویر در هنرهای تجسمی بیان می‌شود. انواع کادرها و نیز تصاویر مربوط به آن‌ها (مثلاً درخت در یک کادر عمودی و ...)</p> <p>توضیح داده شود.</p>	۱۳

آموزه ۲

توصیه‌ها

- به طرز استفاده صحیح از راییدوگراف، جوهر کردن آن، طرز باز کردن و شستن آن اشاره شود.
- در این جلسه هنرجویان قبل از کارهای اجرایی، می‌توانند طرز استفاده از خط‌کش، شابلن و رنگ کردن با رایید را آموزش ببینند.
- نمونه آثار مینیاتور که پرداز می‌شوند و کاربرد نقطه در پرداز نمایش داده شود.
- آثار ون‌گوگ و حالت‌های قلم‌مو به صورت آثار نقطه‌ای در کارهایش ارائه و نمایش داده شود.
- (بهتر است با چسب کاغذی در چند لایه پایه‌ای برای خط‌کش‌های فلزی درست کرد تا در هنگام استفاده از رایید، جوهر روی کاغذ کشیده نشود.)

راهنمای معلم میانی هنرهای تجسمی	پیش از تدریس	صفحات (۱۱-۱۵)	زمان
		۱	عناصر بصری (نقطه، خط، سطح و حجم) نقطه، موقعیت‌های مختلف نقطه
		۲	اهداف یادگیری : - درک هنری : توصیف ارزش بصری نقطه و موقعیت آن در کادر - خلق هنری : به‌کارگیری مفاهیم عنصر نقطه در کادر و ایجاد پیام موردنظر در یک کادر - نقد هنری : اشاره به مفهوم فلسفی وحدت در کثرت (مثل کهکشان، ستاره‌ها و سیارات ...)
		۳	کلید واژه‌ها : نقطه، نقطه در طبیعت، موقعیت‌های نقطه در کادر (سبکی، سنگینی و تعلیق، اوج، فرود)، نقطه تعادل یا مرکزی - تأثیر نقطه بر کادر
		۴	تمهیدات تدریس : - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز : کتاب درسی، راهنمای معلم، تصویر جهت تجزیه و تحلیل، نمونه آثار هنرجویان سال‌های قبل، کتاب‌های تصویری - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو : کتاب درسی - کاغذ آچار، مداد، ماژیک، قلم‌مو و مرکب، رایید، انواع خط‌کش و شابلون، اشیای تداعی کننده نقطه (مانند دکمه، حبوبات و قرص) - برنامه‌ریزی برای سایر موارد

۵	<p>روش تدریس :</p> <p>۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐</p> <p>۲- روش نمایشی ☒</p> <p>۳- روش بحث گروهی ☒</p> <p>۴- الگوی حل مسئله ☐</p> <p>۵- روش فعال ☐</p> <p>..... -</p>	
۶	<p>نکات مفید</p> <p>کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی: کاربرد نقطه در هریک از رشته‌ها (مانند دکمه و نقوش نقطه‌ای در لباس، نقطه در نوشته‌ها و تصاویر گرافیکی، پنجره‌ها در چشم‌اندازهای شهری، کلید و پرزها در نماهای داخلی ساختمان‌ها و ...)</p> <p>/ ایجاد/نگیزه: استفاده از شعر (مانند در دایره قسمت ما نقطه پرگاریم؛ یا، عاقلان نقطه پرگار وجودند ولی/عشق داند که در این دایره سرگردانند)، استفاده از موسیقی و تشبیه اصوات به نقاط</p> <p>- توصیه‌ها: توجه به تنوع اندازه و شکل نقاط، تناسب نقطه نسبت به کادر، به لحاظ فرمی و ظاهر، همین‌طور به لحاظ معنایی، در فلسفه هنر اشاره ساده و کوتاه شود.</p> <p>- در توضیح و ارائه نقطه از همین جلسه بهتر است مختصری در مورد تناسب نقاط در کنار یکدیگر و توازن آن‌ها به‌صورت بسیار ساده و قابل فهم توضیح داده شود.</p>	
۷	<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس): شروع درس با کمک پرسش و پاسخ و ایجاد انگیزه به نوعی استفاده از بارش مغزی - استفاده از ایجاد انگیزه که رهنمودی برای این موضوع باشد - نقطه مرکزی یا اصلی که هیچ نیرویی نمی‌تواند آن را از مرکز کادر حرکت دهد. با جابه‌جایی مختصر آن نیروهای طرفین بر آن فشار وارد می‌کنند و آن را به گوشه پرتاب می‌کنند - تأثیر کادر بر القای نقطه، نقطه سبک، نقطه سنگین - انزوا - خروج و تأثیر نقطه سبک و سنگین بر یکدیگر - جذب نقطه توسط نقطه بزرگ - تأثیر دو یا سه نقطه در کادر بر یکدیگر - نقطه در طبیعت و مثال‌هایی در این مورد (ردپای انسان بر ساحل یا برف) - نقطه دیدن یک ماشین در جاده از دور و تأثیر گذاشتن فضا بر آن - فاصله، اندازه و شکل نقطه‌ها در به‌وجود آوردن مفاهیم سهم به‌سزایی را ایفا می‌کند - نکته دیگر مثبت و منفی بودن نقطه است که با مثال آوردن نمونه‌هایی مانند ماه و ستاره در آسمان، نقطه منفی روشن می‌شود. آوردن نمونه‌ها می‌تواند راهکارهای خوبی برای پرورش خلاقیت در زمینه مفاهیم موردنظر باشد. تحلیل وجود تعادل و توازن و توجه به ترکیب‌بندی (به‌طور مختصر).</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس: در این مبحث برای تفهیم درس سعی شود بیشتر از صنایع دستی ایران و از آثار هنری در طبیعت (به‌خصوص آناری مثل آثار احمد ناد علیان) مثال آورده شود.</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم: پرسش و پاسخ برای ارزیابی درک مفاهیم نقطه‌های سبک، سنگین، مرکزی و گوشه‌ای و نیز بررسی اتودهای هنرجویان.</p>	

		<p>۸ تمرین های مفید و پیشنهادی : برانگیختن حس کنجکاوی برای بیانی متفاوت از نقطه در محیط پیرامونی زندگی - عکاسی - بهره گیری از مهارت های فردی و گروهی. در تمرین ها سعی شود به گونه ای ارتباط با طبیعت حفظ شود.</p>
		<p>۹ روش ارزش یابی تمرین های عملی : (ترکیب بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) - استفاده از تمام سطح کادر (فعال کردن تمام سطح کادر با توجه به فضای مثبت و منفی) - سعی در نمایش مفاهیم مورد نظر - اجرا با مواد مناسب - دقت، تمیزی و اجرای صحیح.</p>
		<p>۱۰ تمرین های عملی متناسب با رشته :</p> <p>- گردش نقطه در کادر با معانی سبکی و سنگینی، خروج، پرتاب، انزوا، اوج تعلیق، نزول، تعادل، در ۹ کادر 3×3 (اندازه نقطه نسبت به کادر رعایت شود)، در ۱۵ کادر 3×3 هر ردیف ۳ کادر، در ردیف اول دو نقطه، ردیف دوم سه نقطه، ردیف سوم چهار نقطه و ... نقطه ها را طوری کنار یکدیگر قرار دهید تا شش نقطه در یک کادر تا مفاهیم گفته شده در کارگاه را القا کنند (هدف تناسب، تعادل)</p> <p>- ایجاد یک مفهوم با نقطه (شادی، غم، محبت و ...)</p>
		<p>۱۱ نحوه تشویق : نصب آثار موفق بر دیوار کلاس - تجلیل آثار موفق در کلاس با مشارکت هنرجویان - برگزاری نمایشگاه مدرسه ای از آثار برتر، بهره گیری از کارهای مطرح در اجرای گروهی با مواد متفاوت.</p>
		<p>۱۲ ارتباط با سایر دروس :</p> <p>- نکات مشابه درس در طراحی، توجه به نقطه ها در موضوعات مختلف مثل قسمت هایی از اشیا و چشم ها در صورت و ...</p> <p>- وجود نقطه در عکس های مختلف و نقش آن در عکاسی - نقطه در خوش نویسی - نقطه در طراحی حروف و ...</p>
		<p>۱۳ برخورد با علوم دیگر :</p> <p>۱- نمای میکروسکوپی و مسلح با ابزار دیدن و نانوتکنولوژی</p> <p>۲- عکاسی هوایی از مناظر زمینی</p> <p>۳- دانش نجوم و ستاره شناسی</p> <p>۴- توجه به نورهای شب در شهر، روستا و جاده ها</p> <p>۵- زیست شناسی</p> <p>۶- فرارفتن به آسمان ها و کل هستی (به صورت اسلاید یا پوستر)</p> <p>۷- عمیق شدن در درون سلول ها و نکات بسیار ریز قابل توجه در دنیایی که با چشم عادی دیده نمی شود.</p>

آموزه ۳

توصیه‌ها

- هنرآموز گرامی بعضی از تمرین‌ها را می‌توان در حد اتود زدن با مداد یا ماژیک از هنرجویان خواست. تنها جهت آشنا شدن با کار راییدی و مقوای گلاسه از هنرجویان اجرای فنی بخواهید و بیشتر بر خلاقیت و تمرین در کادرهای کوچک اکتفا کنید. در اجرا، سازه‌های بزرگ تحویل بگیرید. در کارهای نهایی، فقط به رایید یا سیاه و سفید و روی کاغذ بسنده نشود. از آن‌ها بخواهید از مواد مختلف بهره ببرند.
- در این درس پیام‌های بصری مانند تجمع و پراکندگی، دوری و نزدیکی، یک‌نواختی و جاذبه نقاط آموزش داده شود. پیام‌های بصری دیگر را می‌توان به دل‌خواه با هنرجویان تمرین کرد. (مانند ریزش، عمق، ...)
- پیام‌های فوق را می‌توان در انواع کادر (مربع، مستطیل عمودی و افقی) با هنرجویان تمرین کرد تا کادرهای مختلف را با اندازه‌های مختلف تجربه کنند.
- بهتر است از همین جلسه هنرجویان را با مفاهیم تعادل و توازن به صورت مختصر آشنا کرد.
- به اندازه نقطه در کادر، تنوع نقطه و انواع آن (هندسی و غیر هندسی) توجه شود.

اهداف یادگیری	زمان	صفحات (۱۴-۱۵)
		عنوان درس : عناصر بصری (آشنایی با موقعیت‌های مختلف نقطه در کادر)
		اهداف یادگیری :
		<p>- درک هنری : شناخت و درک مفهوم موقعیت‌های مختلف نقطه در کادر</p> <p>- خلق هنری : به کارگیری موقعیت‌های مختلف نقاط در انواع کادر توسط هنرجو</p> <p>- نقد هنری : نقد و بررسی موقعیت‌های مختلف نقطه در کادر توسط هنرجو و توانایی ارتباط دادن آن‌ها با محیط پیرامون و آثار هنرمندان</p>
		<p>کلید واژه‌ها : موقعیت‌های مختلف نقطه - نقطه‌های تیره و روشن - تراکم، انبساط، یک‌نواختی و جاذبه (تنوع بصری) - حرکت بصری دوری و نزدیکی.</p>

	<p>تمهیدات تدریس</p> <p>- /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی - راهنمای معلم - گچ و تخته- تصاویر مربوط به درس از مجموعه آموزشگاه- تصاویری از انبوه نقطه در طبیعت مانند ستارگان و ... جهت تجزیه و تحلیل</p> <p>- /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی - مقوای گلاس و کاغذ معمولی - رایید و گراف و جوهر - خطکش فلزی - انواع شابلون - مداد - پاک کن و ... ماژیک - پارچه- چسب - قیچی</p> <p>- برنامه ریزی برای سایر موارد</p>	۴
۹ ف ا ی ز ی ا ی ز ی ا ی ز ی	<p>روش تدریس :</p> <p>۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐</p> <p>۲- روش نمایشی ☒</p> <p>۳- روش بحث گروهی ☒</p> <p>۴- الگوی حل مسئله ☐</p> <p>۵- روش فعال ☐</p> <p>... -</p>	۵
	<p>نکات مفید : مطالب این بحث مانند درس قبل از عناصر پایه و اساسی هنرهای تجسمی است. بنابراین لازم است هنرجویان کلیه رشته ها با مفهوم و معنای این بحث آشنا شوند. هنرآموز باید با فعال سازی هنرجویان جایگاه این مفاهیم را در رشته هنری مورد بحث مشخص و برجسته کند.</p> <p>- /ایجاد/نگیزه : ارائه تصاویری به هنرجویان برای تجزیه و تحلیل و نگه داری آن ها نزد خود.</p>	۶
	<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس) : شروع درس با کمک پرسش و پاسخ و ایجاد انگیزه - مثال هایی را از هنرجویان بخواهید تا انبوه تیرگی و روشنی را تداعی کند (انبوه مورچه ها بر روی یک تکه شیرینی که با یک واکنش پراکنده می شوند، مثال بارز و آشکاری است جهت تفهیم تراکم و انبساط) تجمع و پراکندگی، صف مرتب و ردیف هنرجویان (یک نواختی) و نبودن صف در زنگ تفریح ترکیب و جاذبه را تداعی می کند. کوچکی و بزرگی نقطه، کم رنگ و پررنگ بودن نقطه و فاصله ها، دوری و نزدیکی را القا می کند. دید هنرجویان را در کادر نسبت به جاهای خالی و پر (تعادل) و در تناسب نقطه ها با یکدیگر و ... تقویت کنید و گسترش دهید.</p> <p>خلاقیت های حین تدریس : تعدادی مهره های متنوع را که به همراه دارید می توانید آرام روی زمین پراکنده کنید تا هنرجویان با این مفهوم بهتر و بیشتر آشنا شوند.</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم : پرسش و پاسخ از هنرجویان و ارزیابی آثار خود و دوستان در کارگاه توسط هنرجو</p>	۷

	۸	<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی : ۱) نمایش انواع کادر مربع، مستطیل عمودی و افقی با مفاهیم انبساط و تراکم، یک‌نواختی و جاذبه - دوری و نزدیکی (با هدف ایجاد تعادل و ترکیب زیبا و منطقی)</p> <p>۲) استفاده از کاغذ کالک بر تصاویر داده شده به هنرجویان و بهره گرفتن از عنصر نقطه، تجزیه و تحلیل آن.</p>
	۹	<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی :</p> <p>(ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا)</p> <p>- اتودها و اجراها نصب شوند و مورد ارزیابی قرار گیرند.</p>
	۱۰	<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته : با استفاده از پارچه با طرح‌های نقطه نقطه در انواع کادر ترکیبی، آن را نمایش دهید (کلاژ). با استفاده از تعدد نقاط در کادر عمودی و افقی ترکیب‌بندی منطقی ایجاد کنید (جاذبه). با استفاده از تعدد نقاط هم‌اندازه با فاصله‌های مساوی در کادر، یک‌نواختی را نمایش دهید.</p>
	۱۱	<p>نحوه تشویق : نصب آثار برتر در تابلو کلاس</p>
	۱۲	<p>ارتباط با سایر دروس : نقطه یکی از عناصر فیزیکی مبانی هنرهای تجسمی است که دید هنری هنرجویان را گسترش می‌دهد و در تمامی دروس تخصصی تأثیرگذار است.</p>
۹ پایان از تدریس	۱۳	<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>در صنعت نساجی و طراحی پارچه، در تبلیغات هنری، تزئینات داخلی ساختمان، مانند کاغذ دیواری، کف‌پوش‌ها و ...</p>

توصیه‌ها

در معماری اسلامی ایرانی به مواردی اشاره شود، از جمله به بهره گرفتن از حالات نقاط نورانی که از تابش نور در محیط اندرونی اتفاق می‌افتد و همچنین خیلی ساده به فلسفه نور و ظلمت شیخ اشراق، سهروردی و به مساجد جامع میبد، شیخ لطف‌الله و جامع اصفهان، فهرج یزد، ساوه و دامغان.

آموزه ۴

توصیه‌ها

- ۱- در نظر گرفتن رشته تحصیلی هنرجویان (مثل نقاشی، نقشه‌کشی و معماری، گرافیک و ...)
- ۲- آموزش نحوه استفاده از شابلون و پیستوله برای اجرای رایپدی بعد از اتود هنرجویان
- ۳- پهنای خط قابل تغییر است ولی توجه شود پهنای زیاد، خط را به سمت شدن سوق می‌دهد.
- ۴- سلیقه معلم نباید خلاقیت هنرجویان را تحت الشعاع قرار دهد.
- ۵- جهت تشویق هنرجویان و اهمیت بخشی به کار آنان بهتر است از مسئولین آموزشگاه و سایر هنرجویان جهت بازدید دعوت به عمل آید.

مراحل پیش از تدریس	زمان	صفحات (۲۰-۱۶)
		۱ خط - جهت خط
		اهداف یادگیری: - درک هنری: توصیف ارزش بصری خط و جهت خط (دسته‌بندی خطوط) - خلق هنری: به‌کارگیری عنصر بصری خط در کادر و ایجاد مفاهیم موردنظر توسط انواع خطوط - نقد هنری: واکنش نشان دادن به مفاهیم عنصر خط در آثار هنری خود و هم‌کلاسی‌ها
		۳ کلید واژه‌ها: خط، خط در طبیعت، خط عمودی، افقی، مایل و منحنی
		۴ تمهیدات تدریس - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی - تصویر برای تجزیه و تحلیل - تکنولوژی آموزشی شامل فیلم، عکس، سی‌دی و آلبوم آثار هنرجویان سال قبل - کتاب‌های مرتبط غیر درسی - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: ۱- کتاب درسی ۲- کاغذ آچار، مداد و ماژیک برای اتود زدن - ۲- قلم مو، مرکب، رایپد، انواع اشیاء برای ایجاد خطوط مختلف از قبیل گوش‌پاک‌کن، چوب بستنی، پر، چوب جارو و ... ۳- خط‌کش و انواع شابلن، پیستوله برای اتود زدن و اجرای نهایی روی مقوای گلاسه ۴- اشیایی که خطوط را تداعی کنند، از قبیل کاموا، ماکارونی، مفتول سیمی و ... - برنامه‌ریزی برای سایر موارد

۹ راهنمای تدریس	۵	<p>روش تدریس :</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☒ ۲- روش نمایشی ☒ ۳- روش بحث گروهی ☒ ۴- الگوی حل مسئله ☐ ۵- روش فعال ☐
	۶	<p>نکات مفید :</p> <p>کاربرد با توجه به رشته تحصیلی: کاربرد خط در طراحی - نقوش و طراحی پارچه - پوستر - آرم - آثار چاپی - معماری - کاغذ کادو - نقوش سنتی - کتاب آرای - کاربرد خط در گرافیک</p> <p>- / ایجاد/نگیزه: انجام کار گروهی مانند استفاده از وسایل برای خلق چیدمان‌های خطی، نمایش کاغذ کادوها</p>
	۷	<p>راهنمای تدریس: (خلاصه درس)</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- خط، خط در طبیعت، خطوط پیرامونی، خط مثبت و منفی ۲- جهت خط (عمودی، افقی، مایل، منحنی) شروع با مشاهده خطوط پیرامونی در اطراف هنرجو و آوردن مثال‌هایی از قبیل قطار، مرز سقف و دیوار و.... - تفهیم دسته‌بندی خطوط از نظر جهت و مفاهیمی که با استفاده از جهت خط می‌توان نشان داد. یادآوری مفاهیم (تعادل، توازن)، ترکیب‌بندی، ریتم و فضای مثبت و منفی. استفاده از انواع ابزار برای ایجاد خط - کاربرد خط در هنرهای تجسمی و رشته‌های مختلف. <p>خلاقیت‌های حین تدریس:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- استفاده از تصویر برای نشان دادن خطوط نوشتاری، پیرامونی و ... ۲- تشویق هنرجویان به استفاده از کادرهای متنوع ۳- تهیه عکس از روزنامه و مجله ۴- بازی با کاموا و ایجاد خطوط مختلف ۵- برش دادن یک میوه و سبزیجات (برای تداعی خط) ۶- چاپ برش یک میوه یا سبزیجات مانند پیاز، کلم (با توجه به زاویه دید) <p>ارزیابی درک مفاهیم:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- پاسخ هنرجویان به کلیه مباحث اهداف رفتاری ۲- داوری (ژورژمان) راجع به کارهای هنرجویان (چون تجزیه و تحلیل آثار یکدیگر و دفاع از آثار خود، موجب اعتماد به نفس آنان می‌شود.) ۳- امتیاز دادن به تجزیه و تحلیل آثار خود و دیگران و ارائه راهکارهای مناسب برای بهبود کار

		<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی :</p> <p>۱- تمرینات صفحه ۳۸ کتاب (تمرینات پیشنهادی)</p> <p>۲- ایجاد خطوط آزاد با ابزارهای مختلف</p> <p>۳- ایجاد حرکت با کمک خطوط سیال</p> <p>۴- ترسیم خطوط محیطی اشیا</p> <p>۵- چسباندن اشیا روی مقوا</p> <p>۶- چسباندن پارچه روی مقوا</p> <p>۷- ایجاد فرورفتگی و برجستگی با کمک خط</p>	۸
		<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) :</p> <p>- داوری کارهای هنرجویان سرعت یادگیری آنان را بالا می‌برد و به رشد خلاقیت آنان کمک می‌کند</p> <p>۲- ذکر نقاط قوت و ضعف در کار هنرجویان برای ایجاد ترکیب‌بندی مناسب، برای اجرای کارها (۱- اجرای راییدی ۲- کولاژ ۳- آزاد و ...) و برای ایجاد دقت در اجرا نقاط قوت بچه‌ها را مهم جلوه می‌دهد و به هنرجو می‌آموزد که با تمرین، آن‌ها را با دقت انجام دهد.</p>	۹
		<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته : رشته گرافیک اجرای آثار که خط، نقش اصلی دارد (آرم، خط در گرافیک)، معماری (آنالیز خطی تصاویر بناها (رنگی یا سیاه و سفید)، رشته طراحی دوخت (آنالیز خطی مدل‌های لباس، پارچه‌ها)، ارائه طرحی نو برای لباس با استفاده از خط صنایع دستی (استفاده از خطوط منحنی جهت ارائه ختایی و اسلیمی) و نقاشی (طراحی با خط)</p>	۱۰
		<p>نحوه تشویق : نصب آثار موفق در کلاس یا راهروی هنرستان</p>	۱۱
		<p>ارتباط با سایر دروس : موازی با دروس تخصصی هنر سال دوم (طراحی، عکاسی، چاپ) و ارتباط با دروس تخصصی سال سوم و پس از آن.</p>	۱۲
۹	پایه نهم از تدریس	<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>- نقش خطوط در هنرهای کاربردی، مانند مبلمان و فضای شهر، باغ آرای، نقشه‌کشی و معماری - مبحث طراحی صنعتی و ... فروشگاه‌های کوچک و بزرگ - استفاده خطوط در رشته‌های فنی (طراحی سیستم کابل‌های برق شهری و ...) - نقش خطوط در پرسپکتیو - کاربرد خط نوشتاری برای روان‌شناسی - خطوط مجازی مثل ارتباط نگاه دو شخصیت در یک اثر نقاشی، در معماری، پوسته خارجی گنبد، پیشانی یا سرپایه‌های نمای صحن، پوسته داخلی ایوان مساجد اسلامی در سده‌های نخست که با آجرکاری انجام شده‌اند و حفره‌های میان آن‌ها سایه‌های تور در محیط ایجاد می‌کنند، همه به نوعی کاربرد مستقیم و غیرمستقیم عنصر نقطه و خط هستند.</p>	۱۳

آموزه ۵

توصیه‌ها

- در نظر گرفتن رشته تحصیلی هنرجویان
- چگونگی استفاده از وسایل
- تنوع کادر
- پیشنهاد پروژه‌ای که با **خط و نقطه** به یک مرحله جدیدی از موضوع برسند (ترکیب بندی، تعادل، توازن و مطالبی را که هنرجو تا اینجا آموخته است، در این پروژه به کار گیرد).

۹- پیش از تدریس	۱	شماره جلسه : ۵ صفحات (۲۷-۲۰) حالت خط و کاربرد خط	زمان
	۲	اهداف یادگیری : - درک هنری : توصیف حالت خط و کاربرد خط - خلق هنری : به کارگیری حالت‌های خط و کاربرد آن، با استفاده از خطوط عمودی و افقی - نقد هنری : ارزیابی آثار خود و دیگران، در به کارگیری خط و ایجاد حالات مختلف خط	
	۳	کلید و اثره‌ها : ضخیم و نازک، تیره و روشن، ممتد و زیگزاگ، منظم و نامنظم، تراکم و انبساط هاشورها جایگاه خط در آثار نقاشان طبیعت‌گرا. نقاشان امپرسیونیست - آثار امپرسیونیستی، آثار انتزاعی و کاریکاتور	
	۴	تمهیدات تدریس : - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز : کتاب درسی، تصویر برای تجزیه و تحلیل، تکنولوژی آموزشی شامل عکس و فیلم و سی دی و آلبوم آثار هنرجویان سال گذشته، کتاب‌های مرتبط غیردرسی - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو : ۱- کتاب درسی ۲- کاغذ A۴، مداد، ماژیک برای اتود زدن ۳- قلم‌مو، مرکب، رایپد ۴- انواع خط کش و شابلون، پیستوله جهت اتود و اجرای نهایی روی مقوای گلاسه ۵- اشیایی که تداعی‌گر خط‌اند، از قبیل کاموا، مفتول سیمی، پارچه، مقوا، چسب و قیچی - برنامه‌ریزی برای سایر موارد : بازدید از نمایشگاه‌های هنری	

		<p>روش تدریس :</p> <p>۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐</p> <p>۲- روش نمایشی ☐</p> <p>۳- روش بحث گروهی ☐</p> <p>۴- الگوی حل مسئله ☐</p> <p>۵- روش فعال ☒</p>
		<p>نکات مفید :</p> <p>کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی: کاربرد خط در پارچه، آرم، اشیای سه بعدی که خط به نحوی در آن به کار رفته است، عکس و تصویر، آثار چایی، تصاویر معماری، کاغذ کادو، خط نوشتاری.</p> <p>- ایجاد/نگیزه: مقداری شن رنگی داخل گلدان‌ها را هنرجویان روی روزنامه بریزند و بعد با یک وسیلهٔ نوک‌تیز فرورفتگی و برجستگی در روزنامه ایجاد کنند. پارچه‌های متنوع که با نقوش خطی کار شده، دیدن چند نمونه صفحه‌آرایی، کاغذ کادو.</p>
۹ راهنمای تدریس		<p>راهنمای تدریس (خلاصهٔ درس) :</p> <p>۱- حالات خط (ضخیم و نازک)، تیره و روشن، قوی و ضعیف، یک‌نواخت و بریده بریده، ممتد و زیگزاگ، موجی و شکسته، منظم یا نامنظم و چگونگی استفاده از این خطوط در طبیعت</p> <p>۲- کاربرد خط در خطوط پیرامونی، تفاوت خط در آثار امپرسیونیستی و اکسپرسیونیستی و انتزاعی، ریتم خط، سایه و روشن خط، فرورفتگی و برجستگی خطوط و از این مفاهیم، تعادل، توازن و ترکیب‌بندی در آن‌ها.</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس:</p> <p>استفاده از تصویر برای نشان دادن خطوط نوشتاری و پیرامونی - تشویق هنرجویان به استفاده از کادرهای متنوع - عکاسی با تهیهٔ عکس از روزنامه و مجلات و ...، نمایشگاه ویژه خط، اجرای یک کارت‌پستال با ... بازی با کاموا و ایجاد خطوط مختلف.</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم:</p> <p>۱- پاسخ هنرجویان به کلیهٔ مباحث اهداف رفتاری، دآوری دربارهٔ توده‌های هنرجویان، اختصاص امتیاز برای تجزیه و تحلیل آثار خود و دیگران و ارائهٔ راهکارهای مناسب برای بهبود.</p>
		<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی :</p> <p>۱- تمرینات صفحهٔ ۳۸ کتاب درسی</p> <p>۲- تمرینات پیشنهادی: ایجاد سایه و روشن با انبساط و تراکم خط یا با کمک ضخامت خط، ایجاد عمق (فرورفتگی و برجستگی) با کمک جهت خط و ریتم ایجاد حرکت با کمک خطوط سیال، اجرای یک کارت پستال با خطوط متنوع، بازی با کاموا و ایجاد خطوط مختلف و کلاژهای مختلف.</p>

		<p>روش ارزشیابی تمرین‌های عملی : (ترکیب بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) داوری درباره کارهای بچه‌ها، (ذکر نقاط ضعف و قوت آثار هنرجویان و نقاط قوت را مهم جلوه دادن برای اجرای کار).</p> <p>۹- اجرای RAPیدی ۲- کولاژ ۳- اجرای آزاد</p> <p>برای دقت در اجرا به هنرجویان آموزش دهید که با تمرین کردن زیاد می‌توان اجرای خوب انجام داد.</p>	۹
		<p>تمرین‌های عملی متناسب با هر رشته : تمرین و تحلیل و بررسی خط با توجه به رشته تحصیلی هنرجویان انجام شود. مثلاً در رشته گرافیک، نمایش خط در طراحی، پوستر، آرم و ...، در نقشه‌کشی و معماری، نمایش خط در پروژه‌های نقشه‌کشی و ساختمان، در رشته صنایع دستی، نمایش خط در دورگیری، نمایش خطوط اسلیمی و ختایی، استفاده از خط در تزیینات سفال و انواع نقش‌های سنتی و ... (هنرآموز گرامی تمرین‌ها به صورت مختصر و ساده انجام گیرد)</p>	۱۰
		<p>نحوه تشویق :</p> <p>۱- نصب آثار موفق در کلاس یا راهروی هنرستان ۲- ذکر نقاط مثبت و نقد نقاط منفی آثار هنرجویان ۳- دعوت از مسئولین مدرسه و معلمین جهت دیدن کارهای هنرجویان دخالت دادن سلیقه معلم در کار هنرجویان.</p>	۱۱
		<p>ارتباط با سایر دروس :</p> <p>۱- همزمانی با دروس تخصصی هنر سال دوم (طراحی، عکاسی، چاپ ...) ۲- ارتباط با دروس تخصصی سال سوم و پس از آن</p>	۱۲
<p>۹ طراحی پس از تدریس</p>		<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>۱- نقش خطوط در هنرهای کاربردی مانند نقاشی دیواری، فضای شهری، باغ‌آرایی، نقشه‌کشی و معماری، طراحی کردن با خط برای مبحث طراحی صنعتی ... و ایجاد نقاشی مفهومی با خط کاریکاتور.</p> <p>۱۳</p> <p>ارتباط با موسیقی، ایجاد خطوط با هر نوع آهنگی (نت‌های موسیقی نقطه و خط) - نقش خطوط در علم هندسه و پرسپکتیو - نقش خط نوشتاری برای بررسی روحیات افراد در علم روان‌شناسی.</p>	۱۳

توصیه‌ها

- هنرجویان در پایان این مبحث ترکیب سه عنصر نقطه و خط و سطح را تجربه کنند.
- توجه کنند به این که سطوح کوچک، گرایش به نقطه شدن دارند.
  - انواع سطوح هندسی و غیرهندسی را مدنظر قرار دهند.
  - به بررسی آثار هنرمندان سبک انتزاعی هندسی - نگارگران بپردازند.
  - مهم جلوه دادن نقاط قوت، هرچند کم اهمیت باشد به ارتقای اعتمادبه نفس هنرجو می‌انجامد.
  - هنرآموز محترم به هنرجویان توصیه کند در به‌کارگیری دایره و دیگر اشکال هندسی به منظور ارائه سطوح از نظر اندازه، دقت لازم را به‌کار بندند.
  - در نمایش سطوح، با استفاده از تکرار نقاط هم‌اندازه و یک‌نواخت و تکرار خطوط یک‌اندازه و یکنواخت و فضای هندسی مابین نقاط و خطوط، می‌توان هنرجویان را به استفاده از رایید و مقوای گلاس راهنمایی نمود.
  - هنرجویان را تشویق کنید تا با استفاده از کاغذ پوستی و مازیک یا مداد، تصاویر ارائه شده به آن‌ها را به سطوح ساده هندسی یا غیرهندسی تبدیل کنند تا با معنا و مفهوم آشکال دوبعدی (سطح) بیشتر آشنا شوند.
  - توصیه مطالب درس بعد (مطالعه و وسایل موردنیاز) را به هنرجویان یادآوری کنید تا در جلسه بعد با آمادگی بیشتری حاضر شوند.

مراحل پیش از تدریس	۱	شماره جلسه : ۶ صفحات (۳۱-۲۸) سطح	زمان
	۲	اهداف یادگیری : - درک هنری : توصیف ارزش بصری سطح - خلق هنری : به‌کارگیری عنصر بصری سطح - نقد هنری : ارزیابی آثار خود و دیگران در به‌کارگیری سطح	
	۳	کلید واژه‌ها : سطح، سطح صاف (مستوی) و منحنی (مستدیر)، سطح‌های موجودار، سطوح هندسی (دایره، مربع، مثلث) و سطوح غیرهندسی	
	۴	تمهیدات تدریس : - /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز : کتاب درسی، تصویر برای تجزیه و تحلیل، عکس، فیلم و سی دی ، آلبوم آثار هنرجویان سال گذشته، کتاب‌های مرتبط غیردرسی - /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو : ۱- کتاب درسی ۲- مداد، مازیک برای اتود زدن ۳- مقواهای سیاه، سفید و خاکستری، چسب و قیچی ۴- انواع شابلون و خط‌کش و پیستوله جهت اتود و اجرای نهایی روی مقوای گلاس - برنامه‌ریزی برای سایر موارد	

۳-۲-۱ روشنایی و تدریس		<p>روش تدریس :</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ ۲- روش نمایشی ☐ ۳- روش بحث گروهی ☐ ۴- الگوی حل مسئله ☐ ۵- روش فعال ☐ 	۵
		<p>نکات مفید :</p> <p>کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی :</p> <p>- ایجاد/نگیزه : نصب تعدادی کاغذ باطله روی تخته کلاس یا کف اتاق و تداعی سطح و نمایش تصاویر مربوطه</p>	۶
		<p>هنرآموزان محترم، برای آگاهی و درک بیشتر این مبحث، مفاهیم زیر در کارگاه موردبحث قرار گیرد.</p> <p>راهنمای تدریس (خلاصه درس) : تعریف سطح، سطح در طبیعت، فضای تجسمی میان سه نقطه یا حرکت خط در فضا، سطوح هندسی دایره، مربع، مثلث، سطوح صاف (مستوی) و منحنی (مستدیر)، نشان دادن سطوحی که پیش روی هنرجویان (از قبیل کتاب و رویه میز، دیوار، سقف و کف سطح حیاط یا زمین بازی) است به منظور آشنایی با سطح تصویر ناهمواری سطوحی مثل تپه‌های ماهور، کوه‌ها، سقف‌های گنبدی، با توجه به این که نمونه‌های خوبی برای سطوح منحنی یا بافت‌دار هستند. تصویر تابلوهای نقاشی برای نشان اهمیت انواع سطوح مثل سطوحی که در نگارگری یا در انتزاع هندسی به کار رفته است.</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس : بهتر است هنرجویان از مقوا و کلاژ جهت نمایش و ارائه مفاهیم سطوح پایه و ترکیب‌بندی آن‌ها استفاده کنند. با استفاده از مقواهای پاره یا لیه‌های ناصاف برای ایجاد یک دشت ناهموار و اجرای کارت پستال با سطوح مختلف با استفاده از تکنیک‌های ویژه عکاسی و حذف خاکستری‌ها می‌توان به سطوح سیاه و سفید (کنتراست) رسید.</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم : با راهنمایی و هدایت هنرجویان در تفسیر یا توصیف آثار خود و همکلاسی‌هایشان میزان مفاهیم درک شده ارزیابی می‌شود.</p>	۷
		<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی :</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- کلاژ مقوای سیاه، سفید یا خاکستری با برش به وسیله قیچی یا کاتر و یا پاره کردن ۲- تقسیم کادر به سطوح مربع، مستطیل ۳- ایجاد سطوح هندسی با برخورد پوششی، شفاف و ... ۴- به عمق رفتن سطوح به کمک پرسپکتیو می‌تواند تمرین‌هایی باشد که بار علمی هنرجویان را افزایش دهد. 	۸

		<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی : (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) :</p> <p>۱- در ارزش‌یابی به کمک مجموعه آثار هنرجو می‌توان نقاط ضعف و قوت و ترکیب‌بندی کار را اصلاح کرد.</p> <p>۲- در داورى گروهى مى‌توان سرعت آموزش را بالا برد و هنرجویان را به نقاط قوت و ضعف آثار خود واقف نمود.</p>	۹
		<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته :</p> <p>۱- متناسب با رشته هنرجو می‌توان از کلاژ پارچه، مقوا، اشیا و ... استفاده کرد.</p> <p>۲- در رشته گرافیک می‌توان از سطوح برای بیان مفاهیم، که در دروس تخصصی به صورت هدفمند تبدیل به آرم می‌شوند، استفاده کرد.</p> <p>۳- در رشته معماری (تفکیک سطوح در بناها، دکوراسیون داخلی، تقسیم فضا و پلان و ...)</p> <p>۴- در رشته طراحی دوخت (استفاده از طراحی سطوح لباس یا پارچه)</p> <p>۵- در رشته صنایع دستی (تفکیک سطوح در آثار نگارگری، صنایع چوب و ...)</p>	۱۰
		<p>نحوه تشویق : نصب آثار در کلاس یا راهروی مدرسه یا نمایشگاه هنرستان، انتخاب یکی از کارهای خوب هنرجویان و اختصاص یک جایزه کوچک به آن.</p>	۱۱
		<p>ارتباط با سایر دروس :</p> <p>۱- همزمانی با دروس تخصصی، دروس طراحی، تاریخ هنر ایران، هنرهای سنتی، ارتباط عمودی با دروس تخصصی سال سوم و پس از آن.</p>	۱۲
مراپس از تدریس		<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>نقش سطوح در علم فیزیک (صفحات خورشیدی، صفحات گیرنده ماهواره‌ای وسیع)، معماری (طراحی ساختمان)، دکوراسیون (معماری داخلی)، نقش سطح در علم مناظر و مرایا (پرسپکتیو)، طراحی صحنه (نمایش)</p>	۱۳

آموزه ۷

توصیه‌ها

- پیشنهاد می‌شود انواع حجم‌های پایه هندسی در ترکیب‌های متفاوت در نظر گرفته شود.
- با بهره گرفتن از عناصر، نقطه، خط و سطح به حجم‌های مجازی برسند.
- پیشنهاد می‌شود در این بحث حجم‌های ویکتور و ازارلی، نقاشی‌های اپ ارت و سزان مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

مراحل پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه: ۷ صفحات (۳۷-۳۲)
		۱
		حجم، حجم نهایی در نقاشی، حجم در مجسمه‌سازی، نور و حجم
		۲
		اهداف یادگیری: - درک هنری: توصیف ارزش بصری حجم و انواع آن - خلق هنری: به کارگیری عنصر حجم در سطح دوبعدی و فضا - نقد هنری: ارزیابی آثار خود و دیگران در به کارگیری حجم و ایجاد تعادل و ترکیب بندی مناسب، حجم طبیعی منظم و غیرمنظم، حجم در هنر نقاشی، تأثیر نور بر حجم
		۳
		کلید واژه‌ها: حجم، حجم طبیعی منظم و غیرمنظم، حجم مجازی، حجم باز، حجم توخالی، توپر، حجم‌های پایه (کره، مکعب، هرم)
		۴
		تمهیدات تدریس: - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی - تصویر احجام، فیلم و سی دی کتاب مرتبط غیردرسی. - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، کاغذ، مداد، ماژیک، قلم مو برای اتود زدن، مرکب و رایپد برای اجرای نهایی، چسب و روزنامه، قوطی‌های خالی مثل کبریت، مقوا و قیچی، بطری، گل، خمیر گل‌سازی سیم، گچ - برنامه‌ریزی برای سایر موارد: مشاهده ثباتی حجم و تبدیل به حجم
		۵
		روش تدریس: ۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ۲- روش نمایشی ۳- روش بحث گروهی ۴- الگوی حل مسئله ۵- روش فعال

۹ راهنمای تدریس	۶	<p>نکات مفید: پیشنهاد می‌شود هنرجویان هرکدام، بنا بر رشته تحصیلی خود، مبحث حجم را تجربه کنند. برای مثال، در رشته نقشه‌کشی و معماری بهتر است این مبحث به‌صورت احجام با مواد و مصالح مختلف ... کار شود، و در رشته صنایع دستی به‌صورت حجم‌های سفالی، مقوایی و حجم‌های مجازی.</p> <p>کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی:</p> <p>- ایجاد/انگیزه: نمایش حجم‌های هندسی و غیرهندسی، با مواد مختلف و نمایش حجم‌های مجازی سه‌بعدی، با استفاده از رسانه‌های تصویری.</p>
	۷	<p>راهنمای تدریس خلاصه درس: محورهای مورد بحث عبارت‌اند از:</p> <p>تعریف حجم، احجام پیرامون ما، انواع حجم طبیعی منظم و غیرمنظم، احجام پایه، چگونگی به وجود آمدن حجم‌های پایه (کره، استوانه، هرم)، چگونگی به‌وجود آمدن حجم‌های مجازی با سطح، حجم‌نمایی در نقاشی، حجم در مجسمه‌سازی، حجم در نقش برجسته، نور در حجم و در معماری و نقش پرسپکتیو در حجم.</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس: با روزنامه باطله فی‌البداهه حجمی را به‌وجود آورند، ماسک تهیه کنند و با سیم‌های نازک و قوطی‌های کبریت ایجاد حجم نمایند.</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم: پرسش و پاسخ شفاهی درباره کلیه مباحث اهداف رفتاری، ارائه راهکار بهبود آثار هنرجویان توسط خودشان.</p>
	۸	<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی: با بهره گرفتن از موادی مانند گل، گچ دندان‌پزشکی و مفتول، حجم‌هایی ایجاد نمایند. با استفاده از عنصر نقطه، خط و سطح حجم مجازی ایجاد نمایند، با توجه به وجود خلاقیت در ارائه حجم‌های گوناگون می‌توان در این بخش از مسئله بازیافت مواد در به‌وجود آوردن احجام گوناگون کمک گرفت.</p>
	۹	<p>روش ارزش‌یابی: چگونگی به‌وجود آمدن حجم در سطح دوبعدی (حجم مجازی)، گسترش دادن دید هنری هنرجویان از طریق داوری (ژورمان) کلاسی.</p> <p>ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا): ارزیابی چگونگی هماهنگی دست و ذهن و حجم‌های خیالی.</p>
	۱۰	<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته: در رشته نقشه‌کشی و معماری تهیه ماکت. در رشته صنایع دستی درست کردن زیورآلات با گل و در رشته گرافیک تهیه ساک، جعبه و ...</p>
	۱۱	<p>نحوه تشویق: نصب آثار هنرجویان در کلاس یا راهروی مدرسه و نمایشگاه هنرستان</p>
	۱۲	<p>ارتباط با سایر دروس: ارتباط با درس‌های سال دوم، مثل عکاسی، چاپ ...، کارگاه گرافیک (سال سوم)، صنایع دستی (درس سفال) و حجم‌شناسی معماری (درس ماکت).</p>
۱۰ مراحل پس از تدریس	۱۳	<p>برخورد با علوم دیگر:</p> <p>- طراحی فضای سبز، علم شیمی (تهیه مواد و مصالح لوله‌های آزمایشگاه)، علوم کامپیوتری، فیزیک (منشور آینه‌ها، الکتروسکوپ، کوره آفتابی، مکانیک (آهن‌ربا)، تجهیزات مهندسی پزشکی</p>

آموزه ۸

توصیه‌ها

– توصیف واژه شکل و فرم، اشاره به فرم‌های دو بعدی و سه بعدی، شکل‌هایی طبیعی و غیر طبیعی که با ابزار متفاوت ساخته می‌شوند، انواع شکل هندسی یا غیر هندسی و پیچیده، تأثیر شکل از طریق بصری روی مخاطب، تغییر و ابداع شکل جدید از روش‌های متفاوت (جدایی، نمایش حجم پوشانی، تداخل، اتحاد، تفریق، تقاطع، انطباق).

– برای زیاتر شدن معنایی عنصر فوق، هنرجویان را جهت به کارگیری بعضی از پیام‌های بصری مانند سیاهی و سفیدی، اندازه، فضای مثبت و منفی و ... تشویق کنید (به‌طور غیرمستقیم با مفهوم کنتراست آشنا شوند).

– بیان حالات عاطفی، روانی و ذهنی با استفاده از اشکال گوناگون.

مراحل پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه: ۸ صفحات (۴۳-۳۹)
		۱ شکل، انواع شکل، تغییر و ابداع شکل
		۲ اهداف یادگیری: – درک هنری: توصیف ارزش بصری شکل و انواع شکل‌ها، شکل‌های پایه هندسی – خلاق هنری: به کارگیری شکل‌های متفاوت در موقعیت‌های جدید، تغییر فرم‌های متفاوت و نمایش دادن آن‌ها – نقد هنری: ارزیابی هنرآموز از شکل و فرم در آثار خود و دیگران
		۳ کلید واژه‌ها: شکل، انواع شکل (شکل‌های هندسی و غیرهندسی)، ابداع شکل
		۴ تمهیدات تدریس: – /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی، عکس و فیلم و سی دی آثار هنرجویان سال گذشته، کتاب‌های مرتبط غیردرسی. – /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، کاغذ، مداد، ماژیک برای اتود زدن، مقوا، قیچی، چسب و هر نوع وسیله‌ای که بتوان از آن فرم تهیه کرد، مثل پارچه، موکت و گونی و ... – برنامه‌ریزی برای سایر موارد

<p>روش تدریس :</p> <p>۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐</p> <p>۲- روش نمایشی ☐</p> <p>۳- روش بحث گروهی ☐</p> <p>۴- الگوی حل مسئله ☐</p> <p>۵- روش فعال ☐</p>	<p>۵</p>
<p>کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی: بهتر است هنرجویان هر کدام بنا بر رشته تحصیلی خود برای ابداع و تغییر شکل تجربه حاصل نمایند. برای مثال در رشته‌های معماری و صنایع دستی روش رسیدن به اشکال پیچیده و ریتمیک منظم را به شیوه‌های کلاژ و ... انجام دهند.</p> <p>در رشته گرافیک روش رسیدن به اشکال ساده را که زیربنای دروس کارگاهی آنان در سال سوم است با رایید و گلاسه تجربه نمایند.</p> <p>با توجه به محیط پیرامونی و فضاهای بومی، هنرجویان در رشته تحصیلی خود می‌توانند به بررسی شکل و فرم بناها بپردازند.</p> <p>-/ ایجاد انگیزه: نمایش سی‌دی‌های مربوطه و تصاویر و عکس‌های اشکال مختلف به‌همراه موسیقی.</p>	<p>۶</p>
<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس): بهتر است در این مبحث هنرجویان هر رشته را به سمت وسوی طرح‌ها و نقش‌های بنیادی همان رشته سوق دهید. تدریس این مبحث می‌تواند در یک کارگاه سفال باشد، زیرا آنان با گل به خوبی می‌توانند فرم‌های ساده و جذاب درست کنند، داشتن اتودهایی از فرم‌های هندسی و ساده، رسیدن به فرم‌های تلفیقی و پیچیده و داشتن اتودهایی از فرم‌های متفاوت (با قیچی و مقوا). علاوه بر روش‌های کتاب (انتخاب و حذف، حذف و تکرار و برش دادن)، می‌توان روش‌های زیر را پیشنهاد داد:</p> <p>۱- روش انتخاب و اضافه؛</p> <p>۲- روش انتخاب و ترسیم شکل بدون تداخل برای نمایش یک واحد؛</p> <p>۳- روش انتخاب و ترسیم شکل با تداخل برای نمایش یک واحد؛</p> <p>۴- روش انتخاب و ترسیم شکل با تغییر در جهت و اندازه؛</p> <p>۵- روش انتخاب و ترسیم دو یا چند شکل و ترکیب آن‌ها با یکدیگر.</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس:</p> <p>۱- دانش‌آموزانی را که در ضمن تدریس به فرم‌های زیبا، خلاق و دارای ترکیب متعادل می‌رسند تشویق کنیم.</p> <p>۲- از دانش‌آموزان می‌خواهیم روی کارها و آثار خودشان بحث کنند.</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم:</p> <p>۱- پرسش و پاسخ شفاهی درباره کلیه مباحث اهداف رفتاری برای ارزیابی و درک بهتر؛</p> <p>۲- ارائه راهکار بهبود و آثار هنرجویان توسط خودشان.</p>	<p>۷</p>

۹ روش تدریس

مراحل پیش از تدریس	۸	<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی :</p> <p>۱- تمرینات کتاب صفحه ۵۹</p> <p>۲- اجرای رایید و کلاژ، ایجاد شکل با استفاده از گِل؛</p> <p>۳- ایجاد شکل با استفاده از سه فرم اصلی و برش‌هایی به دل‌خواه (بدون دورریز فرم‌های جدید).</p>
	۹	<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) :</p> <p>- ارزش‌یابی به کمک داوری و بررسی آثار به کمک همه هنرجویان (چون اعتماد به نفس آنان را بالا می‌برد و کمک می‌کند تا نظرات خود را بیان کنند و به مرور به پختگی برسند)، خلاق بودن هر اثری که هنرجو به‌صورت فی‌البداهه ایجاد نماید.</p> <p>- اجرا اثر بر روی مقوا، گلاس و کلاژ، به‌وجود آوردن اثر با گِل و ... .</p>
	۱۰	<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته : متناسب با رشته، هنرجو می‌تواند با استفاده از روش قطاعی و به‌کارگیری آن‌ها بر روی مواد دیگر مانند چوب، گچ، فلز، به اثر جدیدی دست یابد. همچنین انواع چاپ‌ها و نقوش سنتی را در محیط زندگی (هنر سنتی و حتی عکاسی از تصاویر غذاهای سنتی مثل آش، شله‌زرد و ...) تجربه کند. (سپس آن‌ها را تجزیه و تحلیل نماید).</p>
	۱۱	<p>نحوه تشویق : نصب آثار در کلاس یا راهروی مدرسه یا در نمایشگاه گروه‌های متفاوت، نمایشگاه فروش و ...</p>
	۱۲	<p>ارتباط با سایر دروس : همزمانی با دروس تخصصی مخصوصاً طراحی، نقاشی، چاپ، عکاسی، گرافیک، نقشه‌کشی و معماری، صنایع دستی؛</p> <p>- ارتباط عمودی با دروس تخصصی سال سوم و پس از آن.</p>
	۱۳	<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>نقش شکل در علم (فیزیک، شیمی، روان‌شناسی، ریاضی، جامعه‌شناسی، باستان‌شناسی و ...)</p>

آموزه ۹

توصیه‌ها

از هنرجویان بخواهید از کلیه زمینه‌های ایجاد بافت استقبال نمایند و هر کدام را تجربه کنند. توصیه می‌شود چون هنرجو با عناصر مختلف بصری آشنا شده است آن‌ها را به صورت کاربردی و زیباشناختی به کار ببرد، برای مثال:

ایجاد بافت‌های مختلف بر روی لباس و سایر وسایل و ... که گاه می‌تواند منبع درآمد نیز باشد.

مراحل پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه : ۹ صفحات (۴۸-۵۴) بافت، انواع بافت، روش‌های ایجاد بافت	۱
		اهداف یادگیری : - درک هنری : توصیف مفهوم بافت و انواع و روش‌های ایجاد آن؛ - خلق هنری : به کارگیری عنصر بافت و انواع و روش‌های آن در خلق آثار هنری؛ - نقد هنری : ارزیابی چگونگی کاربرد عنصر بافت در آثار هنرجو و هم‌کلاس‌هایش.	۲
		کلید واژه‌ها : بافت، بافت‌های ترسیمی و تصویری، بافت‌های پاشیدنی، چاپی، مهرزدنی، خراشیدنی و بافت‌های چسبانندنی با مواد.	۳
		تمهیدات تدریس : - /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنر آموز : کتاب درسی، راهنمای معلم، تصاویر سی‌دی‌های مربوطه، تخته و گچ، آلبوم‌های مربوطه - /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو : کتاب درسی، کاغذ و مقواهای متنوع، راپید و مرکب، اشیای بی‌مصرف برای چاپ زدن، تیغ برای ایجاد خراش، ایزاری جهت پاشیدن و مالیدن رنگ مانند مسواک و قلم مو، خط‌کش، گواش، چسب و ... - برنامهریزی برای سایر موارد : استفاده از فضای آموزشی و محیط اطراف جهت مشاهده و لمس سطح رویه اشیای دیوار، زمین، میز و نیمکت.	۴
		روش تدریس : ۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ۲- روش نمایشی ۳- روش بحث گروهی ۴- الگوی حل مسئله ۵- روش فعال	۵

		<p>نکات مفید :</p> <p>کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی : پیشنهاد می‌شود هنرجویان هرکدام بنابر رشته تحصیلی خود برای ایجاد بافت، ابزار و مواد مختلفی را تجربه کنند، مثلاً رشته معماری با مصالح ساختمانی نظیر گچ، موزاییک، کاهگل و ...، رشته طراحی دوخت، انواع بافت‌ها و پارچه‌ها و دکمه‌ها و ...</p> <p>-/ایجاد/نگینزه : نمایش و ارائه نمونه‌ها و تصاویر با استفاده از رسانه‌های تصویری به همراه موسیقی.</p>
<p>۳ رو ش ه ای</p>		<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس) : هنرآموزان محترم، علاوه بر مطالب آورده شده در کتاب درسی، متذکر می‌شویم جهت تفهیم و شناخت بیشتر و بهتر مبحث بافت، هنرجویان هر رشته را به اجرای انواع بافت با مواد و مصالح مربوطه ترغیب کنید. بهتر است هنرجویان کلیه روش‌های ایجاد بافت را با ابزار و وسایل مختلف تجربه کنند، از جمله :</p> <p>۱- به روش مدادسای. ابزار : کاغذ معمولی و مداد اج بی (HB) یا مدادرنگی یا خودکار</p> <p>۲- به روش ترسیم و تکرار. ابزار : انواع کاغذ و مقوا، مداد، خودکار و راپید و دیگر ابزار شبیه به آن‌ها</p> <p>۳- روش چایی. ابزار : انواع مقوا و مرکب و رنگ و هر وسیله‌ای که بتوان با آن روش چاپ و مهرزدن را تجربه کرد، مانند کاغذ و پارچه مجاله شده و ...</p> <p>۴- روش خراشیدن و تراشیدن. ابزار : مقوا، ترجیحاً گلاس، رنگ مرکب</p> <p>۵- روش پاشیدن و مالیدن رنگ بر صفحه. ابزار : انواع مقوا، رنگ، هر ابزار که بتوان به راحتی رنگ را با آن پاشید، مانند برس مسواک</p> <p>۶- ایجاد بافت به روش چسباندن مواد بر صفحه و تکرار آن‌ها. ابزار : صفحه، چسب، انواع مواد، مانند دانه‌های شن و براده، کاموا و نخ، کاغذ و مقوای ریز و قیچی شده، انواع دانه‌ها و بذرها، انواع مهره‌ها و مليله‌ها و ...</p> <p>۷- روش استفاده از مواد و مصالح، مانند مالیدن کاهگل بر بوم نقاشی، خرده‌های موزاییک و شیشه بر سطح گچی، درست کردن کتیبه‌های گلی و ایجاد بافت بر سطح آن و ...</p> <p>۸- روش جمع‌آوری و طبقه‌بندی جنسیت‌ها، مانند جمع‌آوری بافت انواع پارچه با جنسیت‌های مختلف یا انواع کاغذ و مقوا با جنسیت‌های مختلف و ...</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس :</p> <p>/ارزیابی درک مفاهیم : با هدایت هنرجویان، در توضیح، تفسیر و توصیف آثار هم کلاسی‌های خود میزان مفاهیم درک شده آنان را می‌توان سنجید.</p>

		<p>۸ تمرین‌های مفید و پیشنهادی: علاوه بر تمرین‌های ص ۵۹ کتاب، تمرین‌های زیر پیشنهاد می‌شود: نمایش بافت‌های پیرامون به روش مدادسای، ترکیب‌بندی انواع روش‌های ایجاد بافت در یک اثر هنری</p>
		<p>۹ روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا): - نقد و داوری گروهی در کارگاه باعث گسترش دید هنرجو نسبت به آثار خود و دیگر هم‌کلاسی‌هایش می‌شود و آنان را در درک بیشتر و بهتر موضوع یاری می‌دهد. مشارکت هنرجویان در نقد و بررسی آثار دیگر هم‌کلاسی‌هایشان دید هنری آنان را تقویت می‌کند.</p>
		<p>۱۰ تمرین‌های عملی متناسب با رشته: در رشته‌های مختلف می‌توان برای ایجاد بافت، مواد و مصالح مربوطه را به کار گرفت، برای مثال در معماری، انواع شن و موزاییک، شیشه و ... در طراحی دوخت، انواع پارچه، دکمه و دوخت‌های مختلف و در نقاشی، انواع رنگ، مقوا و کاغذ.</p>
		<p>۱۱ نحوه تشویق: ارائه و نصب آثار هنرجویان به دیوار کارگاه و دعوت از مسئولین آموزشگاه و سایر همکاران و هنرجویان جهت بازدید از آثار آنان، نصب آثار برتر به دیوار یا در ویتترین‌های آموزشگاه برای تشویق و ترغیب آنان</p>
		<p>۱۲ ارتباط با سایر دروس: استفاده خلاقانه هنرجو از بافت و انواع آن در ارائه سایر دروس کارگاهی، مانند گارگاه گرافیک، تصویرسازی، عکاسی، طراحی، آثار چاپی و حجمی، ماکت، سفال و صنایع دستی و ارائه سبک‌های مختلف نقاشی، انواع دوخت‌های تزئینی در سال دوم و سوم (جهت عمیق‌تر شدن مفاهیم بافت و ...)</p>
مراحل پس از تدریس		<p>۱۳ برخورد با علوم دیگر: موضوع بافت در علوم دیگر از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. از انواع بافت با تکنیک‌ها و مواد مختلف می‌توان در صنعت بزرگ کاغذ و مقواسازی، صنعت نساجی و صنایع دستی منسوجات چرمی، چوب و فلز و در ارائه مبلمان منازل، ادارات و حتی فضا سازی شهری و سایر علوم بهره برد.</p>

توصیه‌ها

با توجه به این نکته که مفاهیم ترکیب‌بندی، تناسب، تعادل و توازن از جلسه دوم یا سوم در مبحث نقطه و ... با هنرجویان کار شده است، اکنون به مطالب ناگفته در این بحث توجه شود تا هنرجویان در این زمینه‌ها از دانش کافی برخوردار شوند.

مفهوم تناسبات و تقسیمات طلایی در رشته معماری بیش از سایر رشته‌ها قابل بحث و بررسی است. لذا از سبک‌های مدرن، آثار شاخص (برج‌ها، پل‌ها، بناها، یادبودها و استندها) را تعیین می‌کنند و مورد بررسی قرار می‌دهند.

مراحل پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه: ۱۰ صفحات (۴۷-۴۴) (۷۱-۶۰) ترکیب، تناسب، تناسب طلایی، تعادل و توازن	۱
		اهداف یادگیری: - درک هنری: توصیف معنا و مفهوم ترکیب، تناسب و تناسب طلایی، تعادل و توازن و کاربرد آن؛ - خلق هنری: به‌کارگیری مفاهیم ترکیب، تناسب، تناسب طلایی، تعادل و توازن در آثار هنری؛ - نقد هنری: ارزیابی آثار خود و دیگران در به‌کارگیری مفاهیم ترکیب، تناسب، تناسب طلایی، تعادل و توازن؛	۲
		کلید واژه‌ها: تناسب، تقسیمات یا تناسبات طلایی، تعادل، تعادل بصری، تعادل متقارن، تعادل غیرمتقارن، توازن، ترکیب، زمینه و کادر، ترکیب قرینه، ترکیب غیرقرینه.	۳
		تمهیدات تدریس - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی، راهنمای معلم، رسانه‌های تصویری و آثار مربوط به هنرمندان و هنرجویان، تخته و گچ؛ - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، کاغذ، مداد، خط‌کش، مقوای گلاسه، رایید و جوهر، شابلون، پرگار، گونیا، نقاله و تصاویر جهت تعیین تناسبات طلایی؛ - برنامه‌ریزی برای سایر موارد: در صورتی که از قبل برنامه‌ریزی شده باشد، بازدید از نمایشگاه‌های نقاشی، نقاشی ایرانی و آثار گرافیکی یا معماری و بحث و بررسی آثار از نظر ترکیب‌بندی، تعادل و توازن توسط هنرجویان. - برنامه‌ریزی برای سایر موارد	۴

		<p>روش تدریس :</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ ۲- روش نمایشی ☐ ۳- روش بحث گروهی ☐ ۴- الگوی حل مسئله ☐ ۵- روش فعال ☐
	۵	<p>نکات مفید :</p> <p>کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی: با توجه به این نکته که مفاهیم فوق تقریباً در خلق آثار هنرمندان کلیه رشته‌های هنری تأثیر و جایگاه ویژه دارد. بنابراین هنرجویان تمامی رشته‌ها لازم است به‌طور اعم و اخص با مفاهیم و مباحث فوق آشنا شوند و در کلیه آثار خود با بهره‌گیری از انواع عناصر، آن‌ها را به‌کار گیرند.</p> <p>-/ ایجاد/نگیزه: نمایش و ارائه تصاویر آثار هنری هنرمندان بزرگ، از جمله آثار لئوناردو داونچی (شام آخر، یا تصویر ۴۲ کتاب ص ۶۱)، همچنین آثار خود هنرجویان در ایجاد انگیزه و هدف آنان می‌تواند ثمربخش باشد.</p>
<p>۳ ۵ ۵ ۳</p>	۶	<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس): در بیان مباحث ترکیب‌بندی، تعادل، توازن و تناسب یادآوری و ذکر مباحث گفته شده از قبل، قابل توجه است. ضمناً به مباحث ناگفته در این زمینه‌ها اکتفا شود. مطالبی را که در این بین می‌توان به آن‌ها توجه و اشاره نمود، عبارت‌اند از: توجه به چگونگی ترکیب کردن عناصر و اصول و قواعد آن‌ها در یک اثر موفق، وحدت اجزا با یکدیگر، تأثیر زمینه و کادر بر معنای عناصر و کیفیات، تأثیر فضای مثبت و منفی بر یک ترکیب‌بندی موفق، تأثیرگذاری انتخاب نوع کادر بر ترکیب‌بندی، تأثیر وجود تعادل بصری بر اثر موفق، تأثیر تناسب و هماهنگی عناصر بر ترکیب موفق، تأثیر زیرساخت‌های هندسی بر آثار هنرمندان بزرگ، ترکیب‌بندی قرینه با محورهای افقی، عمودی، مورب، ترکیب‌بندی غیرقرینه بر اساس ارزش و انرژی‌های بصری، تناسب و رابطه هماهنگ میان اجزا، تأثیر تعادل و بی‌تعادلی بر اثر تأثیر تیرگی و روشنی، رنگ، اندازه، محل قرارگرفتن عناصر بر یک اثر متعادل، تعادل متقارن، تعادل غیرمتقارن، تأثیر میزان تیرگی و روشنی، بزرگی و کوچکی و فاصله در به‌وجود آمدن توازن در یک اثر.</p> <p>هنرآموزان محترم پس از گفتن مطالب فوق، که هنرجویان عملاً آن‌ها را در ترکیب‌بندی‌های آثار خود به‌کار گرفته‌اند، مبحث تناسب طلایی را به همراه نمونه‌ها و فرمول‌های ارائه شده در کتاب مورد بحث و بررسی قرار دهند. محورهای مورد بحث پیرامون این مطلب عبارت‌اند از: تشخیص تناسب میان اجزا و عناصر یک اثر، تناسب میان اندازه‌ها و رنگ‌ها، تناسب و تقسیمات طلایی، تقسیم پاره‌خط و مستطیل با استفاده از نسبت‌های طلایی جهت رسیدن به تناسب بصری زیبا و نسبت منطقی و دستیابی به کادر طلایی.</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس: استفاده از رسانه‌های تصویری (معماری یونان باستان - آناتومی بدن انسان و نسبت‌های آن - معماری ایرانی تخت جمشید، میدان نقش جهان، رواق‌ها، جایگاه سنگ آب در مساجد و ...)</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم: هنرجویان با راهنمایی هنرآموز از طریق توصیف و تفسیر آثار خود و هم‌کلاسی‌ها میزان مفاهیم درک شده خود را ارزیابی و بررسی کنند.</p>

	۸	تمرین‌های مفید و پیشنهادی : پاره‌خط و مستطیلی را با کمک ابزار مورد نیاز به تناسبات طلایی تقسیم کنید. در کادرهای عمودی و افقی با استفاده از اصول و قواعد بصری ترکیب‌بندی زیبایی ایجاد کنید (هدف ایجاد تعادل و تناسب).
	۹	روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) : ارائه آثار با توجه به مفاهیم فوق از طرف هنرجویان و ارزیابی آثار فوق، داوری کارگاهی و نقد و بررسی آثار هنرجویان.
	۱۰	تمرین‌های عملی متناسب با رشته : از هنرجویان بخواهید تا تصاویر به همراه آورده را با استفاده از کاغذ کالک و مداد و خط‌کش، ضمن تجزیه کردن، نقاط و نسبت‌های طلایی آن‌ها را ترسیم نمایند (تصاویر می‌توانند نمای یک ساختمان، یک نقاشی ایرانی، یک اثر گرافیکی پوستر از آثار مرحوم استاد ممیز یا نقاشی کلاسیک باشد).
	۱۱	نحوه تشویق : نصب آثار برتر در کارگاه و ارائه آن‌ها در مجلات آموزشگاه یا در مجلات محلی و در آموزش و پرورش، جدا کردن آثار برتر هنرجویان و نگهداری آنان در آلبوم آموزشگاه.
	۱۲	ارتباط با سایر دروس : مباحث فوق دامنه دید هنری هنرجو را گسترش می‌دهد و آن را تقویت می‌کند. بنابراین، مطالب ذکر شده را می‌توان یکی از با اهمیت‌ترین عوامل ساختاری و زیربنایی کلیه دروس تخصصی به‌شمار آورد.
مراحل پس از تدریس	۱۳	برخورد با علوم دیگر : اگر به دقت بررسی کنیم متوجه می‌شویم که اصول تناسب، تعادل، توازن و ترکیب‌بندی در علوم زیست‌شناسی و آناتومی، صنایع فنی و خودروسازی، عمران و ساختمان، مبلمان شهری، باغ‌آرایی، از جایگاه ویژه برخوردار است.

آموزه ۱۱

توصیه‌ها

هنرجویان می‌توانند بحث کنتراست را با کاغذ و مقواهای سفید و سیاه در ابعاد و کادرهای مختلف، با رعایت اصول و قواعد مربوطه، تجربه کنند.

همچنین می‌توانند در یک فرم ساده، نمایش حرکت را با استفاده از تکنیک‌های مربوط به انیمیشن ارائه دهند.

و نیز با بهره‌گرفتن از سبک فوتوریسم می‌توانند حرکت را مورد بحث و بررسی قرار دهند. برای ایجاد خطای دید به منظور پوشش مشکلات اندامی می‌توان از این مفاهیم بهره برد (گرفتن ساسون در لباس، کاربرد چین و استفاده از خطوط عمودی و افقی پارچه).

هنرجویان، با توجه به تمامی دانسته‌ها (اصول و قواعد تعادل، تناسب و توازن...)، در سه کادر مربع، مستطیل افقی و مستطیل عمودی به کمک تمام عناصر، ترکیب‌بندی زیبا و منطقی به‌وجود آورند.

راهنمای معلم میانی هنرهای تجسمی	زمان	شماره جلسه: ۱۱ صفحات (۷۲-۸۲) کنتراست، حرکت، ریتم (ضرب آهنگ)	۱
		اهداف یادگیری: - درک هنری: توصیف مفاهیم کنتراست، حرکت، ریتم توسط هنرجویان؛ - خلق هنری: به‌کارگیری مفاهیم کنتراست، حرکت و ریتم در خلق آثار هنری توسط هنرجویان؛ - نقد هنری: ارزیابی و تحلیل چگونگی به‌کارگیری مفاهیم کنتراست، حرکت و ریتم در آثار هنرجویان.	۲
		کلیدواژه‌ها: کنتراست، تباین، تضاد، حرکت، ضرب آهنگ، ریتم، تکرار یک‌نواخت، تکرار متناوب، تکرار تکاملی، تکرار موجی	۳
		تم‌هیدات تدریس - /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی، راهنمای معلم، گچ و تخته، نمونه‌های تصویری مربوطه، رسانه‌های تصویری - /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، مقوای گلاسه و رایپد و جوهر، کاغذ معمولی و مداد، خط‌کش و شابلون مقواهای سیاه و سفید و چسب. - برنامه‌ریزی برای سایر موارد	۴

۵	<p>روش تدریس :</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ ۲- روش نمایشی ☐ ۳- روش بحث گروهی ☐ ۴- الگوی حل مسئله ☐ ۵- روش فعال ☐
۶	<p>نکات مفید : تقریباً هنرجویان کلیه رشته‌ها تاحدودی غیرمستقیم با مفاهیم حرکت و ریتم و کنتراست از مباحث اولیه آشنا شده‌اند و آن‌ها را در آثار خود به کار گرفته‌اند. حال با توجه به اهمیت ویژه این مفاهیم در ساختار یک اثر هنری بهتر است مطالب جزئی‌تر و دقیق‌تری در اختیار هنرجویان کلیه رشته‌ها قرار گیرد.</p> <p>کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی :</p> <p>-/ایجاد/انگیزه : استفاده از رسانه‌های تصویری جهت نمایش کنتراست، حرکت و ریتم در مناظر طبیعی به همراه موسیقی و نمایش نمونه‌های انیمیشن داستان‌های مصور (کیت استرایپ) مشارکت هنرجویان در مباحث مربوط به آنان انگیزه و هدف می‌بخشد.</p>
۷	<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس) : هنرجویان با مباحث ذکر شده از قبل آشنا شده و در آثار خود تاحدودی آن‌ها را به کار گرفته‌اند. هنرآموز، ترجیحاً در این جلسه به شکل مجزا و کامل مطالب و مفاهیم فوق را بیان کند تا در تمرین‌های عملی گفته شده بر دانش آنان افزوده شود.</p> <p>مباحث پیرامون این مفاهیم : معنا و مفهوم کنتراست، تضاد و تباین، نقش کنتراست در انتقال معانی یک اثر هنری، تأثیرگذاری کنتراست و نبود آن بر یک اثر هنری، اشاره به یک‌نواختی در یک اثر هنری، وجود کنتراست به واسطه جهت، اندازه‌های مختلف، توخالی و توپر بودن عناصر، ضخامت و نازکی، کوتاهی و بلندی، سیاهی و سفیدی و ... در حرکت : تکرار و توالی عناصر، ایجاد حرکت با استفاده از جابه‌جایی و تداخل، ضخیم و نازک شدن خطوط، تکرار بزرگی و کوچکی، نمایش خطوط دور شونده، تکرار و تغییر تیرگی، تکرار یک‌نواخت، تکرار متناوب، تکرار تکاملی و تکرار موجی.</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس : در حین تدریس می‌توان نمونه‌های انیمیشن را نمایش داد.</p> <p>/ارزیابی درک مفاهیم : با توصیف داوطلبانه یکی از هنرجویان (تصویر ۳۰-۴ ص ۷۷) و مشارکت در تکمیل و بررسی اثر، توسط هنرجویان دیگر، میزان ادراکشان در مباحث فوق ارزیابی می‌شود.</p>

	۸	<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی :</p> <p>انواع عوامل تأثیرگذار بر کنتراست را در یک ترکیب‌بندی، با تکنیک دل‌خواه، اجرا نمایید.</p> <p>انواع ریتم‌های بصری را در چهار کادر مجزا اجرا نمایید. مفهوم حرکت را با عناصر نقطه، خط و سطح نمایش دهید (اجرای فنی).</p> <p>تمرین پیشنهادی :</p> <p>با استفاده از اثر ون‌گوگ (شب پرستاره) [ص ۷۷ موضوع جدید] مکان مورد علاقه خود را (شیراز پرستاره، کرمان پرستاره و ...) تحت عنوان یک پروژه گروهی یا شخصی انجام دهد.</p>
	۹	<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) :</p> <p>نقد و بررسی آثار خلق شده، توسط هنرجویان در یک داوری کارگاهی و ارائه مفاهیم آن‌ها در یک مجموعه زیبا و خوشایند.</p>
	۱۰	<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته :</p> <p>تمرینات مناسب برای مفاهیم فوق در کلیه رشته‌های هنری مصداق دارد. در رشته صنایع دستی عناصر بصری حاکم در بحث کنتراست، ریتم و حرکت را می‌توان به فرم‌های برگ‌ها و گل‌های ختایی تبدیل کرد. در طراحی دوخت، از انواع دوخت‌ها با هدف رسیدن به کنتراست، ریتم و حرکت و نیز از ابزاری مانند دکمه‌ها و حاشیه‌ها و ... می‌توان استفاده کرد.</p>
	۱۱	<p>نحوه تشویق :</p> <p>تهیه یک پروژه نهایی از آثار انفرادی همزمان و چسباندن آن‌ها در کنار هم و نصب آن بر دیوار آموزشگاه با تفکیک موضوعات کنتراست، ریتم و حرکت در سه تابلوی مجزا.</p>
	۱۲	<p>ارتباط با سایر دروس :</p> <p>مفاهیم گفته شده یکی از مهم‌ترین عوامل زیربنایی کلیه دروس تخصصی در همه رشته‌های هنری است.</p>
	۱۳	<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>این مفاهیم در علوم و صنایع مختلفی کاربرد دارد، از جمله در صنایع چوب، صنایع نساجی و چرم و پوشاک، فضاسازی شهری، سینما و انیمیشن، صنعت خودروسازی و عمران و شهرسازی.</p>
مرحله پیش از تدریس		

آموزه ۱۲

توصیه‌ها

استفاده از تکنیک‌های مختلف با ابعاد متنوع در ایجاد انواع فضاسازی‌ها، هنرجویان را تشویق و ترغیب می‌نماید.

استفاده خلاقانه از انواع فضاسازی‌ها تا بهره بردن از فن کلاژ و عکاسی در ارائه و خلق آثار هنری هنرجویان را بیشتر و بهتر با این مبحث آشنا می‌سازد.

آنچه در این مبحث از اهمیت بیشتری برخوردار است، بررسی و تحلیل آثار هنرمندان بزرگ و ارزیابی فضاهاست.

مفهوم فضا در رشته‌های مختلف هنری با ارائه فیلم و تصاویر. برای مثال، در معماری فضاهای معماری داخلی و خارجی، فضاهای مدرن و کلاسیک و فضاهای سنتی ایرانی ... نمایش داده شود.

در جلسه آخر (نیم‌سال اول) وسایل مورد نیاز جهت بخش دوم کتاب به هنرجویان توصیه شود.

۹ پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه: ۱۲ صفحات (۸۹-۸۳) فضا در هنر تجسمی:	۱
		اهداف یادگیری: - درک هنری: توصیف مفهوم و معنای فضا در هنرهای تجسمی، توسط هنرجویان؛ - خلق هنری: به کارگیری انواع فضا در خلق آثار هنری، توسط هنرجویان؛ - نقد هنری: ارزیابی و تحلیل آثار هنرمندان و هنرجویان در چگونگی به کارگیری انواع فضاهای.	۲
		کلید واژه‌ها: فضای تجسمی، فضای سه بعد نما (واقع‌گرا)، فضای دوبعد نما (غیرواقع‌گرا)، فضای همزمان (تلفیقی)، فضای وهمی و خیالی (نماگرا).	۳
		تمهیدات تدریس: - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی، راهنمای معلم، تصاویر و سی‌دی مربوطه و آلبوم تصاویر و آثار هنرجویان، تخته و گچ؛ - ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، مقوای گلاسه و رایید و جوهر رایید، مقوا و مواد دورریختنی، مداد، ماژیک، خط‌کش؛ - برنامه‌ریزی برای سایر موارد: آوردن تصاویر آثار هنرمندان، توسط هنرجویان.	۴

۹ روش تدریس		<p>روش تدریس :</p> <p>۱- روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐</p> <p>۲- روش نمایشی ☐</p> <p>۳- روش بحث گروهی ☐</p> <p>۴- الگوی حل مسئله ☐</p> <p>۵- روش فعال ☐</p>	۵
		<p>نکات مفید :</p> <p>کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی : پیشنهاد می شود هنرجویان رشته های متفاوت فضاسازی های مختلف را تجربه نمایند. برای مثال : در رشته صنایع دستی خلق یک تابلوی نگارگری با استفاده از فضای تلفیقی</p> <p>-/ ایجاد/نگیزه : استفاده از رسانه های تصویری انواع فضاها ی تجسمی واقعی و غیر واقعی از آثار هنرمندان بزرگ به همراه موسیقی، هنرجویان را به وجد و نشاط می آورد و در آنان ایجاد انگیزه می کند.</p>	۶
		<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس) : الف) مفهوم و معنای فضا در هنرهای تجسمی، (ب) انواع فضاسازی ها، فضاسازی دوبعدی و روش های ایجاد آن، فضاسازی سه بعدی و روش های ایجاد آن، فضاسازی تلفیقی و روش خلق آن، فضاسازی وهمی و روش خلق آن و مثال ها و نمونه های مربوطه در معرض دید هنرجویان قرار گیرد. برخی از آثار هنرمندان بزرگ توسط هنرجویان نقد و بررسی شود.</p> <p>خلاقیت های حین تدریس : چیدمان عناصر و اشیای موجود در کلاس، بدون آن که رابطه منطقی بین آن ها وجود داشته باشد (جهت تأکید بر فضای وهمی). برای نمایش دیگر فضاها می توان از اشیای موجود در کلاس بهره برد.</p> <p>/ ارزیابی درک مفاهیم : با نقد و بررسی یکی از آثار سالوادر دالی یا علی اکبر صادقی، توسط هنرجویان، میزان درک آن ها در مباحث ذکر شده ارزیابی می شود.</p>	۷
		<p>تمرین های مفید و پیشنهادی : از هنرجویان بخواهید تا فضا هایی با چیدمان های متنوع و مختلف در فضای خارجی مانند پارک، حیاط منزل، اتاق خواب ایجاد و از آن ها عکس های مختلف تهیه کنند تا پس از چاپ، به صورت آنالیز یا کلاژ، به فضای جدیدی دست یابند.</p>	۸
		<p>روش ارزش یابی تمرین های عملی (ترکیب بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) :</p> <p>- نقد و بررسی کلیه آثار ارائه شده با مفاهیم مطرح شده فضاسازی ها از طرف هنرجویان، توسط هنرآموز و در نظر گرفتن خلاقیت و ترکیب بندی ارزش یابی در آثار آنان، از طریق نقد و داوری و ارائه مجموعه های مربوطه.</p>	۹

		<p>۱۰. تمرین‌های عملی متناسب با رشته : هنرجویان کلیه رشته‌ها تمامی فضاسازی‌ها را تجربه کنند و علاوه بر آن‌ها در رشته صنایع دستی : از گل و بوته و برگ‌های سنتی برای به وجود آوردن فضاسازی در آثار خود استفاده کنند. در رشته معماری : از فرم و شکل‌های ساختمانی و المان‌های مربوطه در فضاسازی‌های خود بهره ببرند. در رشته نقاشی : از انواع فضاها برای خلق سبک‌های متداول می‌توانند بهره گیرند.</p>	
		<p>۱۱. نحوه تشویق : جهت تشویق و ترغیب هنرجویان می‌توان کارگاه را در یک فضای سبز (از قبل پیش‌بینی شده) تشکیل داد.</p>	
		<p>۱۲. ارتباط با سایر دروس : مفهوم عینی و ملموس فضا و ایجاد آن در آثار هنری رابطه تنگاتنگ با کلیه دروس تخصصی دارد، از جمله : فضاها در آثار گرافیکی، تصویرسازی، چاپی، مناظر و مرایا (پرسپکتیو)، طراحی، نقاشی‌های ایرانی و کلاسیک و مدرن، هندسه نقوش، تاریخ هنر ایران و جهان، طراحی سنتی، ساخت ماکت، ترسیم نقشه‌های ساختمانی با بیان دو بعدی، سه بعدی و تلفیقی و همی تأثیرگذارند.</p>	
مراحل پیش از تدریس		<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>۱۳. تصاویر نقشه‌های جغرافیا، نجوم، زیست‌شناسی و ... (این تصاویر هم می‌توانند دوبعد نما باشند هم سه بعدنما).</p>	

نیم سال دوم: بخش دوم کتاب

آموزه ۱۳

توصیه‌ها

– گفت‌وگو درباره هنرهای نوری جدید (light Art) که با ترکیبات نوری اشکال مجازی ایجاد می‌کنند.

– گفت‌وگو درباره ویدیو آرت، با استفاده از فیزیک نور و رنگ در کنار چیدمان و عکاسی و...

توصیه می‌شود با توجه به توانایی اقتصادی و امکانات محیطی هنرجویان وسایل و لوازم این بخش توسط آنان تهیه شود.

چنانچه با هنرجویان جهت تهیه وسایل در آخر نیم سال اول هماهنگی لازم به عمل آمده است، در این جلسه می‌توان طرز صحیح رنگ کردن روی انواع مقواها را با انواع قلم‌مو، از نظر غلظت و رقت رنگ، به هنرجویان یاد داد تا تمرین‌های لازم را انجام دهند. در غیر این صورت مطلب فوق در جلسه بعد تمرین شود.

۹۰ اول پای از تدریس	زمان	شماره جلسه: ۱ صفحات (۹۴-۱۱۱) مفهوم رنگ – فیزیک رنگ	۱
		اهداف یادگیری: – درک هنری: درک مفهوم و فیزیک رنگ، ساخت ترکیب افزایشی و کاهشی نور و رنگ; – خلق هنری: به کار گرفتن طلق‌های رنگی در به وجود آوردن جلوه‌ها و نمودهای رنگی جدید; – نقد هنری: نقد و بررسی منشور رنگی (تجزیه)، نورهای رنگی (ترکیب افزایشی) و طلق‌های رنگی (ترکیب کاهشی).	۲
		کلید واژه‌ها: مفهوم رنگ، ویژگی‌های رنگ (توصیفی، نمادین، کاربردی و تزئینی)، ترکیب کاهشی، ترکیب افزایشی و فیزیک رنگ.	۳
		تمهیدات تدریس: – ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی، راهنمای معلم، تصاویر، فیلم و عکس (در صورت امکان); – ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: استفاده از رنگ‌ها، رنگ‌های سنتی مانند ادویه و...، پارچه‌های رنگی، نورهای رنگی، طلق‌های رنگی (در صورت هماهنگی نیم سال اول)، رنگ گواش، قلم‌مو، پالت، مقوا، ظرف آب، دستمال، کتاب درسی، چسب کالک – برنامه‌ریزی برای سایر موارد: بازدید از نمایشگاه آثار هنری (در صورت امکان مطالعه فیزیک نور در آزمایشگاه)	۴

		<p>روش تدریس :</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ - روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ - روش نمایشی ☐ - روش بحث گروهی ☐ - الگوی حل مسئله ☐ - روش فعال
		<p>نکات مفید :</p> <p>— کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی :</p> <p>این مبحث در رشته‌های مختلف به صورت‌های مختلف و متنوع می‌تواند کاربرد داشته باشد، برای مثال، در رشته نقاشی : تجزیه رنگ‌ها با رنگدانه‌های مختلف و... .</p> <p>در رشته معماری : استفاده از طلق‌های رنگی در پنجره‌ها، ماکت و رسیدن به انواع نورهای رنگی و... .</p> <p>در رشته طراحی دوخت و صنایع دستی : استفاده از رنگدانه‌های گیاهی و... .</p> <p>— ایجاد انگیزه : استفاده از چند لیوان آب، روغن، تینر، تربانتین و چکاندن چند قطره رنگ در آن‌ها.</p>
۹-۵-۴-۳-۲-۱ روش تدریس		<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس) :</p> <p>اشاره کردن به نقش رنگ در زندگی و محیط پیرامونی و رابطه رنگ و نمادها (استعاره و رمز، موضوعات اعتقادی، مذهبی، رمزی)، تأثیرات روانی رنگ در محیط زندگی، جنبه تزئینی و کاربردی رنگ در محصولات صنعتی، معماری، شهرسازی و در طراحی پارچه و لباس، مبلمان، تزئینات داخلی، عکاسی و سینما و... چستی رنگ از دو جنبه ماده رنگی و مواد سازنده آن در رنگدانه‌های معدنی و آلی و...)</p> <p>توصیف چگونگی تشکیل رنگین کمان (پس از باران، قطرات معلق در هوا با زاویه ۶۳/۵ درجه با نور خورشید برخورد و مانند منشور عمل می‌کنند و رنگین کمان از هفت رنگ بنفش، نیلی، آبی، سبز، زرد، نارنجی و قرمز تشکیل می‌شود.</p> <p>مفهوم فیزیک رنگ، رنگ‌های اصلی نور با کمک عدسی همگرا می‌تواند ترکیب افزایشی ایجاد کند (قرمز، سبز، بنفش)؛</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس : ترکیب کاهشی نورهای رنگی و مواد رنگی؛</p> <p>استفاده از نقش رنگ در مناطق و اسامی محلی و بومی رنگ و نماد رنگ‌ها در محیط هنرجو، جمع‌آوری رنگ در محیط، مانند لباس‌های محلی، رنگ مصالح بناها، خوراکی‌های رنگی، تپله‌ها و کربستال‌های رنگی</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم : پرسش و پاسخ، نقد تصویر در مفاهیم توصیفی و نمادین و ارزش رنگی، نقد و بررسی کاربرد رنگ در فضاهای شهری و روستایی، بررسی رنگ در لباس‌های مدرن و محلی.</p>

	۸	<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی :</p> <p>جمع‌آوری اسامی محلی و بومی رنگ و مفهوم و نماد آن‌ها، استفاده از مواد رنگ‌زا مانند پوست گردو، روناس، رنگ‌های سنتی، استفاده از طلق‌های رنگی برای نشان دادن ترکیب‌های کاهشی و افزایشی.</p>
	۹	<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا):</p> <p>نقد و داوری آثار در کارگاه، تهیه آلبوم از مواد جمع‌آوری شده توسط هنرجو، تهیه پژوهش در مورد رنگ در محیط پیرامونی و ...</p>
	۱۰	<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته :</p> <p>تمرین‌های زیر پیشنهاد می‌شود: نقش رنگ در بسته‌بندی، تبلیغات شهری، پوستر و ...، رنگ در فضاهای داخلی و بناها در محیط پیرامونی هنرجو و انتخاب رنگ برای محیط پیرامونی مانند رنگ شهرهای کویری، رنگ خاک و ...، رنگ در لباس‌های محلی و جمع‌آوری آن‌ها و یا هنرهای سنتی پیرامون محیط هنرجو، رنگ لباس غالب در محیط و ... تمرین‌های فوق توسط هنرجو و به‌صورت دل‌خواه ارائه شود.</p>
	۱۱	<p>نحوه تشویق :</p> <p>نصب آثار برتر در کارگاه، ارائه در مجله کلاسی، ارائه نمایشگاه از آثار هنرجویان، ارائه پژوهش آن‌ها.</p>
	۱۲	<p>ارتباط با سایر دروس :</p> <p>ارتباط با دروس چاپ، تاریخ هنر و عکاسی در گرافیک، در معماری، آشنایی با بناها، تاریخ هنر، حجم و ماکت شناخت مواد و مصالح، طراحی دوخت، طراحی لباس، تاریخ هنر و رنگ‌شناسی.</p>
مراحل پس از تدریس	۱۳	<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>شیمی، شناخت مواد، زیست‌شناسی، فیزیک، رشته‌های فنی، نرم‌افزارهای کامپیوتری مرتبط با رشته.</p>

آموزه ۱۴

توصیه‌ها

- * اندازه و قطع کار هنرجویان کوچک باشد تا اجرای آن‌ها در طول کلاس به نتیجه برسد.
- * هنرآموز گرامی: می‌توان برای ارتقای دانش خود و هنرجویان از کتاب‌های رنگ، مانند رنگ اتین، و هم‌نشینی رنگ‌ها استفاده کرد.
- * جهت بهره بردن بیشتر از این مبحث می‌توان از نمونه‌های ص ۱۱۳ کتاب مبانی هنرهای تجسمی استفاده کرد.

راهنمای معلم مبانی هنرهای تجسمی	۱	شماره جلسه: ۲ صفحات (—) شاخصه‌های اصلی رنگ، تهرنگ، درخشندگی، شدت یا خلوص...	زمان
	۲	اهداف یادگیری: - درک هنری: درک و شناخت شاخصه‌های اصلی رنگ، تهرنگ، درخشندگی، شدت یا خلوص؛ - خلق هنری: به کارگیری شاخصه‌های اصلی رنگ در خلق آثار هنری؛ - نقد هنری: ارزیابی آثار هنرجویان و تشخیص شاخصه‌های اصلی رنگ در آثار هنرمندان.	
	۳	کلید واژه‌ها: شاخصه‌های اصلی رنگ، تهرنگ (فام)، درخشندگی یا روشنایی، شدت یا خلوص رنگ، نمود و اثرات متقابل رنگ، اثرات ذهنی رنگ.	
	۴	تمهیدات تدریس: - /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی، کتاب راهنمای معلم، تصاویر کمک آموزشی و عکس و آلبوم آثار هنرجویان هنرستان از سال‌های قبل، کتاب‌های غیردرسی مرتبط؛ - /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، مقوای مناسب، گواش، قلم مو، آب، دستمال، پالت و دیگر لوازم جانبی؛ - برنامهریزی برای سایر موارد: بازدید از نمایشگاه آثار هنری (در صورت امکان).	
	۵	روش تدریس - روش تدریس مبتنی بر خلاقیت - روش نمایشی - روش بحث گروهی - الگوی حل مسئله - روش فعال	

۶	نکات مفید :	
	- کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی : تأثیر و نقش رنگ در معماری (برای مثال دکوراسیون و...) نقش رنگ در گرافیک (پوستر، آرم، بسته بندی و...)، رنگ در پوشاک، رنگ در صنایع دستی، رنگ در نقاشی	
	- ایجاد انگیزه : جهت انگیزش هنرجویان، استفاده از طلق ها، کاغذهای رنگی و رنگ های مایع در لیوان های شیشه ای را برای بیان درخندگی، شدت یا خلوص و یا تهرنگ و... توصیه می کنیم.	
	راهنمای تدریس (خلاصه درس) : توضیحات پیرامون این مبحث : شاخصه های اصلی رنگ. ۱- رنگین بودن (فام) ۲- تیرگی و روشنی رنگ و درخندگی، ۳- شدت یا خلوص رنگ، نام گذاری رنگ ها، میزان درخندگی، خاکستری های بی فام. نمود و اثرات متقابل رنگ ها (رنگ های مجاور، تأثیر پس زمینه رنگ، سردی و گرمی رنگ و مجاورت رنگ)، اثرات ذهنی رنگ (روان شناسی رنگ، حس متأثر از رنگ، تأثیر رنگ بر اشتها و...) . خلاقیت های حین تدریس : نورپردازی با طلق های رنگی روی مواد خوراکی (اثرات ذهنی رنگ). ارزیابی درک مفاهیم : نظارت بر کارهای درحال اجرای هنرجویان می تواند ارزیابی از میزان درک مفاهیم آنان نیز باشد.	
۷	تمرین های مفید و پیشنهادی : جهت ارائه تمرین های ص ۱۲۰ کتاب، می توان از کادرهای متنوع و مواد رنگی متنوع استفاده کرد. برای مثال : کره رنگ، شکل های نامنظم و... کاغذها و طلق های رنگی، جوهر رنگی	
	روش ارزش یابی تمرین های عملی (ترکیب بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) : نصب آثار، داوری کلاسی و نمایشگاهی	
	تمرین های عملی متناسب با رشته : ارائه آثار رنگی حجمی، ترکیب بندی رنگی از احجام (استفاده از شن ها، چوب ها، مقواها، شیشه های رنگی و...) . - نمایش بی خلوصی رنگ در مجاورت رنگ خالص آن	
	نحوه تشویق : نصب آثار برتر در کارگاه و آموزشگاه.	
۸	ارتباط با سایر دروس : درس مربوط در تمامی دروس تخصصی کلیه رشته ها کاربرد دارد.	
	برخورد با علوم دیگر :	
۹	این مبحث مانند سایر مباحث در سایر علوم مانند فیزیک ، تغذیه ، روان شناسی رنگ ، کامپیوتر و شیمی کاربرد دارد.	

آموزه ۱۵

توصیه‌ها

* اجرای آزاد هنری در کنار آموزش کتاب باعث شکوفایی خلاقیت می‌شود.
جهت قرارگیری رنگ‌ها (زرد بالا، آبی سمت چپ و قرمز سمت راست) در مثلث رنگ تأکید شود.

مراحل پیش از تدریس	ب.ج	شماره جلسه: ۳ صفحات (۱۲۲-) دسته‌بندی رنگ‌ها، رنگ‌های اصلی	۱
		اهداف یادگیری: - درک هنری: درک و شناخت دسته‌بندی رنگ‌ها براساس رنگ‌های اصلی؛ - خلق هنری: به‌کارگیری خلاقانه رنگ‌های اصلی در آثار خود؛ - نقد هنری: ارزیابی و تشخیص رنگ‌های اصلی در آثار هنرمندان.	۲
		کلید واژه‌ها: دسته‌بندی رنگ، مثلث رنگ، زرد، قرمز، آبی، خاکستری تیره فام‌دار	۳
		تمهیدات تدریس: - ابزار و مواد آموزشی موردنیاز هنرآموز: کتاب درسی، کتاب معلم، کتاب غیردرسی مرتبط، تکه‌های مقوای رنگ، طلق‌های رنگی، مواد رنگی، رسانه‌های تصویری مانند سی‌دی - ابزار و مواد آموزشی موردنیاز هنرجو: رنگ گواش، رنگ‌های سنتی، رنگ‌های جوهری (مایع)، نخ‌های رنگی، قلم‌مو، تخته رنگ (پالت) مناسب رنگ، ظرف آب، دستمال، مقوا - برنامه‌ریزی برای سایر موارد: بازدید از نمایشگاه‌های هنری (در صورت امکان)	۴
		روش تدریس: - روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ - روش نمایشی ☐ - روش بحث گروهی ☐ - الگوی حل مسئله ☐ - روش فعال ☐	۵

۳ رشته های هنر	۶	<p>نکات مفید :</p> <p>- کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی : جمع آوری تصاویر در رشته معماری : رنگ های اصلی در بنا، رنگ در دکوراسیون، در گرافیک : رنگ در پوستر، آرم، بسته بندی، در نقاشی : آثار هنرمندان بزرگ، در طراحی دوخت : نقش رنگ در پارچه و لباس، دوخت های سنتی و در صنایع دستی : اشیای رنگی مانند شیشه های رنگ.</p> <p>- ایجاد انگیزه : آوردن اشیای رنگی، شیشه های رنگی، مهره های رنگی و استفاده از اشعار فارسی ای که رنگ در نوشتن آن ها به کار رفته است.</p>
	۷	<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس) : مباحث پیرامونی : رنگ های اصلی زرد، قرمز و آبی. ترکیب سه رنگ اصلی و به وجود آمدن رنگ خاکستری تیره فام دار.</p> <p>خلاقیت های حین تدریس : طلق های رنگی اصلی روی هم رنگ های فرعی دوم و همچنین روی هم خاکستری تیره فام دار را به وجود می آورند.</p> <p>- استفاده از رنگ های متفاوت مانند رنگ های سنتی و جوهری، وسایل رنگی.</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم : نظارت بر کارهای درحال اجرای هنرجویان می تواند ارزیابی از درک مفاهیم آنان نیز باشد.</p>
	۸	<p>تمرین های مفید و پیشنهادی : چیدمان اشیاء، کلاژ مقوای رنگی، نکه پارچه، نخ های رنگی، خرده شیشه های رنگی (بر سه رنگ اصلی تأکید شود)؛ ترکیب سه رنگ اصلی با یکدیگر.</p>
	۹	<p>روش ارزشیابی تمرین های عملی (ترکیب بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) : نمایش آثار هنرجویان (نصب آثار)</p>
	۱۰	<p>تمرین های عملی متناسب با رشته : رشته معماری : نقد و بررسی رنگ های اصلی در بنا، دکوراسیون و رنگ های فرعی و...، رشته گرافیک : استفاده از رنگ برای ایجاد ترکیب بندی با رنگ های اصلی و فرعی، رشته نقاشی : بررسی کاربرد رنگ اصلی در آثار نقاشی، رشته صنایع دستی : نقش رنگ های اصلی و فرعی در آثار سنتی، طراحی دوخت : استفاده از رنگ های اصلی در لباس و انواع دوخت ها</p> <p>نمایش صحیح سه رنگ اصلی توسط هنرجویان با رنگ گواش و قلم مو و نیز ترکیب آن سه رنگ با یکدیگر برای به دست آوردن رنگ خاکستری تیره فام دار. از هنرجویان بخواهید تا رنگ های فوق را در پروژه های مخصوص به رشته تحصیلی خود به کار گیرند.</p>
	۱۱	<p>نحوه تشویق : ارائه آثار برتر در نمایشگاه هنرستان، آشنا کردن هنرجویان با نحوه شرکت در جشنواره ها</p>
	۱۲	<p>ارتباط با سایر دروس : دروس تخصصی سال دوم مانند چاپ دستی، عکاسی، تاریخ هنر و دروس تخصصی سال سوم.</p>
۴ مراحل پس از تدریس	۱۳	<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>۱- روان شناسی رنگ</p> <p>۲- فیزیک</p> <p>۳- کامپیوتر</p> <p>۴- شیمی</p>

آموزه ۱۶

توصیه‌ها

* اندازه و قطع کارهای هنرجویان را طوری در نظر بگیرید که اجرای آن‌ها در کلاس کامل شود.
توصیه می‌شود در این جلسه به‌طور خلاصه به رنگ‌های مکمل اشاره شود.

اهداف پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه: ۴ صفحات (۱۲۳-)	۱
		اهداف یادگیری:	۲
		<ul style="list-style-type: none"> — درک هنری: درک و شناخت مفهوم رنگ‌های درجه دوم؛ — خلق هنری: به‌کارگیری خلاقانه رنگ‌های اصلی در آثار خود؛ — نقد هنری: ارزیابی و تشخیص رنگ‌های درجه دوم در آثار هنری. 	۳
		کلید واژه‌ها: رنگ‌های درجه دوم، نارنجی، سبز، بنفش	۴
		تمهیدات تدریس: —/بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنر آموز: کتاب درسی، کتاب راهنمای معلم، کتاب‌های غیردرسی مرتبط، تکه‌های مقوای رنگ، طلق‌های رنگی، مواد رنگی، تصاویر —/بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: رنگ گواش، قلم‌مو، تخته رنگ (پالت)، ظرف آب، مقوا، دستمال — برنامه‌ریزی برای سایر موارد: بازدید از نمایشگاه‌های هنری	۵
		روش تدریس: — روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ — روش نمایشی ☐ — روش بحث گروهی ☐ — الگوی حل مسئله ☐ — روش فعال ☐	

راهنمای معلم میانی هنرهای تجسمی	۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳	۶	نکات مفید : — کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی : در رشته معماری : کاربرد رنگ‌های درجه دوم در بنا، دکوراسیون، در گرافیک : رنگ‌های درجه دوم پوستر، بسته‌بندی، آرم، در نقاشی : رنگ‌های درجه دوم، آثار هنرمندان، در طراحی دوخت : کاربرد رنگ‌های درجه دوم، در پوشاک، در صنایع دستی : هنرهای سنتی — ایجاد انگیزه : آوردن اشیای رنگی، ریختن رنگ‌های اصلی در ظروف شیشه‌ای و نمایش ترکیب رنگ‌ها.
		۷	راهنمای تدریس (خلاصه درس) : — نحوه به وجود آمدن رنگ‌های فرعی؛ — رنگ‌های درجه دوم نارنجی، بنفش و سبز. خلاقیت‌های حین تدریس : نحوه ترکیب رنگ‌های اصلی با میزان‌های متفاوت و به وجود آمدن رنگ‌های متنوع؛ ارزیابی درک مفاهیم : نظارت بر کارهای در حال اجرای هنرجویان می‌تواند ارزیابی از درک مفاهیم آن‌ها نیز باشد.
		۸	تمرین‌های مفید و پیشنهادی : چیدمان اشیاء، کلاژ مقوای رنگی، تکه بارچه، نخ‌های رنگی
		۹	روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) : نمایش آثار هنرجویان ۱- نصب آثار ۲- ارائه آلبوم
		۱۰	تمرین‌های عملی متناسب با رشته : این مبحث هم، مانند مبحث قبلی، کلیدی است برای به دست آوردن صحیح رنگ‌های فرعی توسط هنرجویان که لازم است ضمن تمرین، رنگ‌ها را در پروژه‌های مخصوص به رشته خود به کار گیرند. مثلاً در رشته صنایع دستی به کارگیری رنگ‌های فرعی در طرحی از نقوش هندسی و در رشته نقاشی رنگ‌آمیزی فی‌البداهه یک بوم در ابعاد کوچک با رنگ‌های مورد بحث، ضرورت دارد.
		۱۱	نحوه تشویق : ارائه آثار برتر در نمایشگاه هنرستان، کارگاه
		۱۲	ارتباط با سایر دروس : دروس تخصصی سال دوم، مانند چاپ دستی و... و دروس تخصصی سال سوم، مانند درس ماکت و کارگاه گرافیک و...
		۱۳	برخورد با علوم دیگر : ۱- روان‌شناسی رنگ ۲- فیزیک ۳- کامپیوتر ۴- شیمی

توصیه‌ها

- * در نمایش مفهوم رنگ‌های درجه سوم و مکمل می‌توان هنرجویان را در انتخاب فرم، اندازه خانه‌های شطرنجی و نوع ارائه تمرین‌ها آزاد گذاشت.
- * بهتر است در این جلسه هنرجویان چرخه رنگ را اجرا نمایند.
- * توصیه می‌شود که هنرجویان با رنگ‌های اضافه پالت، با استفاده از انگشت خود آثار فی البداهه خلق کنند.
- * هنرجویان رشته صنایع دستی را به ترکیب و به‌دست آوردن رنگ‌های سنتی اکر، فیروزه‌ای، لاجوردی و... تشویق و ترغیب کنیم.

مراحل پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه: ۵ صفحات (۱۲۴-۱۲۵) رنگ‌های درجه سوم و رنگ‌های مکمل	۱
		اهداف یادگیری: — درک هنری: شناخت و درک رنگ‌های درجه سوم و پاساز رنگی و رنگ‌های مکمل؛ — خلق هنری: به‌کارگیری رنگ‌های درجه سوم و رنگ‌های مکمل در چرخه رنگ؛ — نقد هنری: نقد و بررسی و ارزیابی هنرجو از به‌کارگیری رنگ‌های درجه سوم و مکمل در آثار خود و هم‌کلاسی‌هایش.	۲
		کلید واژه‌ها: رنگ‌های درجه سوم، پاساز رنگی، مکمل، چرخه رنگ	۳
		تمهیدات تدریس: — ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی و غیردرسی مرتبط، کتاب راهنمای معلم، آلبوم هنرجویان سال قبل، تصویر، عکس؛ — ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، گواش، مقوا، قلم‌مو و پالت، ظرف آب، دستمال، چسب کالک، تکه‌های کاغذ و پارچه‌های رنگی. — برنامه‌ریزی برای سایر موارد	۴
		روش تدریس: — روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ — روش نمایشی ☒ — روش بحث گروهی ☐ — الگوی حل مسئله ☐ — روش فعال ☐	۵

۹ راهنمای تدریس	۶	<p>نکات مفید :</p> <p>- کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی : در رشته معماری : هنرجویان می توانند جهت رنگ آمیزی پروژه های ویلایی خود از رنگ های مورد بحث در این جلسه استفاده نمایند. در رشته گرافیک می توانند جهت ارائه آثار کارگاه گرافیک و یا تصویرسازی و دیگر دروس تخصصی از این نمونه رنگ ها استفاده کنند و آثار خود را به نمایش بگذارند. همچنین در رشته های نقاشی و صنایع دستی ... نیز می توانند با استفاده از رنگ های مربوطه و روش های مختلف و متنوع، آثار کارگاهی خود را ارائه دهند.</p> <p>- ایجاد/نگیزه : هر کدام از هنرجویان در مورد رنگ مورد علاقه خود در بحث رنگ های درجه سوم و مکمل گفت و گو کنند.</p> <p>هر کدام از هنرجویان در مورد رنگ های درجه سوم و مکمل، احساس خود را در دو سطر بیان کنند.</p>
	۷	<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس) : مباحث پیرامونی : ترکیب رنگ های اصلی + درجه دوم توضیح رنگ های درجه سوم، دایره رنگ، رنگ های درجه سوم عبارت اند از : زرد نارنجی، قرمز نارنجی، قرمز بنفش، بنفش آبی، سبز آبی، سبز زرد. پاساژ رنگی، رنگ های مکمل، قرمز ← سبز، زرد ← بنفش، نارنجی ← آبی. ترکیب سه رنگ اصلی ← خاکستری تیره فام دار. ترکیب دو به دو رنگ های مکمل ← خاکستری تیره فام دار. توضیح تشدید رنگ های مکمل در مجاورت هم. فطری بودن رنگ های مکمل در رنگ های مکمل در چرخه رنگ مانند زرد نارنجی ← بنفش آبی...</p> <p>نقد و بررسی آثار هنرمندانی که در آثار خود از رنگ های مکمل استفاده کرده اند. سینیاک، ص ۱۴۶ کتاب. شکل ۱۰/۳۱ ص ۱۴۵</p> <p>خلاقیت های حین تدریس : استفاده از مقواها و رنگ های مکمل در داخل یکدیگر مثلاً جعباندن رنگ قرمز بر روی سبز</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم : پرسش و پاسخ در مورد رنگ های درجه سوم، پاساژ رنگی و رنگ های مکمل و ارزیابی آثار اجرایی هنرجو توسط خودش یا هم کلاسی هایش.</p>
	۸	<p>تمرین های مفید و پیشنهادی : بهتر است تمرین ۲ صفحه ۱۲۶ کتاب درسی توسط هنرجویان تمرین و اجرا شود. چرخه رنگ را می توان بر روی کره رنگ اجرا کرد و در مورد آثار هنرمندان به بحث و گفت و گو پرداخت.</p>
	۹	<p>روش ارزشیابی تمرین های عملی (ترکیب بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) :</p> <p>داوری آثار هنرجویان. اگر احیاناً هنرجویی غیر از تمرین درسی با روشی ابتکاری تمرین های خود را انجام داد او را مورد استقبال و تشویق قرار دهید.</p>

		<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته : بحث و گفت‌وگو در مورد تعدادی از آثار هنرمندان مشهور و به نمایش درآوردن آن‌ها. کنار هم قرار دادن ضربه‌های قلم‌مو و رنگ از رنگ‌های مربوطه و انجام پروژه‌های نو و جدید مطابق با هر رشته، تهیه پرنیت رنگی از آثار نقاشی یا نگارگری و تقسیم‌بندی به سطوح مختلف و رنگ آمیزی آن سطوح با رنگ‌های مکمل یا درجه سوم.</p>	۱۰
		<p>نحوه تشویق : نصب آثار هنرجویان در کلاس و نمایشگاه ملی و دعوت از مسئولین مدرسه. بعضی از کارها را جمع‌آوری کنید و در یک زمان مناسب، آن‌ها را برای فروش عرضه نمایید.</p>	۱۱
		<p>ارتباط با سایر دروس : دروس تخصصی سال دوم (جپ، تاریخ هنر ایران) و دروس تخصصی سال سوم (کارگاه گرافیک، صفحه‌آرایی، عکاسی)، مکت، هندسه نقوش و رنگ‌شناسی (رشته دوخت).</p>	۱۲
۹ دوره پیش		<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>تعیین شخصیت‌ها به صورت نسبی. در علم روان‌شناسی : روی انسان‌های افسرده کار کردن، در علم پزشکی (داروسازی) : پرداختن به مبحث نور و رنگ. رنگ و داروهایی که بر پایه طیف خاصی از نور حساس‌اند مسئله مهمی است. چرا که باید بسته‌بندی آنان به گونه‌ای انجام شود که نفوذ نور یا طیف خاصی از آن روی دارو تأثیر منفی نگذارد مثلاً برای جذب طیف رنگ‌های قرمز و مادون قرمز بسته‌بندی دارو را به رنگ سبز یا آبی درمی‌آورند.</p>	۱۳
		<p>– علم شیمی – صنایع رنگرزی – کامپیوتر (از نورهای رنگی) – در نجوم نور رنگی مطرح است. – صنایع غذایی (مهندسی معدن : رنگ هر کدام از مواد به شناخت مواد تشکیل دهنده آن بسیار کمک می‌کند). در فضا سازی شهری از لامپ‌های رنگی در اتوبان‌ها و دور میدان‌های اصلی استفاده شود.</p>	

آموزه ۱۸

توصیه‌ها

- * قطع تمرین‌های عملی هنرجویان کوچک باشد. برای مثال قطع A5 یا کوچک‌تر در طول کلاس به نتیجه می‌رسد.
- * هنرجویان می‌توانند جهت ارائه این مبحث از ترکیب‌بندی‌های بخش اول کتاب، که در مجموعه خود دارند، استفاده کنند.
- * توصیه می‌شود هنرجویان را در ارائه اجرایی این مفهوم آزاد گذارید.

مرحله پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه : ۶ صفحات (۱۳۳-۱۲۸) کنتراست رنگ (تهرنگ) فصل دهم	۱
		اهداف یادگیری : - درک هنری : درک ویژگی‌های کنتراست به رنگ؛ - خلق هنری : اجرای طرح با کنتراست به رنگ؛ - نقد هنری : ارزیابی آثار خود و دیگران و تشخیص کنتراست به رنگ در آثار هنرمندان (نگارگری، فوویسم، مدرن).	۲
		کلید واژه‌ها : به رنگ (فام)، تضاد، تباین، کنتراست.	۳
		تمهیدات تدریس : - /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز : کتاب درسی و غیردرسی مرتبط، کتاب راهنمای معلم، آلبوم آثار هنرجویان، تصویر، عکس، فیلم از نقوش فرش و گلیم و پارچه، طراحی لباس، تزئینات داخلی، صفحه‌آرایی، بوستر تبلیغاتی، لباس‌های محلی... - /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو : کتاب درسی، گواش، مقوا، قلم‌مو و... ۱- اشیای رنگی دل‌خواه (از قبیل مهره، کاموا، پارچه یا کاغذ رنگی و...) چسباندنی کلاژ ۲- تصویر نگارگری، آثار هنری سبک مدرن (فوویسم) که از کنتراست به رنگ به کار برده‌اند. - برنامه‌ریزی برای سایر موارد	۴

۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰		<p>روش تدریس :</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ - روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ - روش نمایشی ☐ - روش بحث گروهی ☐ - الگوی حل مسئله ☐ - روش فعال 	۵
		<p>نکات مفید :</p> <p>— کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی: پیشنهاد می شود با عنایت به بعضی مباحثی که در رشته ها وجود دارد کار شود. مثلاً در رشته گرافیک (پوستر، کاغذ کادو، آرم رنگی)، در صنایع دستی (رنگ هایی که در گلیم به کار می رود...)، در طراحی لباس (پارچه هایی که برای دوخت استفاده می شود).</p> <p>— ایجاد/نگیزه: کار گروهی انجام دادن، تزئین کارگاه، گوش دادن به سمفونی های بهوون (خصوصاً سمفونی ۷).</p> <p>قطع تمرین های عملی هنرجویان کوچک باشد. قطع آ. پنج (A۵) یا کوچک تر از آن در طول کلاس به نتیجه می رسد.</p>	۶
		<p>راهنمای تدریس (خلاصه تدریس): کنتراست تهرنگ، شدت کنتراست تهرنگ، اهمیت کنتراست تهرنگ در آثار هنری، خلوص رنگ های اصلی که با هیچ رنگی ترکیب نشده باشند، تغییر رنگ های اصلی در مجاورت با یکدیگر، شدیدترین کنتراست تهرنگ میان سه رنگ اصلی. خلاقیت های حین تدریس: استفاده از آثار هنرمندان دوره گوتیک (کتاب اتین) اثر قاسم بن علی در تصویر ۸/۱۰. ص ۱۳۲ کتاب، نمایش نسخه خطی مربوط به تصویر ۹/۱۰ ص ۱۲۳، استفاده از لیوان آب و جوهر رنگ های اصلی.</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم: هنرجویان چندین کارت های رنگی تهیه کنند و در کلاس فی البداهه با آن ها شکل های نوعی ایجاد نمایند. با توجه به توضیحات هنرآموز، مفاهیم درک شده هنرجویان سنجیده و ارزیابی شود.</p>	۷

	۸	<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی : تمرین ۲ صفحه ۱۵۵، جدول رنگ، طراحی آزاد توسط هنرجو و رنگ‌گذاری کنتراست تهرنگ، اجرای آزاد رنگ با انگشت (اختیاری)، اجرای طرح هنرجو جهت کارت پستال (اختیاری)، رنگ‌آمیزی سفال یا کاشی با کنتراست تهرنگ (اختیاری)، کلاژ با مهر، کاموا، پارچه و کاغذ رنگی (اختیاری) و اجرای طرح آزاد با خودکار و روان‌نویس‌های رنگی.</p>
	۹	<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا): استفاده از داوری (ژورمان) می‌تواند در تشویق و نقد هنری هنرجویان مؤثر باشد. در کار آزاد هنرجویان، معلم متوجه می‌شود که چه نوع خلاقیتی به کار برده است.</p>
	۱۰	<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته : رشته معماری : استفاده از رنگ‌های اصلی در یک پروژه، مانند هندسه نقوش یا گره‌ها؛ رشته صنایع دستی : بهره بردن از کنتراست تهرنگ در اجرای طرح‌های نگارگری ایرانی یا رنگ‌آمیزی سفال تذهیب؛ رشته نقاشی : چیدمان اشیا، عکاسی از آن‌ها و رنگ‌آمیزی به وسیله رنگ‌های تهرنگ.</p>
	۱۱	<p>نحوه تشویق : نصب آثار موفق هنرجویان در کارگاه، نمایشگاه موقت یا دائمی هنرستان. هنرجویان با رنگ‌های اضافه پالت، با انگشت یا با هر وسیله دیگر، فی البداهه اثری ذهنی ایجاد نمایند.</p>
	۱۲	<p>ارتباط با سایر دروس : این مبحث با کلیه دروس تخصصی کارگاهی سال دوم و سوم مرتبط است.</p>
۳ پس از تدریس	۱۳	<p>برخورد با علوم دیگر : سه رنگ اصلی، علاوه بر آثار و خلاقیت‌های هنری، در کلیه علوم و صنایع مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای مثال در علم شیمی، برق و الکترونیک (سیم)، صنایع چرم، نساجی، غذایی و تغذیه و رنگ‌های مجاز خوراکی، تصاویر تبلیغاتی پزشکی و داروسازی، علم فیزیک و...</p>

توصیه‌ها

– هنرجویان، پس از دیدن آموزش کنتراست تیرگی و روشنی، بهتر است با کمک هنرآموز یک اجرای کار آزاد و خلاق، به صورت گروهی یا فردی، داشته باشند.

باید اندازه و قطع آثار هنرجویان، کوچک باشد تا در کلاس به نتیجه برسد (اثر نیمه کاره نماند).

– هنرجویان با رنگ‌های اضافی پالت، با انگشت یا هر وسیله دیگر فی‌البداهه اثر ذهنی زیبایی ایجاد نمایند.

* هنرجویان را تشویق به مشاهده و اجرای انواع خاکستری‌ها کنید (سیاه و سفید).

* هنرجویان برای ارائه این مبحث می‌توانند از مقوای سیاه و سفید و خاکستری‌های آن برای خلق یک اثر هنری بهره ببرند (آزاد).

* بهره بردن از آثار «رامبراند» و نقاشی‌های شرق دور و بررسی آن‌ها.

مراحل پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه: ۷ صفحات (۱۳۷-۱۳۴) کنتراست تیرگی – روشنی رنگ	۱
		اهداف یادگیری: – درک هنری: درک مفهوم تیرگی و روشنی کنتراست رنگ؛ – خلق هنری: ایجاد آثار هنری با کمک تیرگی و روشنی کنتراست رنگ‌ها؛ – نقد هنری: ارزیابی آثار خود و دیگران و آثار هنرمندان با استفاده از رنگ‌های تیره و روشن نقاشی‌های مرکبی چینی و ژاپنی، کنده کاری روی چوب و مس.	۲
		کلید واژه‌ها: کنتراست تیرگی و روشنی رنگ، خاکستری بی‌فام، ارزش رنگی (والور)، رنگ‌مایه (تنالیت)، چراغ‌های تنگستن، چراغ‌های فلورسنت، سیاه و سفید، تیره و روشن.	۳
		تمهیدات تدریس: – /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: ۱- کتاب درسی؛ ۲- کتاب راهنمای معلم؛ ۳- کتاب‌های غیردرسی مرتبط؛ ۴- عکس، فیلم، آلبوم آثار هنرجویان سال گذشته و... آثار هنرمندان مختلف. – /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، گواش، مقوا، قلم‌مو، خودکار، قلم فلزی و مرکب، پالت، ظرف آب، دستمال، مقواهای سیاه و سفید. – برنامه‌ریزی برای سایر موارد	۴

۹ راهنمای معلم راهنمای معلمان ۹۳	۲ راهنمای معلمان راهنمای معلمان	<p>روش تدریس :</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ - روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ - روش نمایشی ☐ - روش بحث گروهی ☐ - الگوی حل مسئله ☐ - روش فعال 	۵
		<p>نکات مفید :</p> <p>- کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی: در عکاسی و نقاشی با استفاده از سایه و روشن بهره زیادی گرفته می شود (جهت پلان بندی و عمق)، طراحی زغال، آب مرکب و قلم فلزی و خوش نویسی و ...</p> <p>- / ایجاد انگیزه: موسیقی ملایم بدون کلام، عکاسی سیاه و سفید و یک چیدمان نورپردازی شده و نمایش آن در کامپیوتر (اختیاری)، هنرآموز با استفاده از مرکب و پهنای زغال، می تواند هنرآموزان را جذب کند و آنان را به مبحث درس سوق دهد.</p>	۶
		<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس): کنتراست تیرگی و روشنی، ارزش رنگی (والور)، رنگ مایه (تثالیته):</p> <p>- تأثیر نور روز یا مصنوعی از قبیل تنگستن و فلورسنت بر کنتراست رنگ؛</p> <p>- اشاره به درس فصل هشتم، که شاخصه های اصلی رنگ، مبحث درخشندگی و روشنایی رنگ (ارزش رنگی) در آن مطرح شده است؛</p> <p>- مقایسه تیرگی و روشنی هر رنگ به خودی خود بدون ترکیب با سیاه و سفید؛</p> <p>- مخلوط شدن رنگ با سیاه یا سفید (ارزش رنگی) در مقایسه با خاکستری های مختلف (تثالیته)؛</p> <p>- پرسپکتیو جوی رنگ در پلان تندی و نمایش عمق نمایی؛</p> <p>- فضای مثبت و منفی در چاپ دستی، نقاشی چینی با آب مرکب، خوش نویسی چینی و ایرانی، نقوش پارچه، عکاسی سیاه و سفید، سینما و تلویزیون و ...</p> <p>خلاقیت های حین تدریس: طراحی هنرآموز با آب مرکب (تثالیته های مرکب) و همان طراحی با مرکب رنگی (والور)، مقایسه عکس رنگی و سیاه و سفید همان عکس.</p> <p>/ ارزیابی درک مفاهیم: ارزیابی و نظارت بر طرح و اجرای هنرجویان.</p> <p>- پرسش و پاسخ (در صورت نیاز)</p>	۷
۹ راهنمای معلم راهنمای معلمان ۹۳	۲ راهنمای معلمان راهنمای معلمان	<p>تمرین های مفید و پیشنهادی :</p> <p>۱- تمرین ۴ و ۵ صفحه ۱۲۰ (تیرگی و روشنی)؛</p> <p>۲- اجرای یک کار آزاد یا جدول با درجات تیره و روشن رنگ و اجرای مجدد همان طرح با جدول یا خاکستری های هم تراز آن؛</p> <p>۳- اجرای یک طراحی با آب مرکب سیاه یا خودکار سیاه (اختیاری)، خواندن یک قطعه شعر و سپس زدن طرحی آزاد به آن، با سیاه و سفید (رشته نقاشی).</p>	۸

		<p>۹ روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا): دیدن آلبوم هنرجویان از لحاظ ترکیب‌بندی، از لحاظ خلاقیت ایجاد ثنالیته‌های یک رنگ سیاه بین ۵ تا ۱۰ خانه و وارد کردن آن در یک طرح آزاد، نحوه اجرا با گواش، آب مرکب، خودکار و گواش روی بوم.</p>	
		<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته: مقایسه تصویر سیاه و سفید از یک اثر هنری و مرتبط با رشته هنرجو؛</p> <p>۱۰ - عکاسی سیاه و سفید (از نمونه کارهای «کته کل و تیس» آلمانی)، سبک اکسپرسیون، طراحی با زغال (برای طراحی کردن از زغال و گچ پاستل می‌توان استفاده کرد) رشته نقاشی: طراحی با آب مرکب (روی کاغذ با قلم مو و مرکب می‌کشیم، بدون این که از قبل طرحی در نظر گرفته شود و بعد هنرجویان از اثر مرکب می‌توانند طرح‌های تخیلی ایجاد کنند).</p>	
		<p>۱۱ نحوه تشویق: نصب آثار موفق در راهروی مدرسه، کارگاه، نمایشگاه کلی در هنرستان.</p>	
		<p>ارتباط با سایر دروس: این مبحث با کلیه دروس تخصصی هنر در سال‌های دوم و سوم هنرستان، مرتبط است. مانند عکاسی، چاپ، کارگاه گرافیک، هندسه نقوش، ماکت‌سازی و رنگ‌شناسی.</p>	۱۲
مراحل پس از تدریس		<p>برخورد با علوم دیگر:</p> <p>۱- فیزیک نور</p> <p>۲- شیمی رنگ</p> <p>۱۳ در بخشی از پزشکی (پرتونگاری و رادیولوژی)، سونوگرافی و... تغییر داده‌های پزشکی از طریق طیف‌های رنگی حاصل شده از پرتونگاری و یا کنتراست تیره و روشن فیلم‌های گرفته شده، برق و الکترونیک، مکانیک، خودروسازی...</p>	

آموزه ۲۰

توصیه‌ها

- * توصیه می‌شود که هنرجویان مباحث سردی و گرمی رنگ‌ها را، هم به صورت خلوص و هم ترکیبی (با سفید، سیاه و خاکستری...) تجربه نمایند؛
- خاطرات هنرجویان از سرما و گرما یادآوری شود؛
- موضوعی را با چیدمان موزاییک‌های رنگی سرد و گرم نشان بدهند (اختیاری)؛
- با نخ‌های رنگی سرد و گرم می‌بند و شال گردن درست کنند (اختیاری).

۹ پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه : ۸ صفحات (۱۴۱-۱۳۸) کنتراست رنگ‌های سرد و گرم	۱
		اهداف یادگیری : — درک هنری : درک سردی و گرمی رنگ بر پایه احساس درونی؛ — خلق هنری : ایجاد آثار هنری با توجه به سردی و گرمی رنگ‌ها؛ — نقد هنری : ارزیابی آثار خود و دیگران و تشخیص رنگ‌های سرد و گرم در آثار هنرمندان.	۲
		کلید و اثره‌ها : کنتراست سرد و گرم، مجاورت رنگ، بعد فضایی رنگ‌های سرد و گرم (پرسپکتیو جوئی)، نقاشان امپرسیونیست	۳
		تمهیدات تدریس : — /بزار و مواد آموزشی موردنیاز هنرآموز : ۱- کتاب درسی ۲- کتاب راهنمای معلم ۳- کتاب درسی غیرمرتبط، عکس، فیلم و سی دی .... دیدن آثار هنرمندان — /بزار و مواد آموزشی موردنیاز هنرجو : ۱- کتاب درسی ۲- گواش مقوا قلم‌مو ۳- کاغذ رنگی و چسب و قیچی (اختیاری) اشیای پررنگ، چسب و قیچی (اختیاری). — برنامه‌ریزی برای سایر موارد	۴

۳ ۴ ۵ ۶ ۷		<p>روش تدریس :</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ - روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ - روش نمایشی ☐ - روش بحث گروهی ☐ - الگوی حل مسئله ☐ - روش فعال 	۵
		<p>نکات مفید :</p> <p>- کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی :</p> <p>مبحث رنگ‌های سرد و گرم در تمامی رشته‌های هنرهای تجسمی دارای کاربردند و از جایگاه خاصی برخوردار هستند. در کلیه پروژه‌های تبلیغاتی و گرافیکی، انواع پوسترها و بروشورها در هنر صفحه‌آرایی و تصویرسازی و در ساخت انواع ماکت‌ها و ویلاها، در صنایع دستی فرش و گلیم، در هنر نگارگری، در آثار نقاشی با سبک‌های مختلف هنری، در طراحی و رنگ پارچه و پوشاک و... بسیار کاربرد دارند.</p> <p>-/ ایجاد/نگیزه : موسیقی ملایم بدون کلام، رنگ‌های شعله شمع، مقایسه تصویر آتش و منظره برفی، تقویم با تصویر مناظر چهار فصل، آثار هنرمندان امپرسیونیست، پنجره‌ها با شیشه‌های رنگی.</p>	۶
		<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس) : کنتراست رنگ‌های سرد و گرم، سردترین و گرم‌ترین رنگ؛</p> <p>- یادآوری از صفحه ۱۱۸ فصل هشتم؛</p> <p>- کنتراست سرد و گرم بر پایه احساس درونی از دیدن رنگ؛</p> <p>- احساس سردی و گرمی، زبری و نرمی و لطافت و... از طریق حس لامسه؛</p> <p>- سردترین رنگ سبز آبی، گرم‌ترین رنگ قرمز نارنجی؛</p> <p>- نسبی بودن سردی و گرمی توسط رنگ‌های هم‌جوار؛</p> <p>- تأثیرگذاری کنتراست تیرگی و روشنی بر ضعف و قوت سردی و گرمی رنگ؛</p> <p>- ایجاد بُعد فضایی (پرسپکتیو جوی) به کمک رنگ‌های سرد و گرم؛</p> <p>- تجزیه و تحلیل آثار هنرمندان امپرسیونیست، ص ۱۴۱، تصویر ۱۰/۲۴؛</p> <p>- تحلیل آثار نقاشی‌های دوره گوتیک.</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس :</p> <p>/ ارزیابی درک مفاهیم :</p> <p>- نظارت بر آثار هنرجویان؛</p> <p>- پرسش و پاسخ در مورد احساس سرما و گرما.</p>	۷

		<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی : تمرین ۳، صفحه ۱۵۵، اجرای آزاد طرح هنجویان یک بار با رنگ‌های سرد و یک بار با رنگ‌های گرم یا هر دو با هم، اجرای کلاز با رنگ‌های سرد و گرم و ایجاد تعادل یا تأکید بر سرد یا گرم (اختیاری)، بررسی تصاویر مناسب از نظر برخورداری از رنگ‌های گرم و سرد (عکس یا آثار هنرمندان سبک‌های مختلف).</p>	۸
		<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) : دیدن آلبوم هنجویان و نقد و داوری آن آثار، با کمک هنرآموز برای ایجاد انگیزه و تحلیل هنجویان و رشد نقد هنری آنان مناسب است؛</p> <p>– اجرای دستی با نخ‌های رنگی (بافته‌های متنوع)؛</p> <p>– اجرا با گواش و قلم‌مو.</p>	۹
		<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته : رشته نقاشی : بهره بردن از کنتراست سرد و گرم در یک اثر نقاشی توسط هنجو (طرح انتزاعی)؛</p> <p>– تصویر آثار هنرمندان گرافیکست (بوستر، بسته‌بندی، کاغذ کادو...);</p> <p>– بررسی آثار عکاسان، صحنه‌ای از فیلم (سینما)؛</p> <p>– بررسی آثار مینیاتوربست و بهره بردن از کنتراست سرد و گرم و رنگ آمیزی سفال، هندسه نقوش و کلاژ و مهرها و...؛</p> <p>– بررسی آثار نقاشان با سبک‌های مختلف، از جمله آثار نقاشان ایرانی؛</p> <p>– بهره بردن از رنگ‌های سرد و گرم در رنگ آمیزی لباس (طراحی دوخت).</p>	۱۰
		<p>نحوه تشویق : نصب آثار هنجویان در مدرسه و نمایشگاه.</p>	۱۱
		<p>ارتباط با سایر دروس : کاربرد در کلیه دروس تخصصی هنر.</p>	۱۲
		<p>برخورد با علوم دیگر :</p> <p>– روان‌شناسی رنگ‌ها</p> <p>– زیست‌شناسی</p> <p>– باستان‌شناسی</p> <p>– بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها</p>	۱۳

آموزه ۲۱

– در آموزش این مبحث، پس از تدریس هنرآموز، می‌توان یک اجرای آزاد و خلاقانه – فردی یا گروهی – داشت.

– همچنین، می‌توان با بهره بردن از ترکیب‌بندی‌های بخش اول کتاب، رنگ‌های مکمل و خاکستری‌های آن‌ها را در این مبحث جای داد.

– در مبحث کنتراست، همزمان هنرجویان می‌توانند از برش کاغذهای رنگی به ابعاد 10×10 یا از اشیای رنگی به همراه آورده استفاده نمایند.

– چون مبحث رنگ‌های مکمل در دروس قبل آمده است و هنرجویان با این مبحث آشنایی دارند بنابراین می‌توان کنتراست همزمان و تصویر جانشین را در این جلسه توضیح داد.

قبل از این جلسه، به آوردن وسایل پیشنهادی این درس تأکید شده باشد. وسایل با رنگ قرمز مشخص شده‌اند.

۹ از تدریس	زمان	شماره جلسه: ۹ صفحات (۱۵۱–۱۴۲) کنتراست رنگ‌های مکمل، کنتراست همزمان، تصویر جانشین	۱
		اهداف یادگیری: – درک هنری: درک مفهوم کنتراست رنگ‌های مکمل و خاکستری‌های رنگی و شناخت کنتراست همزمان و تصویر جانشین؛ – خلق هنری: به کار گرفتن رنگ‌های مکمل و خاکستری‌های آن‌ها در یک اثر هنری، به کارگیری کنتراست همزمان و تصویر جانشین در خیره شدن به یک شیء رنگی؛ – نقد هنری: ارزیابی رنگ‌های مکمل و خاکستری‌های رنگی در آثار هنرجویان، بیان واقع‌بینانه از درک مفهوم کنتراست همزمان و تصویر جانشین.	۲
		کلید واژه‌ها: کنتراست رنگ‌های مکمل، قرمز و سبز، زرد و بنفش، آبی و نارنجی، خاکستری‌های رنگی (فام‌دار)، کنتراست همزمان، تصویر جانشین.	۳
		تمهیدات تدریس: – ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی، راهنمای معلم، گچ و تخته، مقوای سفید بزرگ 70×100 و کاغذهای رنگی (برای نصب بر تابلو جهت درس کنتراست همزمان و تصویر جانشین)؛ – ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، مقوای سفید، گواش، قلم‌مو، ظرف آب، پالت، تصویر، چسب کالک، خط‌کش، کاتر، مداد، دستمال پارچه‌ای یا کاغذی، کاغذ رنگی و مقوای سفید (برای تفهیم کنتراست همزمان و جانشین)؛ – برنامه‌ریزی برای سایر موارد: از قبل به هنرجویان بگویم که ترکیب‌بندی‌های قسمت اول کتاب (در نیم‌سال اول) و اشیاء رنگی را با خود بیاورند.	۴

	<p>روش تدریس :</p> <p>۵</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ - روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☒ - روش نمایشی ☐ - روش بحث گروهی ☒ - الگوی حل مسئله ☐ - روش فعال
۹ اول چین تدریس	<p>نکات مفید :</p> <p>۶</p> <p>— کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی: بهتر است هنرجویان رشته نقاشی را در به کارگیری این مبحث در آثار نقاشی های خود و چگونگی به کار گرفتن کنتراست همزمان برای رسیدن به رنگ مکمل یک رنگ هدایت و راهنمایی کنیم. نیز در رشته معماری به کارگیری مبحث فوق در اجرای پروژه های ماکت و طراحی داخلی، در رشته صنایع دستی با بهره گرفتن از کنتراست همزمان چگونگی رسیدن به مکمل رنگ های سنتی و در رشته طراحی دواخت این مفهوم را می توان در دروس طراحی اندام و لباس و... به کار برد.</p> <p>— ایجاد/نگیزه: نمایش آثار موجود در آلبوم های مدرسه از مباحث کنتراست به هنرجویان، نمایش کامل رنگ های مکمل و خاکستری ها (در صورت موجود بودن)، نمایش نقاشی هنرمندانی که در آثار خود از کنتراست رنگ های مکمل استفاده کرده اند، مانند ژان وان آیک در تابلوی اما دون ملکه رولن یا فرانسکا در اثر سلیمان و ملکه سبا (منبع کتاب رنگ اتین).</p>
	<p>۷</p> <p>راهنمای تدریس (خلاصه درس): مباحث پیرامون این مطلب عبارت اند از: تأثیرگذاری و شدت قدرت فام دو رنگ مکمل در مجاورت یکدیگر، قرارگیری قطری دو رنگ مکمل در چرخه رنگ و روبه روی یکدیگر، ترکیب خاکستری تیره از اختلاط دو رنگ مکمل و سه رنگ اصلی (یادآوری ص ۱۲۵ کتاب)، ترکیب کاهشی نورهای رنگین اصلی و ختنا کردن درخشش رنگین یکدیگر. مشاهده یک رنگ اصلی و احساس ذهنی رنگ مکمل آن، وجود رنگ های خاکستری در کاستن شدت کنتراست رنگ های مکمل در یک اثر هنری. وجود رنگ های مکمل در طبیعت و زیبایی منطقی آن ها در کنار یکدیگر (مانند یک گل شقایق در چمنزار)، بهره گرفتن هنرمندان ایرانی از رنگ های مکمل در آثار نگارگری خود، وجود رنگ های مکمل پست امپرسیونیسم ها مانند آثار (سورا و سینیاک) (ص ۱۴۵ و ۱۴۶ کتاب).</p> <p>کنتراست همزمان: تأثیر رنگ بر روی احساس بینایی، احساس ذهنی و غیر ملموس رنگ مکمل یک رنگ، کنتراست همزمان چند خاکستری بی فام روی هم (تصویر ۳۴-۱ ص ۱۴۷)، دو رنگ مکمل بر روی هم (۳۵-۱) یک خاکستری بر روی دو زمینه رنگی، یک خاکستری بر دو زمینه خاکستری تیره و روشن، تصویر جانشین: نقش بستن تصاویر بر شبکه چشم انسان و تغییر ناگهانی دید و نقش بستن همان تصویر در جلوی چشم به صورت غیر ملموس، خیره شدن به یک رنگ اصلی و پس زمینه ای سفید و ظهور و پدیداری رنگ مکمل آن بر روی کاغذ، (رابطه تصویر</p>

<p>۲ و ۳ ۳ ۳</p>	<p>جانشین با سینما). پس از خیره شدن به تلویزیون و مانیتور کامپیوتر روشن این اتفاق حاصل می‌شود. در آموزش درس کنتراست همزمان و تصویر جانشین از هنرجویان بخواهید تا کاغذهای رنگی، سیاه، سفید و خاکستری خود را به ابعاد 10×10 بچینند و با کمک شابلون دایره‌ها و مربع‌هایی را از همان رنگ‌ها (زرد، بنفش، قرمز، سبز، آبی، نارنجی، سیاه، سفید، خاکستری) تهیه نمایند، سپس با چیدمان (دایره قرمز در وسط مربع سبز و...) و خیره شدن به آن‌ها احساس ذهنی خود را بیان کنند.</p> <p>در این مبحث بهتر است هنرجویان به مباحث زیر بپردازند:</p> <p>تأثیرگذاری رنگ‌های زمینه بر شخصیت عمومی خاکستری‌های بی‌فام (رنگ زمینه، قرمز باعث می‌شود که خاکستری بی‌فام سبز به نظر برسد) (ص ۱۴۷/۳۴/۱۰)؛</p> <p>تأثیرگذاری دو رنگ مکمل بر یکدیگر (۱۰/۳۵، ص ۱۴۷)؛</p> <p>تأثیر احساسی تیرگی و روشنی یک رنگ یک‌سان در دو زمینه مختلف (۱۰/۳۶، ص ۱۴۸)؛</p> <p>تأثیر دو خاکستری یک‌سان در دو زمینه مکمل به‌طور مجزا (۱۰/۳۷، ص ۱۴۸)؛</p> <p>تأثیر دو زمینه تیره و روشن خاکستری بر یک خاکستری یک‌سان (شکل ۱۰/۳۸، ص ۱۴۹)؛</p> <p>خیره شدن به دایره‌ای سفید در زمینه سیاه و مشاهده ذهنی و احساسی آن جلوی چشم یا بر یک کادر سفید (می‌توان به‌جای دایره سفید از یک شیء استفاده کرد) (ص ۱۵۰/۳۹، ۱۵۱)؛</p> <p>خیره شدن به دایره رنگی در زمینه سیاه و مشاهده رنگ مکمل آن در یک کاغذ سفید (ص ۱۵۱/۴۰)؛</p> <p>خیره شدن به دایره رنگی در زمینه مکمل خود و مشاهده رنگ مکمل آن به‌طور درخشان‌تر در زمینه مکمل خود (ص ۱۵۱، ۱۰/۴۱).</p> <p>خلاقیتهای حین تدریس: استفاده از رنگ‌های جوهری و لیوان آب جهت ترکیب آن‌ها، استفاده از طلق‌های رنگی و پس زمینه سفید جهت تقویت و درخشندگی دو رنگ مکمل در کنار هم و ختنه کردن دو رنگ، زمانی که روی هم قرار می‌گیرند.</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم: خیره شدن هنرجویان به یکدیگر جهت تفهیم مطلب تصویر جانشین، نظارت بر آثار اجرایی هنرجویان و توضیح و پرسش و پاسخ در حین اجرای عملی.</p>	<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی: تعداد خانه‌های جدول اختیاری → در یک تئالیت از رنگ زرد به خاکستری و سپس به بنفش. در سه ترکیب مختلف، سه گروه رنگ‌های مکمل را نمایش دهید. ابعاد (مقوای A4)</p> <p>(ص ۱۴۲ کتاب) → در یک تئالیت از رنگ آبی به خاکستری و سپس به نارنجی. بررسی گردش رنگ‌های مکمل در آثار هنرمندان پست امپرسیون (کتاب ص ۱۴۶).</p> <p>→ در یک تئالیت از رنگ قرمز به خاکستری و سپس به سبز؛</p> <p>اجرای تمرین آزاد، با استفاده از رنگ‌های مکمل با تکنیک خودکار، روان‌نویس، ماژیک و....</p>
----------------------------------	--	--

راهنمای معلم میانی هنرهای تجسمی	پیش از تدریس	۹	روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا): در کارگاه از آثار هنرجویان، نمایشگاه کوچکی برپا شود. ابتدا به همراه هنرجویان کارها مورد نقد و بررسی هنرآموز قرار گیرد، سپس با توجه به اصول ارزش‌یابی به آن آثار نمره مناسب در نظر گرفته شود.
		۱۰	تمرین‌های عملی متناسب با رشته : رشته نقاشی: عکاسی از چیدمان زیبا و منطقی چند شیء و رنگ‌آمیزی آن‌ها با بهره بردن از رنگ‌های مکمل و خاکستری آن؛ صنایع دستی: ترسیم یا انتخاب طرحی از نقوش هندسی و رنگ‌آمیزی آن‌ها با استفاده از رنگ‌های مکمل و خاکستری‌های آن (یا نگارگری)؛ گرافیک: انتخاب آثار دو بعد نما و بهره گرفتن از رنگ‌های مکمل و خاکستری‌های آن جهت رنگ‌آمیزی؛ طراحی دوخت: انتخاب یک طرح مناسب و رنگ‌آمیزی آن با رنگ‌های مکمل و خاکستری‌های آن با کمک تکنیک چاپ یا... در یک پروژه (مانند لباس نوزاد)؛ معماری: جمع‌آوری تصاویر مناسب توسط هنرجویان و نقد و بررسی آن‌ها، با استفاده از رسانه‌های تصویری. (تصاویر مانند کاربرد رنگ در ویلاهای شمال، مبلمان داخلی).
		۱۱	نحوه تشویق: چسباندن آثار هنرجویان در کنار یکدیگر و تهیه یک تابلوی بزرگ برای نصب بر دیوار آموزشگاه، نصب آثار برتر هنرجویان به دیوار.
		۱۲	ارتباط با سایر دروس: این موضوع می‌تواند در کلیه دروس تخصصی سال دوم و سوم مرتبط باشد، مانند دروس کارگاهی رشته گرافیک: کارگاه گرافیک، تصویرسازی، صفحه‌آرایی، عکاسی، چاپ، رشته معماری: ساخت ماکت نمای خارجی و طراحی داخلی، رشته طراحی دوخت: طراحی اندام و لباس و رنگ‌شناسی، رشته صنایع دستی: سفال، نگارگری ایرانی، هندسه نقوش، حجم‌شناسی در رشته نقاشی: سبک‌های نقاشی و تکنیک‌ها.
راهنمای معلم میانی هنرهای تجسمی	پس از تدریس	۱۳	برخورد با علوم دیگر : این مبحث در کلیه علوم، تا جایی که تصاویر و عکس‌ها مطرح‌اند، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است، مانند تصاویر در علم کامپیوتر، زیست‌شناسی، صنعت نساجی، تزئینات داخلی ساختمان، مانند انواع کفپوش‌های نمدی (موکت)، سرمیخی، پلاستیکی (لیتولوم)، روان‌شناسی رنگ و رنگ‌درمانی، صنعت پوشاک و کیف و کفش (مد)، علم الکترونیک (روکش انواع سیم‌ها)....

آموزه ۲۲

توصیه‌ها

* می‌توان با بهره گرفتن از ترکیب‌بندی‌های بخش اول (در نیم‌سال اول)، که توسط هنرجویان طراحی شده است، کنتراست کیفیت را در آن‌ها جای داد.

– آموزش اکسیرسیون فصول (رنگ‌های موجود در فصل‌های مختلف، رنگ‌های بهار عموماً با سفید مخلوط می‌شوند، رنگ‌های تابستان عموماً خالص‌اند، رنگ‌های پاییز با مکمل و خاکستری و رنگ‌های زمستان با خاکستری).

۹-۱۰ پایه اول از تدریس	۱	شماره جلسه : ۱۰ صفحات (۱۵۲-۱۵۳) کنتراست کیفیت	زمان
	۲	اهداف یادگیری : – درک هنری : درک مفهوم کنتراست کیفیت (اشباع)؛ – خلق هنری : به کارگیری کنتراست کیفیت در یک اثر هنری؛ – نقد هنری : ارزیابی و بیان واقع‌بینانه از درک کنتراست کیفیت در آثار خود و هنرمندان بزرگ.	
	۳	کلید واژه‌ها : تضاد کیفیت (اشباع)، حالت خلوص رنگی، رنگ خالص و ناخالص	
	۴	تمهیدات تدریس : – /بزار و مواد آموزشی موردنیاز هنرآموز : کتاب درسی، راهنمای معلم، گچ و تخته، کتاب‌های غیردرسی (رنگ ایتن)، تصویرها و آثار مربوطه و آلبوم هنرجویان از سال‌های قبل؛ – /بزار و مواد آموزشی موردنیاز هنرجو : کتاب درسی، مقوای سفید، قلم‌مو، گواش، پالت، ظرف آب، دستمال، خط‌کش، چسب کالک، مداد، ترکیب‌بندی‌های بخش اول (نیم‌سال اول) هنرجویان که در مجموعه خود نگهداری می‌کنند. – برنامه‌ریزی برای سایر موارد : در صورت امکان بوم رنگ روغن و وسایل جانبی	
۹-۱۱ پایه دوم از تدریس	۵	روش تدریس : – روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐ – روش نمایشی ☐ – روش بحث گروهی ☐ – الگوی حل مسئله ☐ – روش فعال ☒	

	<p>نکات مفید :</p> <p>— کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی : هنرجویان رشته نقاشی را در به کارگیری این مبحث در آثار نقاشی خود هدایت کنیم.</p> <p>رشته معماری : در رنگ آمیزی مبلمان داخلی و حالت ها. رشته صنایع دستی : رنگ آمیزی نقوش هندسی و نگارگری و تذهیب. رشته طراحی دوخت : طراحی و رنگ آمیزی لباس. رشته گرافیک : رنگ آمیزی آثار دو بعد نما.</p> <p>—/ ایجاد/نگیزه : نمایش آثار موجود در مجموعه های رنگی آموزشگاه از سال های قبل، نمایش آثار نقاشی هنرمندانی چون جرج دلاتور : نوزاد (ص ۱۶۷ کتاب ایتن) ماتیس : درس پیانو (ص ۱۶۹ کتاب رنگ)، پل کله : ماهی های جادویی (ص ۱۷۱ ایتن).</p>
<p>۶</p>	<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس): شایان ذکر است که هنرجویان با این مبحث در دروس درخشنده گی یا روشنایی (ص ۱۱۵) و شدت با خلوص رنگ (ص ۱۱۶) آشنا شده اند. حال در تکمیل این مبحث به مطالب زیر پرداخته شود :</p> <p>کنتراست کیفیت با کمک رنگ سیاه و سفید، خاکستری بی فام و یا مکمل آن رنگ مورد نظر. رنگ های خالص ص ۱۱۲ پاورقی فصل هشتم intensity دارای بالاترین شاخصه درخشنده گی هستند (value) ص ۱۱۵ پاورقی فصل هشتم.</p> <p>شدت خلوص رنگ در کنار رنگ های ناخالص بیشتر مورد توجه قرار می گیرد.</p> <p>مخلوط شدن یک رنگ خالص با سیاه و سفید، خاکستری یا مکمل آن رنگ از کیفیت و خلوص رنگ می کاهد.</p> <p>مخلوط شدن رنگ جهت ایجاد کنتراست اشباع با کیفیت می تواند موجب کنتراست تیرگی و روشنی هم بشود و این خاصیت درخشنده گی رنگ خالص را بیشتر می کند.</p> <p>خلاقیت های حین تدریس : نمایش آثار نقاشی هنرمندانی چون جرج دلاتور (تابلو نوزاد، ایتن)، ماتیس (درس پیانو، ایتن)، پل کله (ماهی های جادویی، ایتن) و نقد و بررسی آن ها، استفاده از لیوان آب و جوهرهای رنگی.</p> <p>/ ارزیابی درک مفاهیم : بیان واقع بینانه و ارزیابی از چگونگی کاربرد کنتراست کیفیت در آثار هنرجویان توسط خودشان.</p>
<p>۷</p>	<p>تمرین های مفید و پیشنهادی : جدول ص ۱۵۵ تمرین ۵- اجرای طرح آزاد : با انتخاب یک رنگ و مخلوط آن با سیاه و سفید و خاکستری و مکمل آن، خالص رنگی را به دل خواه انتخاب کنید و آن را در خانه ۷ جدول ۱۳ قسمتی با خانه های ۳×۱/۵ سانت قرار دهید. سپس طوری آن را با سفید ترکیب کنید تا در سمت راست به سفید و در سمت چپ به سیاه دست یابید. همین کار را با رنگ خاکستری آکروماتیک (بی فام) و مکمل آن انجام دهید.</p>

۹	روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا): بررسی مجموعه آثار هنرجویان و داوری و بررسی گروهی موجب رشد تحلیلی و نقد هنرجویان می‌شود.
	تمرین‌های عملی متناسب با رشته: گرافیک کارت‌پستال برای نوروز، تقویم چهار فصل با استفاده از کنتراست کیفیت؛ رشته معماری: کارت‌پستال برای نوروز، رنگ‌آمیزی یک طرح هندسه نقوش؛ رشته نقاشی: کارت‌پستال برای نوروز، چیدمان اشیاء و عکاسی و بهره بردن از کنتراست کیفیت؛ رشته طراحی دوخت: کارت‌پستال برای نوروز، به همراه آوردن یک شال ساده یا لباس یا پارچه و رنگ‌آمیزی و طراحی روی آن‌ها با استفاده از کنتراست کیفیت؛ رشته صنایع دستی: کارت‌پستال برای نوروز، ترکیب‌بندی با استفاده از گل‌های ختایی و... و رنگ‌آمیزی با استفاده از کنتراست کیفیت.
	نحوه تشویق: از هنرجویان بخواهید که در پایان کلاس هر کدام تعداد ۱۰ مربع ۳×۳ را با اضافه رنگ‌های خود در پاکت رنگ و با کمک کنتراست کیفیت رنگ‌آمیزی کنند، سپس آن‌ها را روی یک مقوای ۷۰×۵۰ سفید یا مشکی با فاصله یک تا دو میلی‌متر بچسبانند و پس از قاب کردن، آن‌ها را در کارگاه یا اتاق دبیران نصب نمایند.
	ارتباط با سایر دروس: با کلیه دروس تخصصی هنری رابطه تنگاتنگ دارد.
۱۰	برخورد با علوم دیگر: معمولاً کلیه مباحث رنگ در تمامی علوم و صنایع کاربرد دارد، از جمله فضاهای تزئینی، مهندسی برق در زمینه تبلیغات، صنعت خودروسازی، دیوارهای سنگی و آجری تزئینات ساختمان‌ها (مصالح و کارگاه‌ها)، صنعت بسته‌بندی داروها و داروسازی، صنعت پوشاک و کفش و نساجی و چرم و... نقاشی ساختمان و منازل، جغرافیا و محیط‌زیست (رنگ‌ها در فصول مختلف).
۱۱	۱۳
۱۲	۱۴

آموزه ۲۳

توصیه‌ها

- اندازه و قطع کار هنرجویان کوچک باشد تا اجرای آن‌ها در کارگاه به نتیجه برسد.
- هنرجویان می‌توانند این درس را با کاغذ رنگی و چسب و قیچی تجربه کنند.
- هنرجویان می‌توانند در یک ترکیب سطوحی کنتراست و سعت سطح را اجرا نمایند (اختیاری).

مراحل پیش از تدریس	۱	شماره جلسه: ۱۱ صفحات (۱۵۴-۱۵۵) کنتراست کمیت (وسعت سطوح)	زمان
	۲	اهداف یادگیری: – درک هنری: شناخت معنا و مفهوم کنتراست کمیت یا وسعت سطوح; – خلق هنری: به کارگیری کنتراست کمیت در خلق آثار هنری جدید; – نقد هنری: ارزیابی و نقد و بررسی وسعت سطوح رنگ‌های مکمل در مجاورت یکدیگر.	
	۳	کلید واژه‌ها: کنتراست کمیت، وسعت سطح رنگ‌ها، خلوص رنگ، بزرگی و کوچکی سطح رنگ.	
	۴	تمهیدات تدریس: – ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی، راهنمای معلم و کتاب‌های غیردرسی مرتبط مانند (رنگ اینن) تصاویر آثار هنرمندان (اختیاری) آثار مربوط به هنرجویان سال‌های قبل – ابزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، مقوای سفید، گواش، پالت، قلم‌مو، ظرف آب، دستمال، خط‌کش، چسب کالک، مداد – برنامه‌ریزی برای سایر موارد: کاغذهای رنگی رنگ‌های مکمل، چسب و قیچی، مقوای زمینه (اختیاری)	
مراحل حین تدریس	۵	روش تدریس: – روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☒ – روش نمایشی ☐ – روش بحث گروهی ☐ – الگوی حل مسئله ☒ – روش فعال ☒	

۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰	۶	<p>نکات مفید :</p> <p>— کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی : این مبحث کاملاً علمی است و همه هنرجویان ضرورت دارد با این مبحث آشنایی داشته باشند تا آن را در آثار خود به کار گیرند. مثلاً در یک تابلوی نقاشی باید میزان وسعت سطح و به کارگیری رنگ زرد و بنفش رعایت شود یا در تابلوهای نگارگری میزان سطح رنگ‌های به کار گرفته شده رعایت گردد.</p> <p>— ایجاد/نگیزه : نمایش آثار هنرجویان از مجموعه آموزشگاه، نمایش تصویر نقاشی بروگل (منظره و سقوط ایکار) از کتاب ایتن، ص ۱۷۷، بخش موزیک بدون کلام.</p>
	۷	<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس) : مباحث پیرامون این درس : کنتراست کمیت مربوط به رابطه متقابل دو یا چند سطح رنگین از نظر وسعت است. وسعت سطح رنگی در شدت بخشیدن به کنتراست‌های دیگر مؤثر است.</p> <p>میزان درخشش رنگ و میزان بزرگی سطح در ایجاد کنتراست کمیت از عوامل اساسی اند.</p> <p>میزان تیرگی و روشنی رنگ برای جلوه‌گری نیاز به سطوح متفاوتی دارد.</p> <p>ارزش‌های عددی زرد به بنفش ۹: ۳ نارنجی به آبی ۸: ۴ قرمز به سبز ۶: ۶</p> <p>با بیشتر بودن وسعت سطح یک رنگ میزان تأثیرگذاری و قدرت بصری وسعت سطح رنگ افزایش می‌یابد.</p>
		<p>خلاقیت‌های حین تدریس : استفاده از مهره‌های رنگی مساوی یا غیرمساوی که نشان‌دهنده وسعت سطح باشد، مثلاً ۸ تا مهره آبی ۴ تا نارنجی.</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم : با هدایت هنرجویان از توصیف آثار خودشان و توضیحات هنرآموز میزان درک آنان سنجیده می‌شود.</p>
	۸	<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی : علاوه بر تمرین ۴ ص ۱۵۵ کتاب، سه مستطیل به ابعاد ۳×۱۲ رسم و آن را به ۱۲ قسمت کنید و کنتراست وسعت سطح را با میزان‌های رعایت شده برای هر گروه رنگی اجرا نمایید.</p>
	۹	<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) : داوری و نقد و بررسی آثار به همراه خود هنرجویان تا محدوده دید هنری آنان گسترش یابد.</p>
	۱۰	<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته : کلیه رشته‌ها : چیدمان زیبا و منطقی از طبیعت بی‌جان، عکاسی از آن‌ها و تهیه سه نسخه از عکس موردنظر (کپی) و بهره گرفتن از کنتراست وسعت سطح در سه مرحله : ۱- زرد و بنفش ۲- قرمز و سبز ۳- آبی و نارنجی</p> <p>هنرجویان می‌توانند وسعت سطح سه گروه رنگی را با استفاده از کاغذ رنگی ارائه دهند.</p>

	۱۱	نحوه تشویق: می‌توان مطابق درس و جلسه قبل عمل کرد و جهت برپایی نمایشگاه از آثار هنرجویان، چاپ آثار آنان در مجلات محلی و در آموزشگاه و مجلات شهرداری و... اقدام نمود.
	۱۲	ارتباط با سایر دروس: این مبحث در دروس تخصصی رشته‌های هنری ارتباط تنگاتنگ دارند مثلاً در کارگاه گرافیک جهت تهیه پوستر، بسته‌بندی، صفحه‌آرایی طراحی جلد و داخلی، تصویرسازی، چاپ، در رشته معماری رنگ‌آمیزی ماکت‌ها، در صنایع دستی رنگ‌آمیزی نقوش هندسی و سفال‌ها و در نگارگری، نقاشی ارائه تکنیک‌ها و سبک‌های هنری.
۹ پس از تدریس	۱۳	برخورد با علوم دیگر: در تمامی علوم که تصاویر و عکس‌ها به‌نوعی با آن‌ها در ارتباط‌اند، این مسئله جهت تأثیرگذاری بر بیننده رعایت می‌شود، مانند تصاویر و پوسترهای علم پزشکی و داروسازی، تصاویر و عکس‌های جغرافیایی و محیط‌زیستی و...

توصیه‌ها

- حتی‌الامکان اندازه و قطع کارها کوچک در نظر گرفته شود تا هنرجویان زودتر به نتیجه برسند.
- این بخش از کتاب را می‌توان با تکنیک آزاد و دل‌خواه، مانند خودکار، روان‌نویس، مداد رنگی و پاستل اجرا نمود (از قبل وسایل مورد نیاز را به هنرجویان یادآوری کنید).
- پژوهش در زمینه تأثیر روانی رنگ‌ها و فرم و شکل بیش از دو تا سه صفحه نباشد تا بهتر و سریع‌تر بر دانش هنرجویان افزوده شود.
- در ارائه هارمونی رنگ می‌توان هنرجویان را کاملاً آزاد گذاشت. مثلاً نمایش یک تسبیح با مهره‌های رنگ سرد یا گرم یا هارمونی‌های دیگر.

مراحل پیش از تدریس	زمان	شماره جلسه: ۱۲ صفحات (۱۶۷-۱۵۶) همانگی رنگ‌ها، شکل و رنگ، تأثیرات بصری و روانی رنگ‌ها	۱
		اهداف یادگیری: – درک هنری: شناخت معنا و مفهوم رنگ‌های هماهنگ، شکل و رنگ و تأثیرات بصری و روانی رنگ‌ها. – خلق هنری: به کارگیری مفاهیم رنگ‌های هماهنگ و فرم شکل و تأثیر بصری و روانی رنگ در محیط و جامعه؛ – نقد هنری: تشخیص و بررسی مفهوم هارمونی در آثار خود و دیگر هنرجویان و نیز در آثار هنرمندان بزرگ، مانند هانری ماتیس (ص ۱۵۹) ارزیابی و نقد اشکال ساده هندسی و رنگ‌های مربوط به آن‌ها و تأثیر بصری رنگ در یک اثر هنری.	۲
		کلید واژه‌ها: همانگی رنگ‌ها، هارمونی، نقاشان دوره رنسانس، امپرسیونیست، نقاشی ایرانی اکسپرسیونیست، فوویست، شکل و رنگ، مربع، مثلث، دایره، قرمز، آبی، زرد، نماد و نشانه، تأثیرات روانی رنگ‌ها.	۳
		تمهیدات تدریس: – /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرآموز: کتاب درسی و راهنما، کتاب‌های غیردرسی مرتبط مانند رنگ اینن، گچ و تخته – /بزار و مواد آموزشی مورد نیاز هنرجو: کتاب درسی، مقوای سفید، گواش، قلم‌مو، پالت، دستمال و دیگر وسایل جانبی مقوا و کاغذ و پارچه‌های رنگی، چسب و قیچی. – برنامه‌ریزی برای سایر موارد	۴

		<p>روش تدریس</p> <p>– روش تدریس مبتنی بر خلاقیت ☐</p> <p>– روش نمایشی ☒</p> <p>– روش بحث گروهی ☒</p> <p>– الگوی حل مسئله ☐</p> <p>– روش فعال ☐</p>	۵
<p>۳ روش تدریس</p>		<p>نکات مفید :</p> <p>– کاربرد، با توجه به رشته تحصیلی: در رشته صنایع دستی به دلیل حاکم بودن فضای سنتی بر این رشته معمولاً از رنگ‌های هماهنگ سنتی استفاده می‌شود، مانند فیروزه‌ای، لاجوردی، آکر، در رشته معماری در بیان نمای خارجی یا داخلی یک ساختمان معمولاً از رنگ‌های هارمونی استفاده می‌شود. این مفاهیم در تمامی رشته‌های هنرهای تجسمی کاربرد و تأثیر به‌سزایی می‌گذارد.</p> <p>– ایجاد/نگیزه: نمایش دو یا سه گروه رنگ‌های هماهنگ با استفاده از کاغذهای رنگی یا مهره‌های رنگی و یا هر ابزار و وسیله دیگر، نمایش یک گلیم که در آن هارمونی رنگ باشد، نمایش پرچم ایران یا تصاویری از علائم راهنمایی و رانندگی و... و یا آثار هنرمندان با استفاده از کتاب ایتن.</p>	۶
		<p>راهنمای تدریس (خلاصه درس): مباحث پیرامونی: روابط متقابل میان رنگ‌ها، انتخاب و ترکیب رنگ‌ها در یک اثر تجسمی، اختلاف سلیقه هنرمندان در به‌کارگیری انواع رنگ‌ها، استفاده معمول از رنگ‌های هماهنگ در آثار هنرمندان دوره رنسانس و تعادل میان تیرگی و روشنی، استفاده از هماهنگی رنگ در آثار هنرمندان امپرسیون و تأثیر بصری رنگ‌های سرد و گرم، استفاده هماهنگ رنگی در آثار نقاشی ایرانی و ارتباط متعادل رنگ‌ها، رنگ‌های هماهنگ از دید عموم: رنگ‌های یک خانواده رنگی، سرد بودن یا گرم بودن رنگ، تیرگی یا روشنی رنگ‌ها.</p> <p>علاقه شخصی افراد به گروهی از رنگ‌ها، هماهنگی رنگ براساس ساختار طبیعی و کارکرد چشم. شدت بصری رنگ نه تعادل بصری رنگ، مانند آثار اکسپرسیون‌ها و فوویست‌ها، ارتباط متعادل بصری رنگ‌ها براساس ارتباط سه‌گانه در چرخه رنگ، مثل زرد، آبی، قرمز. هماهنگی رنگ‌ها براساس ارتباط چهارگانه رنگ‌های چرخه رنگ (۱۱/۵ ص ۱۶۰) و (۱۱/۴ ص ۱۶۰)، سه رنگ اصلی و سه شکل اصلی دایره، مربع، مثلث، نمادشناسی رنگ و شکل، نمادشناسی و ترکیب رنگ‌های درجه دوم و شکل‌های ترکیبی آن‌ها، مثلاً (مربع و مثلث) ← (قرمز و زرد) و (دوزنقه) ← (نارنجی) قدرت تأثیرگذاری شکل‌ها و رنگ‌ها.</p>	۷

۸	<p>تأثیرات بصری و روانی رنگ‌ها : رنگ نماد و نشانه نوع تفکر و اعتقادات جوامع و آدم‌ها، قراردادهای اجتماعی مثل رنگ پرچم، علائم راهنمایی و رانندگی، تأثیرات ذهنی و روانی رنگ، نقش رنگ در آثار هنری با موضوعات مذهبی، مجاورت رنگ‌ها و اثرات ذهنی و روانی آن‌ها.</p> <p>خلاقیت‌های حین تدریس : استفاده از اشیای صنایع دستی که هماهنگی در آن‌ها زیاد است (مانند گلیم ...) استفاده از موسیقی هماهنگ (اختیاری)، استفاده از تصاویر فصول (هماهنگی)، استفاده از فرم مربع، دایره، مثلث و بیان کردن احساس هنرجو و مغز در مورد رنگ آن‌ها (بارش مغزی) نمایش پرچم ایران، پوستره‌های راهنمایی و رانندگی، استفاده از پوستره‌های اجتماعی (ایدز و ...)</p> <p>ارزیابی درک مفاهیم : قسمت‌هایی از مطالب گفته شده کتاب انتخاب شود (مثلاً ص ۱۵۹ چهار صورت تعیین تعادل بصری رنگ) یا بررسی یکی از تصاویر (ص ۱۵۸ یا ص ۱۵۹) به صورت پرسش و پاسخ از دو یا چند هنرجو پرسیده شود. سپس میزان درک آنان را از مطالب فوق بسنجید.</p>	
۹	<p>تمرین‌های مفید و پیشنهادی : تمرین‌های ص ۱۶۸ کتاب شماره ۳ و ۱ و ۲، یا پیشنهاد می‌شود :</p> <p>۱- در یک ترکیب‌بندی با استفاده از سطوح به دل خواه یکی از گروه‌های رنگ‌های هماهنگ را انتخاب و رنگ‌آمیزی کنید.</p> <p>۲- به دل خواه یک گروه از رنگ‌های هماهنگ را انتخاب کنید، سپس در یک کادر ۲۰×۲۰ با حرکت آزاد قلم‌مو یا انگشت و یا ... به طرحی جدید برسید. ۳- در زمینه شکل و فرم و تأثیرات بصری رنگ‌ها در سایت‌های مختلف تحقیق و پژوهش کنید (دو صفحه کافی است).</p>	
۹	<p>روش ارزش‌یابی تمرین‌های عملی (ترکیب‌بندی، خلاقیت، نحوه اجرا، دقت در اجرا) : روش ارزش‌یابی برای مفاهیم فرم و رنگ و اثرات ... می‌تواند به صورت داوری گروهی و یا نمایشگاه و دعوت از همکاران باشد. به صورت پرسش و پاسخ و گفت‌وگو باشد و یا به صورت ارائه آلبوم و مجموعه آثار کلی هنرجویان (لازم است از جلسات قبل، روز و تاریخ ارائه آلبوم را مشخص کنید و می‌توانید هنرجویان را در نوع ارائه آزاد و برای این منظور امتیازی قابل شوید (مثلاً زیباترین نصب و چیدمان بر دیوار یا روی میز).</p>	
۱۰	<p>تمرین‌های عملی متناسب با رشته : صنایع دستی : طراحی گلیم یا نقوش سنتی با رنگ‌های هارمونی؛</p> <p>– گرافیک : استفاده از فضاها دو بعد نما و انتخاب یک گروه از رنگ‌های هارمونی؛</p> <p>– نقاشی : انتخاب یک طرح و بهره بردن از یک گروه رنگ‌های هماهنگ؛</p> <p>– طراحی دوخت و معماری : تهیه کلاژ با استفاده از کاغذ و مقوا و پارچه‌های رنگی هماهنگ به ابعاد ۲۰×۳۰.</p> <p>– هنرجویان تمامی رشته‌ها را به منظور پژوهش در زمینه رنگ‌ها و نمادها و ایمان‌های مورد استفاده در یک جامعه کوچک (مانند بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها یا اداره راهنمایی و رانندگی یا فرودگاهی تشویق کنید).</p>	

		۱۱	نحوه تشویق: در نظر گرفتن جایزه برای آلبوم و آثار برتر
		۱۲	ارتباط با سایر دروس: این مبحث با تمامی دروس تخصصی رشته‌های هنری مرتبط است.
۹۰ پس از تدریس		۱۳	<p>برخورد با علوم دیگر:</p> <p>در تمامی علوم برخورد و ارتباط دارد، از جمله علم پزشکی، جغرافیا، زیست‌شناسی، شیمی، فیزیک، ریاضی، برق، الکترونیک، کامپیوتر، صنعت نساجی، چرم، پوشاک، کفش، کیف، تبلیغات، خودروسازی، پیست‌های فرودگاه‌ها، تقاطع جاده‌ها و علائم راهنمایی و رانندگی، بیمارستان و اتاق عمل، آزمایشگاه‌ها، کارخانه‌های مواد غذایی، تزیینات داخلی ساختمان‌ها، کاغذ دیواری، انواع کفپوش‌ها، صنعت اسباب‌بازی کودکان و فضاهای زیبای شهری نمادشناسی، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی....</p>

جداول مفاهیم بصری و ارتباط آن‌ها با آموزه‌ها

همان‌طور که می‌دانیم، میزان درک و فهم هر مطلب متنی در هنرهای تجسمی به شواهد بصری و مصداق‌های تصویری مورد استفاده بستگی دارد. بنابراین در جدول الحاقی، علاوه بر مشخص کردن هدف مؤلف و برنامه درسی، در هر برگه کتاب، در روند آموزش مبانی هنرهای تجسمی، شاخص‌های بصری که می‌توانند در حین فرآیند تدریس کاربرد داشته باشند و در یادگیری تأثیرگذار باشند ولی در کتاب ارائه نشده‌اند معرفی شده است تا ارتباط مفاهیم کتاب با طیف گسترده‌تری از سبک‌ها و روش‌ها و هنرمندان برقرار گردد.

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۴	هنرهای تجسمی – مبانی هنرهای تجسمی	—	(ص ۸ شکل ۶-۱) (ص ۱۳ شکل ۲-۲) (ص ۱۴ شکل ۲-۵) (ص ۲۶ شکل ۳۱-۲) (ص ۲۸ شکل ۳۵-۲)	– سفالینه‌هایی منقوش از سیلک کاشان – یک اثر از خوان میرز – یک اثر از بیت موندریان – یک اثر از واسیلی کائوینسکی
۵	دیدن تصویر – شنیدن نام انبیا	(ص ۵ تصویر ۱-۱) و (۱-۲) و (۱-۳) مهم ترین تصویر ۱-۱ است.	(ص ۱۶ شکل ۱۲-۱) (ص ۱۸ شکل ۱۵-۲) (ص ۲۹ شکل ۲۰-۳)	
۶	ذهن – مبانی هنرهای بصری	(ص ۶ شکل ۴-۱)	(ص ۵ شکل ۲-۱)	سفالینه‌هایی از شوش – نقش روی سفال از تپه گیان بهاوند.
۷	عناصر بصری – کیفیات خاص بصری	(ص ۷ شکل ۵-۱)	(ص ۱۰ شکل ۹-۱) (ص ۲۰ شکل ۱۹-۱) (ص ۱۰۱ شکل ۱۰-۶)	منظره‌های کوهستانی از نقاشی‌های چین – از نقاشی‌های مازاجو (تقدیه خراج) – کلیسای لیستین وانیکان از میکل آنژ ...
۹	کادر – انرژی‌های درون و بیرون کادر	(ص ۹ شکل ۷-۱) (ص ۹ شکل ۸-۱) (ص ۱۰ شکل ۹-۱)	(ص ۴ شکل ۳-۳) (ص ۱۵ شکل های ۶-۲ و ۷-۲) (ص ۱۸ شکل ۶-۲) (ص ۲۹ شکل ۲۵-۲) (ص ۳۵ شکل ۱۲-۱) (ص ۶۹ شکل های ۱۵-۴ و ۱۶-۴) (ص ۷۰ شکل های ۱۷-۴ و ۱۸-۴) (ص ۷۴ شکل ۲۵-۴) (ص ۷۶ شکل ۲۸-۴)	برگی از از درزنگ مانی – برگی از کتاب هزار و یکشب اثر صنیع الملک – درخت‌ها، اثر سهراب سپهری (گرانیکا اثر بابویکانیو)

صفحه	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویر های پیشنهادی
۱۱ و ۱۲ و ۱۳	نقطه - مفهوم نقطه در هنر های تجسمی	(ص ۱۲) شکل ۱-۲ و (ص ۱۳) شکل ۱۲-۲	(ص ۱۸) شکل ۱۶-۲ (ص ۴۰) شکل ۲-۲ (ص ۵۲) شکل ۲۶-۳ (ص ۵۳) شکل ۲۸-۳ (ص ۵۸) شکل ۲۴-۴ (ص ۷۴) شکل الف، ب، د (ص ۷۶) شکل الف	اثری از رز سورا - منظره، اثر سبناک قسمتی از مسجد جامع اصفهان
۱۴ و ۱۵	موقعیت نقطه - ارتباط نقاط (نریگی - روشنی)	(ص ۱۴) شکل های ۲-۲ و ۲-۴ و ۲-۵ و ۲-۱۵ شکل ۴-۲ چشمگیر است. (ص ۱۵) شکل های ۲-۶ و ۲-۷ و ۲-۸ و ۲-۹ (ص ۲۰) شکل ۸-۲ (ب) چشمگیر است.	(ص ۴۵) - کادری که نقطه درون است (ص ۱۳۶) تصویر ۱-۵ (ص ۱۴۶) تصویر ۳-۱۰	از آثار هر جوان استفاده نمود.
۱۶ و ۱۷	خط - خط در فضای طبیعت	(ص ۱۶) شکل های ۲-۱۰ و ۲-۱۱ و (ص ۱۲) شکل ۱۰-۲ چشمگیر تر است (ص ۱۷) شکل های ۲-۱۳ و ۲-۱۴ (ص ۲۰) شکل ۱۴-۲ چشمگیر تر است.	(ص ۱۸) شکل ۱۶-۲ (ص ۱۹) شکل ۱۷-۲ و ۲-۱۸ (ص ۵۲) شکل ۲۱-۲ (ص ۵۴) شکل ۲۷-۳ و ۲-۲۵ (ص ۵۴) شکل ۲۲-۳ (ص ۵۷) شکل ۴۱-۳ (ص ۶۹) شکل ۱۶-۴ (ص ۱۵۹) شکل ۳-۱۱	آثاری از درختان سهراب سهری، (نقش بر روی گلدان دیپلون در دوره تصدی یونان باستان) - دیوار نگاری به شیوه موزائیک نیراس - اثر یازد کبینه کل و تسبیه (تابلو فریاد اثر موشن)
۱۸	جهت خط - خط عمودی و افقی	(ص ۱۸) شکل های ۲-۱۵ و ۲-۱۶ (ص ۲۰) شکل واضح ۱۶-۲	(ص ۲۴) شکل ۲۷-۲ (افقی) (ص ۵۲) شکل ۲۷-۳ (عمودی) (ص ۷۴) شکل ۲۵-۴ تصویر هـ (ص ۷۶) شکل ۲۸-۴ (قسمت ب افقی)	(نقش برجسته رنگ آمیزی (طوقی) در حال شکار در مراب از مقبره تاری) عمودی
۱۹	جهت خط - خط مایل و منحنی	(ص ۱۹) شکل های ۲-۱۷ و ۲-۱۸ (ص ۲۰) هر دو شکل مناسب است.	(ص ۵۵) شکل ۳۶-۳ و (ص ۵۷) شکل ۴-۳ (ص ۱۳۸) شکل ۱۸-۱۰	حیوانات افسانه ای اثر محمد سیاقلم، اواخر قرن سده نهم هـ. ق، سه ماهی، اثر لیتوسای مرکب روی آبریشم، اتاق عجیب (فرانسس پیکایا)

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۲۰	حالت خط - نمایش حالت های متنوع خط و به کاربرد آنرا	(ص ۲۰ شکل ۱۹)		
۲۱	کاربرد خط - نقاشان امپرسیونیست - اکسپرسیونیستی - انتزاعی - طبیعت گرا	(ص ۲۱ شکل ۲۰)		
۲۲	کاربرد خط - نقاشان ایرانی - خط در هنرهای تجسمی	(ص ۲۲ شکل های ۲۱ و ۲۲)		
۲۸	سطح - سطح سستوی - مستدیر - موحداار (با افت های متنوع)	(ص ۲۸ شکل ۲۵)	(ص ۴۱ شکل ۳۰) (ص ۴۷ شکل ۳۱) (ص ۵۸ شکل ۴۲) (ص ۷۴ شکل ۴۳) (ص ۸۵ شکل ۴۵) (ص ۹۸ شکل ۴۶) (ص ۱۰۵ شکل ۴۷) (ص ۱۱۱ شکل ۴۸)	برگی از بوستان سعدی، اثر کمال الدین بهزاد [بوستر (هائری تولوزلو ترکی)] - تابلو گرینکا پابلو پیکاسو - ترکیب بندی با قورمز - سیاه - آبی (بیت موندریان)
۲۹	سه شکل سطح - دایره - مربع - مثلث	(ص ۲۹ شکل های ۲۶، ۲۷، ۲۸ و ۲۹) (ص ۳۷ شکل ۲۷)	(ص ۴۲ شکل ۴۶) (ص ۴۳ شکل ۴۷) (ص ۴۴ شکل ۴۸) (ص ۴۶ شکل ۴۹) (ص ۵۰ شکل ۵۱)	برگی از گلچین اسکندر سلطان، بهرام گور در کاخ هفت گنبد، اتاق عجیب (فرانسیس پیکاپا) من و دهگده از مارک شاگان (نشانه با چهار صورت اثر جسیپ جازا، فرم های دایره ای اثر رودری - دلوته
۳۰	سه شکل سطح - مربع	(ص ۳۰ شکل ۲۹)	(ص ۴۷ شکل ۴۸) (ص ۴۹ شکل ۴۹) (ص ۵۰ شکل ۵۱)	کمیونسیون با قورمز، آبی، زرد اثر موندریان - (اندی وارهل، سربگرافی روی کاغذ مونتازا)
۳۱	سه شکل سطح - مثلث	(ص ۳۱ شکل ۳۰)	(ص ۴۷ شکل ۴۸) (ص ۴۹ شکل ۴۹) (ص ۵۰ شکل ۵۱)	چشم انداز کوه فوجی، اثر هو کوسای - بل آزارتوی (کلودمونه)

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصاویرهای پیشنهادی
۳۲	حجم - همیشه مادی نیست - مجازی - طبیعی و منظم و غیر منظم - بر اثر جرخش سطح ها حجم ها به وجود می آیند.	(ص ۳۲) شکل های ۱-۲ و ۳-۴ (۲-۴۲) شکل ۲-۴۲ چشمگیر است.	(ص ۳۳) شکل (۲-۴۳) (ص ۳۶) شکل (۲-۴۷) (ص ۵) شکل (۱-۱) (ص ۲۲) شکل (۲-۲۲) (ص ۴۸) شکل (۳-۱۹) (ص ۵۰) شکل (۳-۲۲) (ص ۷۶) شکل (۴-۲۹) (ص ۹۷) شکل (۶-۴) (ص ۹۹) شکل (۶-۷) (ص ۱۰۱) شکل (۶-۱۰) (ص ۱۰۷) شکل (۶-۱۱ و ۶-۱۲) (ص ۱۳۷) شکل (۱۰-۱۷)	برج اقل، اثر روبر - دلونه - اُرسی، با شیشه های رنگین
۳۳	حجم - حجم های پایه	(ص ۳۳) شکل (۲-۴۳)	(ص ۳۲) شکل (۲-۴۲) (ص ۴۳) شکل (۳-۸) (ص ۸۱) شکل (۳-۳۶) (ص ۹۷) شکل (۶-۴) (ص ۱۰۱) شکل (۶-۱۰) (ص ۱۰۰) شکل (۶-۸) (ص ۱۰۲) شکل های ۶-۱۱ و ۶-۱۲	طبیعت بی جان، اثر پل سوزان - سیب ها و نارنج ها، اثر بل سوزان
۳۴	حجم نهایی در نقاشی - شکل سه بعدی روی صفحه دو بُعدی	(ص ۳۴) شکل (۲-۴۴)	(ص ۴۶) شکل (۳-۱۲) (ص ۵۰) شکل (۳-۲۱) (ص ۸۹) شکل (۵-۱۲) (ص ۱۴۷) شکل (۱۰-۱۷) (ص ۱۴۱) شکل (۱۰-۲۴) (ص ۱۴۶) شکل های ۳۲-۱۰ و ۳۳-۱۰ (ص ۱۵۸) شکل (۱۱-۲) (ص ۱۶۳) شکل (۱۱-۹)	یک اثر از رنه ماگريت - ویلون و تابلو اثر جورج براک - اتاق نقاش در ازل و انگوک
۳۵	حجم در مجسمه سازی - ارزش بصری حجم ها	(ص ۳۵) شکل های ۲-۴۵ و ۲-۴۶ (۲-۴۶) شکل ۲-۴۶ طرح است.	(ص ۳۷) شکل (۳-۱۶) (ص ۵۳) شکل های ۳۰-۲۳ (ص ۳۱) (ص ۷۶) شکل (۴-۲۹) (ص ۱۶۳) شکل (۱۱-۹)	فستی از جنگ، از شهر اور
۳۶	نمایش حجم در فضا - نقش برجسته	(ص ۳۶) شکل های ۲-۴۷ و ۲-۴۸ (۲-۴۸) شکل ۲-۴۸ طرح است.	(ص ۳۶) شکل (۲-۳۰) (ص ۴۰) شکل (۳-۲)	سوزان جاردان - دیوارنگاری، به شکل موزائیک

صفحه	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت‌های کتاب	تصاویر هالی پیشنهادی
۳۷	نور و حجم - حجم و نقش برجسته در فضای آزاد با نور - پرسپکتیو	(ص ۳۷ نیکل ۲-۴۹)	(ص ۴۹ نیکل ۲-۲۰ (ص ۸۱ شکل ۴-۳۶)	حجاری ساسانی - مقبره کوروش در پاسارگاد - نقش برجسته پیستون - معبد مقبره ملکه حت نشیوت، نمازخانه توت رام، دومات اثر لو کو توره
۳۹ و ۴۰	شکل - اشکال دوبعدی و سه‌بعدی شکل در فضا	(ص ۴۰ نیکل‌های ۳-۱ و ۳-۲ و ۳-۲۰ نیکل ۳-۲ مطبوع است.	(ص ۱۶ نیکل ۱-۱۰ (ص ۴۶ نیکل ۳-۱۴ (ص ۵۶ (ص ۳۷ شکل ۱۸-۳ (ص ۵۳ شکل ۲۸-۳ (ص ۵۶ شکل‌های ۳۸-۳ و ۳۹-۳ (ص ۵۸ شکل ۴۳-۳ (ص ۷۹ نیکل‌های ۳۳-۴ و ۳۴-۴)	ماشین ساخته شده (لئوناردو داینچی، یک اثر اینتالین (چیمان نام اثر مادر و ماسک گچی) رزماری توکل
۴۱	انواع شکل - شکل هندسی با ساده - تلفیقی پیچیده	(ص ۴۱ نیکل‌های ۳-۳ و ۳-۴ و ۳-۵ (ص ۴۱ نیکل‌های ۳-۳ و ۳-۴ و ۳-۵ مطبوع است.	(ص ۴۷ نیکل ۳-۱۶ (ص ۴۸ نیکل ۳-۱۹ (ص ۴۹ شکل ۲-۲۰ (ص ۵۸ شکل‌های ۳-۲۲ و ۳-۲۳ (ص ۴۴ (ص ۶۴ شکل ۶-۹ (ص ۹۹ شکل ۷-۶ (ص ۹۹ نیکل ۶-۶ (ص ۱۰۲ شکل ۱۱-۶ (ص ۱۱۳ شکل ۱۰-۱ (ص ۱۶۲ شکل ۷-۱۱)	صندلی دسته‌دار، از فرانک لوید رایت، صد قوطی نوشابه، اثر اندی وارهل، شیوه جفت‌کاری با چسباندنی سر گاو، اثر پیکاسو
۴۲	تغییر و ابداع شکل - از شکل ساده شکل جدید به وجود آمده	(ص ۴۲ نیکل ۳-۶)	(ص ۵۸ شکل ۴۳-۳ (ص ۵۸ شکل ۴۴-۳)	از شکل دایره - مربع - مثلث با برش به شکل‌های زیر تغییر یافتن
۴۳	تغییر و ابداع شکل (تکرار دو یا چند شکل، برش دادن)	(ص ۴۳ شکل‌های ۳-۷ و ۳-۸ و ۳-۹ (ص ۴۳ شکل ۳-۷ مطبوع است.	(ص ۵۱ شکل ۲۳-۳ و ۲۴-۳ (ص ۵۲ شکل‌های ۳۰-۳ و ۳۱-۳ (ص ۶۷ شکل ۱۱-۴ (ص ۸۶ نیکل ۵-۶ (ص ۱۰۲ شکل ۱۲-۶ (ص ۱۰۴ شکل ۱۰-۲ (ص ۱۱۰ شکل ۱۰-۲ (ص ۱۱۰ نیکل ۱-۷ (ص ۱۱۱ شکل‌های ۱۱-۷ و ۱۲-۷)	ساختن مجسمه از طریق افزایش گل از طریق برش دادن به یک آرام رسیدن است.

مجموعه	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصاویر هائی پیشنهادی
۴۴ و ۴۵	ترکیب (و زمینه و کادر) - در ترکیب درس سه عامل مؤثر است.	۴۵ و ۴۴ شکل های ۳-۱۱ و ۳-۱۲ (۳-۱۲ و ۳-۱۱) شکل های ۳-۱۲ جلب نظر می کند.	ص ۴۷ شکل ۳-۱۸ (ص ۵۲ شکل ۳-۲۶ (ص ۶۱ شکل ۳-۱ (ص ۶۹ شکل های ۴-۱۵ و ۴-۱۶ (ص ۸۷ شکل ۵-۹ (ص ۹۰ شکل ۵-۱۴ (ص ۱۱۷ شکل ۱۰-۱۷ (ص ۱۶۲ شکل ۱۱-۷	از کارهای هرجوان می توان استفاده کرد.
۴۶	ترکیب) - در رنسانس براساس شکل های دایره و مثلث و مربع و ابرائی زیر ساخت کار منحنی و دایره)	ص ۴۶ شکل های ۳-۱۴ و ۳-۱۵ (ص ۴۶ شکل ۳-۱۵ مطبع است.	ص ۶۴ شکل ۳-۲۴ (ص ۴۹ شکل ۳-۲۸ (ص ۶۴ شکل ۳-۲۷ (ص ۸۰ شکل ۳-۲۵ (ص ۱۲۲ شکل ۸-۱ (ص ۱۲۸ شکل ۱۰-۱۸ (ص ۱۴۵ شکل ۱۰-۲۱ (ص ۱۰-۲۱	تصویر مونا لیزا، از ادوینچی، بزرگترین آثاری که اتمال الملک، فیلسوف اثر علی محمد جیدریان، حضرت مریم در کنار صخره ها (ادوینچی)، حضرت مریم و کودک (رافائل)
۴۷	انواع ترکیب - ترکیب قریبه و غیر قریبه	ص ۴۷ شکل های ۳-۱۶ و ۳-۱۷ و ۳-۱۸ (تیرپات ۳-۱۶ و ۳-۱۸ مطبع است.	ص ۷۱ شکل ۳-۲۱ (ص ۸۴ شکل ۵-۱ (ص ۱۲۳ شکل ۱۰-۱ (ص ۵ شکل ۵-۱ (ص ۸ شکل ۱۱-۶ (ص ۹۶ شکل ۱۲-۲ (ص ۱۲۵ شکل ۲-۲۵ و ۲-۲۶ (ص ۳۶ شکل ۳-۲۸ (ص ۴۶ شکل ۴-۶ (ص ۷۷ شکل ۴-۳۰ (ص ۸۵ شکل ۵-۴ (ص ۹۷ شکل ۶-۲ (ص ۱۲۸ شکل ۱۰-۱۸ (ص ۱۴۱ شکل ۱۰-۲۳ (ص ۱۰-۲۳	گل و مرغ نقاشی زیر لای بودن عنوان اثر حسن زنده رودی، واگن درجه سه (آلور - دویبه)، ترکیب بندی (واسیلی کانینسکی)، از ویکتور وازاری
۴۸ و ۴۹	بافت - دیدن و لمس کردن	ص ۴۸ شکل ۳-۱۹ (ص ۴۹ شکل ۳-۲۰ (ص ۴۹ شکل ۳-۱۹ مطبع است.	ص ۱۶ شکل ۳-۱۲ و ۳-۱۱ (ص ۲۲ شکل ۳-۲۲ (ص ۴۰ شکل ۳-۲ (ص ۵۸ شکل ۳-۲۴ (ص ۷۸ شکل ۴-۳۱ (ص ۸۵ شکل ۵-۴ (ص ۸۶ شکل ۵-۷ (ص ۹۹ شکل ۶-۶ (ص ۵-۷	درخت از سهراب سپهری - دیوارنگاره به شیوه موزائیک شیشه نگار قرن سیزدهم میلادی، اثری از گوستاو کلیت اثری از کبیه کل ویتس یک اثر از جکسن بالاک
۵۰	انواع بافت - بافت های تصویری	ص ۵۰ شکل های ۳-۲۱ و ۳-۲۲ (ص ۵۰ شکل ۳-۲۲ مطبع است.	ص ۱۶ شکل ۳-۱۲ و ۳-۱۱ (ص ۲۲ شکل ۳-۲۲ (ص ۴۰ شکل ۳-۲ (ص ۵۸ شکل ۳-۲۴ (ص ۷۸ شکل ۴-۳۱ (ص ۸۵ شکل ۵-۴ (ص ۸۶ شکل ۵-۷ (ص ۹۹ شکل ۶-۶ (ص ۵-۷	شکارگاه نقاشی دیواری پیموش مصیبت کربلا از حسن قولر آغاسی

صفحه	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۵۱	انواع بافت - بافت های ترکیبی	(ص ۵۱ شکل ۳-۲۲ و ۳-۲۴) نیکل ۳-۲۴ مطرح است.	(ص ۱۴ شکل ۲-۴ و ص ۱۵ شکل ۲-۸ ب) (ص ۱۶ شکل ۲-۱۰ و ۲-۱۲) (ص ۱۸ شکل ۲-۱۶) (ص ۱۹ شکل ۲-۱۸) (ص ۵۳ شکل ۳-۲۸) (ص ۵۴ شکل های ۳-۳۲ و ۳-۳۳) (ص ۵۶ شکل ۳-۳۷) (ص ۵۷ شکل ۴-۴۱) (ص ۷۷ شکل ۴-۳۰) (ص ۸۶ شکل ۵-۷) (ص ۱۴۶ شکل های ۱۰-۳۲ و ۱۰-۳۳) (ص ۱۶۳ شکل ۱۱-۸)	از بافت هایی که شاگردان ترسیم کرده اند می توان استفاده کرد.
۵۲ و ۵۳	انواع بافت - بافت با تلفیقی از حس بصری و لامسه	(ص ۵۲ شکل های ۳-۷۵ و ۳-۲۶ و ۳-۲۷) (ص ۳-۲۹) (ص ۵۳ شکل های ۳-۲۸ و ۳-۲۹ و ۳-۳۰) (ص ۳-۳۱ و ۳-۲۸) نیکل مطرح است.	(ص ۶ شکل ۱-۴ و ص ۱۷ شکل ۲-۱۳) (ص ۲۵ شکل ۲-۲۹) (ص ۵۴ شکل های ۳-۳۲ و ۳-۳۳)	آثار هنر جوان مرتبط با این موضوع
۵۴ و ۵۵	۱- روش ایجاد بافت ۲- ترسیم و تکرار ۳- پاشیدن و مالیدن	(ص ۵۴ شکل های ۳-۳۲ و ۳-۳۳) (ص ۵۵ شکل های ۳-۳۴ و ۳-۳۵ و ۳-۳۶) نیکل مطرح است.	(ص ۷۱ شکل ۲-۲۰ و ص ۷۷ شکل ۴-۳۰) (ص ۷۸ شکل ۴-۳۲) (ص ۸۰ شکل های ۴-۲۵) (ص ۸۶ شکل ۵-۷) (ص ۱۲۲ شکل ۱۰-۸) (ص ۱۶۳ شکل ۱۱-۸)	طراحی از بوته تن و رسان و انگوگ، طبیعت بی جان از چوبو مُراندی طراحی و خوشنویسی از نقاشی های چینی یک اثر چکمن پالاک - طرحی از کتیبه کل ویتس

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۵۶ و ۵۷ و ۵۸	روش ایجاد بافت - جلب و مهر زدن خراشیدن تراشیدن - با عناصر موجود به طور مستقیم کار می شود.	(ص ۵۶ - شکل های ۳۲۷ و ۳۲۸ و ۳۲۹ - شکل ۳۲۸ - مطرح است. ۵۷ شکل های ۳۴۰ و ۳۴۱ - شکل ۳۴۰ مطرح است. ۵۸ شکل های ۳۴۲ و ۳۴۳ - مطرح است. ۳۴۴ - شکل ۳۴۴ مطرح است.	(ص ۲۶ شکل ۲۳۰ - (ص ۶۴ شکل ۴۰۶ - (ص ۸۱ شکل ۲۴۰ - (ص ۸۶ شکل ۵۰۷ - (ص ۹۷ شکل های ۶۰۴ و ۶۰۳ - (ص ۹۹ شکل ۶۰۶ - (ص ۱۲۳ شکل ۱۰۰۱ - (ص ۱۶۲ شکل ۱۱۰۷ -	سرباز جاویدان - نقاشی دیواری شوش ملکه و مهر اهان نقاشی دیواری کوه خواجه شکارگاه نقاشی دیواری شوش سفال مینایی نیشابور
۶۰	تناسب روابط مناسب بین اجزا و گل بالو	—	(ص ۶۹ شکل ۱۵-۴ ص ۸۷ شکل ۵-۸ -	اثری از ویگور و ازارلی - مجسمه (گویا کاسیه) قصر در ساعت چهار صبح آلبرتو جاکوینی
۶۱	تناسب (رابطه بین اجزا و کلیت) تناسبات انسان	(ص ۶۹ شکل های ۴۰۱ و ۴۰۲ - شکل ۴۰۲ مطرح است.	(ص ۶۹ شکل ۱۶-۴ و ص ۸۱ شکل ۱۰۰۱ - (ص ۱۲۲ شکل ۸-۱۰ - (ص ۱۳۳ شکل ۱۰۰۱ -	صندلی دستدار، طرح از فرائک الویدرات زرد - قرمز - آبی (واسلی) - کاندیسکی ماکت بادمان ولا دیمتر تاتلین
۶۲ و ۶۳	تناسب طالاتی - زیبایی و روابط مناسب تقسیمات طالاتی	(ص ۶۲ شکل ۳-۴ ص ۶۳ شکل های ۴-۵ و ۴-۵ - مد نظر شکل ۴-۴ است.	ص ۸	تخت جمشید - معبد یونانی، نکیه دولت
۶۴	تناسب طالاتی - معماری و نقاشی ایرانی	(ص ۶۴ شکل های ۶-۴ و ۴-۷ و ۴-۷ بقیه تصویر در صفحه ۶۵) هر دو تصویر مهم است.	(ص ۶۸ شکل ۱۴-۴ ص ۸۱ شکل ۲۶-۴ - (ص ۱۲۲ شکل ۸-۱۰ - (ص ۱۴۵ شکل ۳۱-۱۰ -	سپاس و تجلیل هور اثر چین آگوست انگر یک کلیسای گوتیک - معبد پانتئون

صفحه	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۷۱	توازن - توازن، با توجه به تیرگی و روشنی و کوچکی و فاصله شکل ها و عناصر با یکدیگر	ص ۷۱ شکل های ۴-۱۹ و ۴-۲۰ و ۴-۲۱ شکل ۴-۲۱ مطرح است.	ص ۱۴۱ شکل ۲۴-۱۰ (ص ۴۵ شکل ۱۲-۳) (کادر پنجم ص ۶۱ شکل ۴-۱ (ص ۶۹ شکل ۱۵-۴)	
۷۲	کنتر است - انتقال معانی و مفاهیم زندگی طبیعت و آثار هنری	ص ۷۲ شکل های ۴-۲۲ و ۴-۲۳ (ص ۷۲ شکل های ۴-۲۲ و ۴-۲۳ عکس ۴-۲۲ مطرح است.	ص ۸ شکل ۶-۱ (ص ۲۹ شکل ۲۷-۲) (ص ۵۵ شکل ۳۴-۳) (ص ۶۷ شکل ۱۱-۴) (ص ۶۹ شکل ۱۶-۴) (ص ۷۴ شکل ۲۵-۴) (ص ۷۶ شکل ۲۸-۴ قسمت (ب) ص ۱۵۰ شکل ۲۹-۱۰)	پل برانت - بوستر تمبر
۷۳	کنراست قوی تر نشان دادن احساسات	ص ۷۳ شکل ۲۴-۴	ص ۷۲ شکل ۲۲-۴ و ۲۳-۴ (ص ۲۶ شکل ۲۱-۲) (ص ۲۹ شکل ۳۷-۲) (ص ۳۴ شکل ۴۴-۲)	بوستر فیلم (لهستان) - آندره باگو فسکی
۷۴	کنراست کیفیتی حسی از عملکرد دو یا چند خصومت متضاد	ص ۷۴ شکل ۲۵-۴	ص ۷ شکل ۵-۱ (ص ۱۰ شکل ۹-۱) (ص ۱۴ شکل ۵-۸) (ص ۱۴ شکل ۱۲-۱۰) (ص ۱۵ شکل ۱۴-۱۰) (ص ۱۶ شکل ۱۳-۱۰) (ص ۱۶ شکل ۱۸-۱۰) (ص ۱۶ شکل ۱۹-۱۱)	ص ۱۱۷ شکل ۲۵-۲ (ص ۱۰۶ شکل ۲-۷) (ص ۱۱۷ شکل ۲۵-۸) (ص ۱۲۴ شکل ۱۲-۱۰) (ص ۱۳۵ شکل ۱۴-۱۰) (ص ۱۳۶ شکل ۱۵-۱۰) (صفحه ۱۳۶ شکل ۱۶-۱۰) (ص ۱۳۸ شکل ۱۸-۱۰) (ص ۱۶۳ شکل ۱۹-۱۱)

صفحه	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۷۵	حرکت - تکرار و توالی یک شکل با حالت حرکت	(ص ۷۵) شکل های ۲۶-۴ و ۲۷-۴ شکل ۲۷-۴ مطرح است.	(ص ۷۷ شکل ۳۰-۴) (ص ۸۵ شکل ۴-۵) (ص ۱۳۸ شکل ۱۰-۱۸) (ص ۱۵۸ شکل ۲-۱۱) (ص ۵۵ شکل ۲-۱۲) (ص ۱۴ شکل ۵-۲) (ص ۱۹ شکل ۱۸-۲) (ص ۲۷ شکل ۲۲-۲) (ص ۲۹ شکل ۲۳-۲) (ص ۳۱ شکل ۲۳-۲) (ص ۳۲ شکل ۲۳-۲) (ص ۳۳ شکل ۲۳-۲)	انفسر سوار گارد امپراتوری (تئو دورزورکو) عروج پیغمبر اکرم (ص)، سلطان محمد فرید (ادوارد مونشی) جنگجویان اثر پوجیونی شخصی که از پلکان پایین می آید، اثر مارسل دوشان
۷۶	حرکت	(ص ۷۶) شکل های ۲۸-۴ و ۲۹-۴ شکل ۲۹-۴ مطرح است.	(ص ۸۸ شکل ۵-۱۱) (ص ۱۴۶ شکل ۳۲-۱) (ص ۱۵۸ شکل ۲-۱۸) (ص ۱۶۹ شکل ۲۷-۱۸) (ص ۱۷۸ شکل ۲-۱۸) (ص ۱۸۷ شکل ۲-۱۸) (ص ۱۹۷ شکل ۲۷-۱۸) (ص ۲۰۷ شکل ۲۷-۱۸)	سه ماهی اثر لیو تئسای - بخشی از نقاشی دیواری هنر از رویا - شکار شیر (پتریل روئیس) - طبیعت بی جان اثر (جورج براک)
۷۷	رنگ (ضرب - آهنگ) - انتقال احساس حرکت توسط رنگ	(ص ۷۷) شکل ۳۰-۴	(ص ۷۷ شکل ۵-۱۱) (ص ۸۵ شکل ۴-۵) (ص ۱۳۸ شکل ۱۰-۱۸) (ص ۱۵۸ شکل ۲-۱۱) (ص ۵۵ شکل ۲-۱۲) (ص ۱۴ شکل ۵-۲) (ص ۱۹ شکل ۱۸-۲) (ص ۲۷ شکل ۲۲-۲) (ص ۲۹ شکل ۲۳-۲) (ص ۳۱ شکل ۲۳-۲) (ص ۳۲ شکل ۲۳-۲) (ص ۳۳ شکل ۲۳-۲)	برگی از گلچین، اسکندر سلطان، بهرام گور و کاخ هفت گنبد - گلستان دیپون، کاری از ویکتور و ازاری - ترکیب بندی موریس ایشیر
۷۸	رنگ	(ص ۷۸) شکل های ۳۱-۴ و ۳۲-۴ شکل ۳۲-۴ مطرح است.	(ص ۷۷ شکل ۵-۱۱) (ص ۸۵ شکل ۴-۵) (ص ۱۳۸ شکل ۱۰-۱۸) (ص ۱۵۸ شکل ۲-۱۱) (ص ۵۵ شکل ۲-۱۲) (ص ۱۴ شکل ۵-۲) (ص ۱۹ شکل ۱۸-۲) (ص ۲۷ شکل ۲۲-۲) (ص ۲۹ شکل ۲۳-۲) (ص ۳۱ شکل ۲۳-۲) (ص ۳۲ شکل ۲۳-۲) (ص ۳۳ شکل ۲۳-۲)	

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۸۴	فضای تجسمی - دوری و نزدیکی با توجه به رنگ	(ص ۸۴ شکل ۵-۱ و شکل ۵-۲)	(ص ۲۲ شکل ۲-۲۲) (ص ۲۶ شکل ۱-۵) (ص ۱۰۱) (ص ۱۲۸ شکل ۱۰-۱۸) (ص ۱۰۱ شکل الف)	بعد از ظهر یکشنبه در پارک گراندزات (جورج سور) فانی زانان (آگوست رنوار)
۸۵	تغییر وضوح - فضای دو بعدی (غیر واقعی گر) اشکال واضح و نا واضح - تغییر اندازه تغییر تیرگی	(ص ۸۵ شکل های ۵-۳ و ۵-۴ و ۵-۵)	(ص ۲۲ شکل ۲-۲۲) (ص ۲۸ شکل ۲-۳۵) (ص ۴۱ شکل ۳-۳) (ص ۷۱ شکل ۴-۲۱) (ص ۷۸ شکل های ۴-۲۱ و ۴-۲۲) (ص ۱۲۷ شکل ۱۰-۱۷) (ص ۱۵۸ شکل ۱۱-۲) (ص ۱۶۳ شکل ۱۱-۹)	زاک لویی داوید (سوکند برادران هوراس) رافائل (حضرت مریم و کودک) سوم ماه مه (فرانسیسکو گو) طبیعت بی جان (جورج براک) گرانیکا (پیکاسو) ویکتور و آزارلی - فرانز امپله (خوشه چیتان)
۸۶	شفاف سازی - تغییر وضوح - ترسیم یک شکل از چند زاویه	(ص ۸۶ شکل های ۵-۶ و ۵-۷) ص ۹۵ شکل ۶-۱)	(ص ۵۶ شکل ۳-۲۸ و ۳-۲۹) (ص ۵۸ شکل ۳-۲۳)	کارهای چایی کل ویتس کارهای ویکتور و آزارلی کارهای ونسان ون گوگ
۸۷ و ۸۸	فضای هیزمان (تلفیقی) - نمایش هیزمان رویدادها در مکان های مختلف و زاویه های مختلف	(ص ۸۷ شکل های ۵-۸ و ۵-۹) شکل ۵-۹ مطرح است. (ص ۸۸ شکل های ۵-۱ و ۵-۱۱) شکل ۵-۱۱ مطرح است.	(ص ۲۹ شکل ۲-۲۸) (ص ۴۶ شکل ۳-۱۵) (ص ۵۴ شکل ۴-۷) (ص ۱۴۵ شکل ۱۰-۳۱)	گرانیکا (پیکاسو) - طبیعت بی جان (جورج براک)
۸۹ و ۹۰ و ۹۱	فضای وهمی - نمایش فضاهایی که جنبه خیالی و ذهنی و با واقعیت جور در نمی آیند.	(ص ۸۹ شکل ۵-۱۲) ص ۹۰ شکل های ۵-۱۲ و ۵-۱۴) شکل ۵-۱۴ مطرح است. (ص ۹۱ شکل ۵-۱۵)	(ص ۷۰ شکل ۴-۲۰)	کارهایی از سورا - گوگنی - دالی و صادق

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت‌های کتاب	تصاویرهای پیشنهادی
۹۴	مفهوم رنگ - بدون نور رنگ وجود ندارد. رنگ خود زندگی است.	_____	ص ۴۰ شکل ۳-۲ (ص ۹۷ شکل ۴-۴) (ص ۹۹ شکل ۶-۶ و ۶-۷) (ص ۱۰۱ شکل ۶-۱۰) (ص ۱۰۰ شکل ۶-۸) (ص ۱۰۲ شکل ۶-۱۱) (ص ۱۲۳ شکل ۱۰-۱۰) (ص ۱۳۷ شکل ۱۰-۱۶) (ص ۱۳۸ شکل ۱۰-۱۸) (ص ۱۶۳ شکل ۱۱-۹)	می‌توان عکس‌هایی از دورتر خود مثل ظرف میوه - لباس و پارچه و ... نشان داد.
۹۵	رنگ - به کار بردن رنگ در حیطه هنر تجسمی و نقش و کاربردهای رنگ - الف برای توصیف موضوع اثر	(ص ۹۵ شکل ۶-۱)	(ص ۵۰ شکل ۳-۲۱ (ص ۷۳ شکل ۴-۲۴) (ص ۸۴ شکل ۵-۲) (ص ۱۳۷ شکل ۱۰-۱۷ و ۱۰-۱۶) (ص ۱۰۰ قسمت الف)	زرگر بغدادی (کمال الملک) طاووس‌ها (اثر منصور) شام آخر (داینچی) مدرسه آتین (رافائل)
۹۶ و ۹۷	رنگ - نمادین و استعاره‌ای و رنگ برای ارزش‌های درونی و زیبایی‌ها	(ص ۹۶ شکل ۶-۲) (ص ۹۷ شکل‌های ۶-۳ و ۶-۴) (ص ۹۸ شکل ۶-۳ و ۶-۴)	(ص ۵۸ شکل ۳-۲۰) (ص ۴۰ شکل ۳-۲) (ص ۵۸ شکل ۳-۲۴) (ص ۹۹ شکل ۴-۷) (ص ۱۳۳ شکل ۱۰-۱۰) (ص ۱۶۳ شکل ۱۱-۹)	نمونه‌ای از معماری پست مدرن نمونه‌ای از معماری در اقلیم گرم و خشک (ایبانه) سپاسین و تجلیل هومر (آگوست دومینگ) از گلیم‌های شهر مختلف آنکر
۹۸	رنگ برای آثار گرافیک - فضاهای شهری و معماری - طراحی صنعتی - طراحی پارچه‌بلمان - ترینات داخلی - عکاسی و سینما	(ص ۹۸ شکل ۶-۵)	(ص ۵ شکل ۱-۱) (ص ۲۴ شکل‌های ۲-۲۵ و ۲-۲۷) (ص ۳۱ شکل ۲-۳۰) (ص ۳۶ شکل‌های ۲-۲۸ و ۲-۲۹) (ص ۵۳ شکل‌های ۳-۳۰ و ۳-۳۱) (ص ۵۸ شکل ۳-۴) (ص ۷۶ شکل ۴-۲۹) (ص ۹۵ شکل ۶-۱) (ص ۱۳۶ شکل ۱۰-۱۵) (ص ۱۳۷ شکل ۱۰-۱۶) (ص ۱۶۳ شکل ۱۱-۹) (ص ۱۶۴ قسمت الف)	تصاویری از فضای شهری (نقاشی‌ها - پانل‌ها در گرافیک) (کافز کادر - بسته‌بندی - طراحی پارچه - شکل‌های پارچه و رنگ بلمان از یک بلمان و ...)

صفحه	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت‌های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۹۹	رنگ - نقش رنگ در هنر نمایش - صنایع و علوم	(ص ۹۹) شکل‌های ۶-۶ و ۷-۶ (ص ۶-۶) شکل ۷-۷ مطرح است.	(ص ۱۰۶) شکل ۷-۲ و ۷-۳ (ص ۱۰۹) شکل‌های ۷-۵ و ۷-۶ و ۷-۷ و ۷-۸	یک قسمتی از یک صفحهٔ تئاتر عکس صنایع خودروسازی صنایع الکتریکی (برقی) صنایع ریسندگی و پارچه‌بافی صنایع غذایی
۱۰۰	در رنگ به ابداع و خلاقیت باید رسید	(ص ۱۰۰) شکل ۶-۸	تصاویر عملی در خصوص رنگ (به صورت جدولی) (مثل ص ۱۱۳ شکل ۸-۱ - ص ۱۱۵ شکل ۸-۲ - ص ۱۱۶ شکل ۸-۳) ، (تمرین‌های آخر کتاب از ص ۱۶ کتاب)	از کارهای هیرچولان می‌توان استفاده کرد..
۱۰۱	رنگ چیست؟ ۱- مواد رنگی و کاربرد آن ۲- ادراک و مفهوم رنگ رنگ - طرز ساخت رنگ رنگ و روغن ، آب رنگ، گواش اکریلیک	(ص ۱۰۱) شکل‌های ۹-۶ و ۱۰-۶ شکل ۹-۱۰ مطرح است.	_____	عکس‌هایی از وسایل برقی را نشان دادن، مثل رنگ و روغن - رنگ مرکب - اکولین - آبرنگ - اکریلیک پارچه و ....
۱۰۲	رنگ‌های جوهری - (گیاهان و حیوانات) چای و قهوه.. انواع پلاستیک‌ها و کاغذهای رنگی.	(ص ۱۰۲) شکل‌های ۱۱-۶ و ۱۲-۶ شکل ۱۰-۱۲ مطرح است.	_____	عکس‌هایی از تمرینات کاغذ آبر و باد با چای و قهوه عکس‌هایی از رنگ‌های مثل پودر روانس... عکس‌هایی از رنگ‌هایی که از برگ‌ها و پیاز و ...

صفحه	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت‌های کتاب	تصاویرهای پیشنهادی
۱۰۳ و ۱۰۴	رنگ (سه عامل ۱- نور ۲- ساختار مولکولی اشیا ۳- نور بازتاب یافته از سطح اشیا) عامل اول و دوم خارج از وجود انسان و مستقل و عامل سوم مربوط به عضو بینایی و درونی انسان	(ص ۱۰۳ شکل ۶-۱) (ص ۱۰۴ شکل ۶-۴ و ۶-۱۵)	---	---
۱۰۵ و ۱۰۶	فیزیک رنگ - طول موج رنگ - منشور رنگ	(ص ۱۰۶ شکل ۷-۱ و ۷-۲) شکل ۷-۲ مطرح است.	(ص ۱۰۳ شکل ۶-۱۳)	شکل منشور را نشان دادن
۱۰۷	فیزیک رنگ - بلندترین طول موج رنگ قرمز - طول موج کوتاه بنفش طول موج متوسط - سبز	(ص ۱۰۷ شکل ۷-۳)	---	---
۱۰۸ و ۱۰۹	ترکیب افزایشی - طیف رنگ به وسیله منشور دوباره با رنگ عدسی همگرا ترکیب و تبدیل به نور سفید می‌شود. سه نور قرمز + سبز + بنفش ← نور سفید (افزایشی) نور سبز + آبی ← آبی کم رنگ (فیروزه‌ای) قرمز + سبز ← زرد	(ص ۱۰۸ شکل ۷-۴) (ص ۱۰۹) اشکال‌های ۷-۵ و ۷-۶ و ۷-۷ و ۷-۸ و ۷-۹	---	لامپ‌های نوری رنگین

صفحه	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت‌های کتاب	تصاویرهای پیشنهادی
۱۱۰	ترکیب کاهشی - اثر سه رنگ اصلی باهم ترکیب رنگ تره به‌دست می‌آید. کاهش قرمز + آبی -> رنگ تره	(ص ۱۱۰ شکل ۷-۹ و ۷-۱۰)	—	هرگاه از کارهای هنرجویان دو رنگ باهم ترکیب کنید رنگی دیگر حاصل می‌شود ولی اگر سه رنگ اصلی را باهم ترکیب کنید خاکستری تیره (حاصل می‌شود).
۱۱۱	ترکیب کاهشی - اجسام بخشی از نور منعکس و بخشی دیگر را جذب می‌کنند.	(ص ۱۱۱ شکل‌های ۷-۱۱ و ۷-۱۲)	—	از کارهای هنرجویان
۱۱۲	شناخته‌های اصلی رنگ - چشم انسان رنگ براساس سه خصوصیت (۱- رنگین بودن ۲- تیرگی و روشنی ۳- خلوص رنگ)	—	(ص ۲۲ شکل ۲-۲۲ (ص ۲۶ شکل ۲-۳۰ (ص ۴۰ شکل ۲-۲ (ص ۷۷ شکل ۲-۳۰ (ص ۷۸ شکل ۴-۳۱ (ص ۸۵ شکل ۲-۵ (ص ۹۸ شکل ۵-۵ (ص ۱۱۶ شکل ۳-۸ (ص ۱۲۸ شکل ۱-۱۰ (ص ۱۳۰ شکل ۶-۱ و ۶-۱۰ (ص ۱۲۵ شکل ۱۲-۱۳ (ص ۱۲۸ شکل ۱۰-۱۸ (ص ۵۵ شکل ۲-۲۲ (ص ۴۰ شکل ۲-۲ (ص ۵۵ شکل ۳-۳۶ (ص ۸۴ شکل ۵-۱ (ص ۹۶ شکل ۲-۲ (ص ۱۰۱ شکل ۶-۱۰ (ص ۱۱۵ شکل ۸-۲ (ص ۱۲۸ شکل ۱۰-۱ (ص ۱۵۳ شکل ۴-۴ (ص ۱۵۸ شکل ۲-۱۱)	از آثار هنرجویان استفاده نمود از آثار پیت موندریان
۱۱۳	شناخته اصلی رنگ	(ص ۱۱۳ شکل ۸-۱ (الف - ب - ج)		

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۱۱۴	ته رنگ با نام - کیفیت رنگین بودن رنگ ها و نام گذاری رنگ ها	_____	ص ۵ شکل ۱-۱ (ص ۵ شکل ۱-۲ (ص ۵ شکل ۱-۳ (ص ۲۶ شکل های ۲-۲ و ۲-۴ (ص ۲۷-۲۸ (ص ۵۲ شکل های ۲-۳ و ۲-۴ (ص ۵۸ شکل ۲-۴ (ص ۹۷ شکل های ۲-۳ و ۲-۴ (ص ۱۰۰ شکل ۲-۸ (ص ۱۰۱ شکل ۲-۹ (ص ۱۰۲ شکل های ۲-۱۱ و ۲-۱۲ (ص ۶-۹	چند تصویر متفاوت بر اساس اندازه رنگ ها بر مبنای مسائلی که گذاشته می شود. و آثار هنرجویان
۱۱۵	درخشندگی یا روشایی - درجای از روشنی یک رنگ با سیاه و سفید	(ص ۱۱۵ شکل ۸-۲)	ص ۴۰ شکل ۲-۲ (ص ۱۱۷ شکل ۸-۴ (ص ۱۱۶ شکل ۸-۳ (ص ۱۲۵ شکل ۱۰-۱۲ (ص ۱۲۸ شکل ۱۰-۱۸ (ص ۱۵۲ شکل های ۴۲-۱ و ۴۲-۱۰ (ص ۱۰-۲۳ تمرین های آخر کتاب صفحه ۵ شکل ۵-۱۰ ص ۷ شکل ۱۰-۱۳ (ص ۱۴ شکل ۱۰-۴۴	دوره آبی (بالو پیکاسو) تمرین های هنرجویان
۱۱۶	شدت یا خلوص رنگ - درجه خلوص رنگ در مقایسه با درجات دیگر با سیاه و سفید با هر رنگ دیگر مخلوط شده	(ص ۱۱۶ شکل ۸-۳-الف - ب - ج)	ص ۱۳۵ شکل ۱۰-۱۳ (ص ۱۵۲ شکل ۱۰-۴۲ (ص ۱۵۳ شکل ۱۰-۴۲ (ص ۱۵۳ شکل ۱۰-۴۲ (ص ۱۰-۴۵ (ص ۵۳ شکل ۱۰-۴۶	آثار هنرجویان (اگر آزاد)
۱۱۷	نمود و اثرات انتقال رنگ ها - روابط و تأثیر رنگ ها بر روی یکدیگر	(ص ۱۱۷ شکل های ۸-۴ و ۸-۵)	ص ۱۲۸ شکل ۱۰-۱ (ص ۱۳۰ شکل ۱۰-۶ (ص ۱۳۱ شکل ۱۰-۷ (ص ۱۴۷ شکل های ۲۵-۱۰ و ۲۵-۱۱ (ص ۱۴۸ شکل ۱۰-۳۶ (ص ۱۵۱ شکل ۱۰-۴۱ (الف و ب)	آثار هنرجویان فرم های دایره ای اثر رویو - دلوته فریاد اثر موتسن

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصاویر های پیشنهادی
۱۱۸	احساس سرد و گرم بودن رنگ در مجاورت هم تغییر می کند.	(ص ۱۱۸ شکل های ۸-۶ و ۸-۷ در شکل ۸-۶ قسمت ب و در شکل ۸-۷ قسمت الف) مد نظر است.	(ص ۵ شکل ۱-۱) (ص ۲۲ شکل ۲-۲۲) (ص ۶۸ شکل ۲-۳۸) (ص ۹۴ شکل ۳-۷) (ص ۲۹ شکل ۴-۱۳) (ص ۷۷ شکل ۴-۳۰) (ص ۸۴ شکل ۵-۱) (ص ۸۷ شکل ۵-۸) (ص ۹۸ شکل ۶-۵)	کمیونرسمون: آفرمز - آبی - زرد اثر موندریان
۱۱۹ و ۱۲۰	اثرات ذهنی رنگ - به شخصیت روحی، روانی و ساختار ذهنی افراد مربوط می شود و نوره های رنگی روی رنگ غذا و لباس و صورت تأثیر دارد.	(ص ۱۱۹ شکل ۸-۸ و ص ۱۲۰ شکلی ندارد).	(ص ۱۳۸ شکل ۱۰-۱۸) (ص ۲۴ شکل ۲-۲۷) (ص ۵۵ شکل ۱۶۵) (ص ۱۱۰ شکل ۲۴) (ص ۲۵ شکل ۲-۲۵) (ص ۹۹ شکل ۶-۷) (ص ۱۱۱ شکل ۷-۱۲)	کبینه، اثر ویتس رستاخیز اثر گراوالد
۱۲۱	دسته بندی رنگ ها - دسته بندی رنگ ها، کارآموزش و بی بردن به خصوصیات روابط و تأثیر متقابل آن ها را ساده می کند.	(ص ۱۲۱ شکل ۹-۱)	(ص ۱۲۹ شکل ۱۰-۱۹) (ص ۱۲۴ شکل ۹-۴) (ص ۱۶۰ شکل های ۴-۱۱ و ۵-۱۱)	می توان از گره رنگ هم استفاده کرد
۱۲۲	رنگ های اصلی - زرد کادمیوم نزدیک به رنگ زرد (درجه متوسط) - از مخلوط قویر کادمیوم و قویر آلومین نزدیک به قویر اصلی - آبی کبالت و آبی اولترامارین با کمی روشن تر کردن - آبی اصل	(ص ۱۲۲ شکل ۹-۲)	(ص ۱۲۸ شکل ۱۰-۱) (ص ۱۵۴ شکل های ۳-۷ و ۴-۸) (ص ۱۰۴ شکل ۱۰-۴) (ص ۱۶۲ شکل ۱۱-۶) (ص ۱۱۵ شکل ۸-۲) (ص ۱۱۷ شکل ۸-۵ قسمت الف و ب) (ص ۱۳۰ شکل ۱۰-۵) (ص ۱۱۱ شکل ۷-۱۲) (ص ۱۱۳ شکل ۸ قسمت الف)	موعظله برنارد مقدس، اثر بارتو لومو قرن پانزدهم میلادی

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت‌های کتاب	تصاویرهای پیشنهادی
۱۲۳	رنگ‌های درجه دوم - از ترکیب رنگ‌های دو رنگ اصلی به دست می‌آیند.	(ص ۱۲۳ شکل ۹۳)	(ص ۱۲۸ شکل ۱۰۲ و ۱۶۲ شکل ۱۱-۶) (ص ۱۲۱ شکل ۱۰۷)	_____
۱۲۴	رنگ‌های درجه سوم - به عنوان جدا فصل با پاساز میان رنگ‌های اصلی و درجه سوم می‌توان نامید.	(ص ۱۲۴ شکل ۹۴)	(ص ۱۲۵ شکل ۹۰-۶) (ص ۱۲۱ شکل ۱۰-۷) (ص ۱۲۲ شکل ۱۰-۸ و ۱۲۳ شکل ۱۰-۹) (ص ۱۲۹ شکل ۱۰-۱۹) (ص ۱۴۶ شکل ۱۰-۳۲) (ص ۲۹۱ شکل ۲-۳۸)	نمونه نگار عبد بشارت کلیسای شارتر قرن سیزدهم میلادی - در معماری گوتیک اتاق نقاشی در ازل و نسل وانگوگ
۱۲۵	رنگ‌های مکمل - ترکیب دو رنگ اصلی رنگ مکمل به دست می‌آید.	(ص ۱۲۵ شکل‌های ۹-۵ و ۹-۶)	(ص ۲۲ شکل ۲-۲۲) (ص ۵۳ شکل ۳-۲۹) (ص ۸۷ شکل ۵-۹) (ص ۹۸ شکل ۶-۵) (ص ۱۳۳ شکل ۱۰-۹) (ص ۱۴۵ شکل ۱۰-۳)	برگی از گلچین، اسکندر سلطان، بهرام گور در کاخ ففت‌گنبد تصویرسازی کوکاکا و بسته‌بندی‌ها
۱۲۷	کنترست رنگ - بررسی روابط و مقایسه بین رنگ‌ها و تضاد	_____		
۱۲۸	کنترست ته رنگ - شدیدترین کنترست سه رنگ اصلی و به ترتیب درجه دوم و درجه سوم از کنترست‌شان کاسته می‌شود.	(ص ۱۱۸ شکل‌های ۱۰-۱ و ۱۰-۲)	(ص ۸۴ شکل ۵-۱) (ص ۱۱۵ شکل ۸-۲) (ص ۱۲۰ شکل‌های ۱۰-۵ و ۱۰-۶)	کلیسای افریجیناتور قرن ۱۱ تاج‌گذاری حضرت مریم (ع) اثر شارلتون کمپوزسیون ۱۹۲۸ اثر موندریان اندی وارهول - سرگراف روی کاغذ مونالیزا
۱۲۹ و ۱۳۰	پایه کنترست ته رنگ - کنترست رنگ وقتی موفق می‌شود بسنگی به شناخت و توانایی‌ها و قدرت بصری رنگ‌ها و چگونگی استفاده کردن می‌کند.	(ص ۱۲۹ شکل‌های ۱۰-۳ و ۱۰-۴) (ص ۱۲۹ قسمت الف و ب) (ص ۱۲۹ قسمت ب) (ص ۱۳۰ شکل‌های ۱۰-۴ و ۱۰-۵) (ص ۱۳۰ شکل‌های ۱۰-۴ و ۱۰-۵)	(ص ۲۲ شکل ۲-۲۲) (ص ۴۲ شکل ۳-۱۷) (ص ۵۵ شکل ۳-۲۵) (ص ۷۱ شکل ۴-۲۰) (ص ۷۸ شکل ۴-۳۱) (ص ۸۴ شکل ۵-۱) (ص ۹۵ شکل ۶-۱) (ص ۹۶ شکل ۶-۲) (ص ۱۲۱ شکل ۱۰-۷)	تصاویرهای قبلی که پیشنهاد داده شده است و همین‌طور آثاری از هرنجریان

صفحه	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۱۳۱	بافته کتیراست ته رنگ - میزان و توانایی شناخت از رنگ را افزایش می دهد.	(ص ۱۳۱ - شکل ۷-۱)	(ص ۲۲ شکل ۲۲-۲) (ص ۲۷ شکل ۲۷-۱۷) (ص ۵۵ شکل ۲۳-۲۵) (ص ۷۱ شکل ۲-۴) (ص ۷۸ شکل ۴-۳۱) (ص ۸۴ شکل ۵-۱) (ص ۹۵ شکل ۶-۱) (ص ۹۶ شکل ۲-۶) (ص ۱۲۱ شکل ۷-۱۰)	تصویرهای قبیله که پیشنهاد داده شده است و همین طور آثاری از هنرجویان.
۱۳۲ و ۱۳۳	بافته کتیراست تدرنگ - در سبک های مختلف هنری استفاده می شود. برای صحنه ها و مکان های مختلف یک اثر سینمایی بنای معماری - لباس های محلی - فرش و گلیم. نقاشی قدیم ایرانی	(ص ۱۳۰ شکل ۸-۱۰) (ص ۱۳۳ شکل های ۹-۱ و ۱۰-۱) (ص ۱۳۴ شکل ۱۰-۱۰ جلوه می کند.	(ص ۲۲ شکل ۲۲-۲) (ص ۲۷ شکل ۲۷-۱۷) (ص ۳۵ شکل ۲۳-۲۵) (ص ۷۱ شکل ۲-۴) (ص ۷۸ شکل ۴-۳۱) (ص ۸۴ شکل ۵-۱) (ص ۹۵ شکل ۶-۱) (ص ۹۶ شکل ۲-۶) (ص ۱۲۱ شکل ۷-۱۰)	تصویرهای قبیله که پیشنهاد شده و همین طور آثاری از هنرجویان. زن در غروب، از خوان میرو پیغمبر اکرم (ص) سلطان محمد
۱۳۴	کتیراست تیرگی - روشنی رنگ - به سبب تیرگی و روشنی نقش بسیار عمیقی در زندگی انسان دارد - هر رنگ دارای درجه ای از تیرگی مخصوص به خود است.	(ص ۱۳۴ شکل های ۱۱-۱ و ۱۰-۱۲) (ص ۱۰-۱۲ شکل ۱۰-۱۱ جلوه می کند.	(ص ۱۵۰ شکل ۲۹-۱۰) (ص ۱۵۸ شکل ۲-۱۱) (ص ۱۶۳ شکل ۹-۱۱) (ص ۸ شکل ۶-۱) (ص ۱۲ شکل ۲-۲) (ص ۱۴ شکل ۵-۲) (ص ۱۷ شکل ۱۴-۲) (ص ۱۸ شکل های ۱۵-۲ و ۱۶-۲) (ص ۲۳ شکل ۲-۲۴)	جدول بین ۱ خانه تا ۱۰ خانه از سیاه به سفید زن فروشنده رنگ ها از خوان میرو
۱۳۵	بافته کتیراست تیرگی - روشنی رنگ تشخیص درجه تیرگی رنگ ها در حالت خلوص و نسبت درجه تیرگی مثالهایی مختلف رنگ ها با سیاه و سفید مخلوط نشده اند.	(ص ۱۳۵ شکل های ۱۲-۱ و ۱۴-۱)	(ص ۸۱ شکل ۲۶-۴) (ص ۸۴ شکل ۲-۵) (ص ۸۵ شکل ۲-۵ و ۵-۵) (ص ۸۶ شکل ۶-۵)	آثاری از رامبراند. بچه ها جدولی تهیه کنند و چند رنگ با سیاه و سفید ترکیب کنند. گیتار و بخاری دیواری اثر پابلو پیکاسو

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۱۴۰ و ۱۴۱	پفیه سرد و گرم – کتراست تیره و روشن باعث می شود که خصوصیت سردی و گرمی کاشته شود. رنگ های گرم از لحاظ بُعد فضایی نزدیک تر و رنگ های سرد عقب تر و نقش مهمی در دوری و نزدیکی دارد. امیرسونیست ها با سرد و گرم شکل گرفته اند.	(ص ۱۴۰) شکل های ۲۱-۱۰ و ۲۲-۱۰ شکل ۲۲-۱۰ مطرح است. (ص ۱۴۱) شکل های ۲۲-۱۰ و ۲۴-۱۰ شکل ۲۴-۱۰ مطرح است.	(ص ۱۲۳) شکل ۱-۱۰ (ص ۱۴۶) شکل ۳۲-۱۰ (ص ۱۶۲) شکل ۷-۱۱ (ص ۱۶۳) شکل ۸-۱۱	پارلمان در مده، اثر مونه سببها و تاریخ ها، اثر پل سزان آثار هنرجویان
۱۴۲	کتراست رنگ های مکمل – وقتی دو رنگ مکمل با هم ترکیب می شوند، خاکستری تیره به دست می آید.	(ص ۱۴۲) شکل های ۲۵-۱۰ و ۲۶-۱۰ (ص ۲۷-۱۰)	(ص ۵) شکل ۱-۱ (ص ۴۷) شکل ۱۷-۳ (ص ۵۵) شکل ۲۵-۳ (ص ۶۴) شکل ۷-۴ (ص ۸۷) شکل ۸-۵ (ص ۸۸) شکل ۱-۵ (ص ۹۸) شکل ۵-۶ (ص ۱۶۲) شکل ۸-۱۱	کوهمستان سن وسکیلو، اثر سزان پل گوگن – جهرة نقاش آثار هنرجویان
۱۴۳ و ۱۴۵	کتراست رنگ های مکمل – رنگ های مکمل در طبیعت به شکوه و زیبایی می افزاید و در آثار نقاشان قدیم ایرانی به زیبایی آن می افزاید.	(ص ۱۴۵) شکل ۳۲-۱۰	(ص ۷۷) شکل ۳-۴ (ص ۱۵۷) شکل ۱-۱۱ (ص ۱۶۳) شکل ۸-۱۱	بعد از ظهر یکشنبه در پارک گراند زات، اثر جورج سورا اناق نقاش درازل – وانگوگ گندم زار و درختان سرو – وانگوگ آثار هنرجویان
۱۴۶	نقاشان پست امیرسونیست استفاده می کنند.	(ص ۴۶) شکل ۳۲-۱۰ (ص ۴۷) شکل ۳۲-۱۰ مطرح است.		

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت های کتاب	تصویر های پیشنهادی
۱۴۷	کنترل هیزمان - تأثیر رنگها بر روی احساس بینایی کنترل هیزمان با خاکستری و یک رنگ خالص	(ص ۱۴۷) شکل های ۳۴-۱۰، ۳۵-۱۰، شکل ۳۵-۱، جلوه می کند.	(ص ۲۴) شکل ۲۷-۲، (ص ۲۹) شکل ۳۸-۲، (ص ۹۹) شکل ۱۱۷-۷، (ص ۱۱۷) شکل ۸۵-۵ الف و ب)	شیطان و ملخ ها مینیاتور قرن ۱۱ میلادی کافه شبانه، اثر وانگوگ
۱۴۸ و ۱۴۹	کنترل هیزمان به تنهایی - تأثیر رنگها در مجاورت یکدیگر - در میان خاکستری بوی فام نیز به وجود می آید.	(ص ۱۴۸) شکل های ۳۶-۱۰، ۳۷-۱۰، در شکل ۳۶-۱۰ قسمت الف و در شکل ۳۷-۱۰ قسمت ب) مشهود است (ص ۱۴۹) شکل ۳۸-۱۰	تصاویر صفحه قبل (ص ۷۱) شکل ۲۱-۴، (ص ۷۸) شکل ۱۳۷-۱۰، (ص ۲۸) شکل ۳۵-۲، قسمت ب)	عکاسی مارگارت کامرون ۸۶۷ و تیرین هیزوجیان با استفاده از مقوای سیاه و خاکستری و رنگی های متفاوت
۱۵۲ و ۱۵۳	کنترل کیفیت - با بهره گرفتن از کنترل است کیفیت اوج درختش رنگ ها دیده می شود چون رنگ پستترین جذابیت خود را دارد.	(ص ۱۵۲) شکل های ۴۲-۱۰، ۴۳-۱۰، (ص ۱۵۳) شکل های ۴۴-۱۰، ۴۵-۱۰ و (ص ۱۰۴) که شکل ۴۶-۱۰ جلوه می کند.	(ص ۴۰) شکل ۲-۳، (ص ۱۱۵) شکل ۸-۲، (ص ۱۱۶) شکل ۲-۸، (ص ۱۲۹) شکل ۴-۱۰، (ص ۱۳۵) شکل ۱۲-۱۰، (ص ۱۴۲) شکل ۲۷-۱۰	درس پینو، اثر ماتیس، ماهی های جادویی اثر بل کله، آثار هیزوجیان
۱۵۴	کنترل کیفیت (وسعت سطح) برای کنترل است کمیت دو عامل ۱- میزان درختش و خلوص رنگ ۲- میزان بزرگی سطح، الگه، رنگ، یک الگه تیره در کنار رنگ های روشن در سطح بزرگ تر جلوه می کند یک الگه روشن در میان رنگ های تیره به سطح کوچکتری نیاز دارد.		(ص ۲۴) شکل ۲۵-۲، (ص ۶۱) شکل ۴-۱، (ص ۸۵) شکل ۳-۵، (ص ۱۲۸) شکل ۱۸-۱۰، (ص ۱۶۳) شکل ۹-۱۱	منظره و سقوط ایگلر، اثر برونل آثار هیزوجیان

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت‌های کتاب	تصویرهای پیشنهادی
۱۵۶	همه‌پندگی رنگ‌ها (هارمونی) - ایجاد تعادل بصری و رابطه متناسب میان رنگ‌های یک ترکیب	—	(ص ۲۲ شکل ۲۲-۲۸) (شکل ۲۹-۳۸) (ص ۶۴ شکل ۷-۴) (ص ۷۷ شکل ۳۰-۴) (ص ۸۴ شکل ۲-۵) (ص ۸۷ شکل ۸-۵) (ص ۱۲۲ شکل ۸-۱۰) (ص ۱۲۷ شکل ۱۷-۱۰) (ص ۱۴۱ شکل ۲۴-۱۰) (ص ۱۴۵ شکل ۳۱-۱۰) (ص ۱۴۶ شکل ۳۲-۱۰)	ساختن کاخ خُرتوق (کمال‌الدین بهزاد) مدرسه آتین (رافايل) پایین آوردن جسد مسیح از صلیب (کاراواجو) شکار شیر (پیترو دی روشینا) پل آرتائووی (کلود مونه) گهواره (یزون موریو)
۱۵۷	همه‌پندگی رنگ - رنگ‌هایی که از اختلاط آن‌ها خاکسری تیره ایجاد شود همه‌پندگی و تعادل برقرار خواهند کرد.	(ص ۱۵۷ شکل ۱-۱۱)	(ص ۲۲ شکل ۲۲-۲۸) (ص ۲۹ شکل ۳۸-۲) (ص ۶۴ شکل ۷-۴) (ص ۷۷ شکل ۳۰-۴) (ص ۸۴ شکل ۲-۵) (ص ۸۷ شکل ۸-۵) (ص ۱۲۲ شکل ۸-۱۰) (ص ۱۲۷ شکل ۱۷-۱۰) (ص ۱۴۱ شکل ۲۴-۱۰) (ص ۱۴۵ شکل ۳۱-۱۰) (ص ۱۴۶ شکل ۳۲-۱۰)	ساختن کاخ خُرتوق (کمال‌الدین بهزاد) مدرسه آتین (رافايل) پایین آوردن جسد مسیح از صلیب (کاراواجو) شکار شیر (پیترو دی روشینا) پل آرتائووی (کلود مونه) گهواره (یزون موریو)
۱۵۸	همه‌پندگی رنگ‌ها در نقاشی فوریته‌ها و اکسپرسیونیست‌ها، شدت بصری رنگ زیاد است. بنابراین این دسته از آثار قدرت بصری و بیانی دارند به تعادل بصری رنگ‌ها	(ص ۱۵۸ شکل ۲-۱۱)	(ص ۷۲ شکل ۲۲-۴)	دختران به روی پل (ادوارد مونش) اتاق به همراه گرماقون (هانری ماتیس) رودخانه مُدن تأثیر آندره دژن هنرمند و همسرش (امیل نولد) نیاز (کنه کل ویتس)

ردیف	هدف و موضوع	تصاویر مرتبط	تصاویر مرتبط در سایر قسمت‌های کتاب	تصاویرهای پیشنهادی
۱۵۹ و ۱۶۰	هماهنگی رنگ‌ها در دایره رنگ به صورت مثلث متساوی‌الاضلاع و متساوی‌الساقین چهار گوشه مربع و مستطیل رنگ‌هایی که متقابل هستند.	(ص ۱۵۹ شکل ۱۱-۳) (ص ۱۶۰ شکل‌های ۱۱-۴ و ۱۱-۵)	_____	دختران به روی بل (اودارد مونسش) اتاق به همراه گرما فون (هانی مایس) رودخانه مین تلینز (آندره درنا) هنر مند و همسرش (امیل فولدا) نیاز (کنیه کل ویش)
۱۶۱ و ۱۶۲	شکل و رنگ رنگ قرمز - با شکل مربع - نمادی از مادیت - صراحت - سنگینی رنگ زرد - با شکل مثلث - نمادی از تفکر و روشنی شخصیت آن به کمال نشان می‌دهد. آبی - دایره - نمادی از روان و جنبه‌های روحانی که عمق تفکر و پایداری را نشان می‌دهد. نارنجی - دوزخه و پچه‌ها باید به تجربه کشف و تمرین کنند که با چه شکل‌هایی چه رنگ‌هایی متناسب است. و تأثیر قوی از نظر بصری ایجاد کنند.	(ص ۱۶۱ ندارد) (ص ۱۶۲ شکل‌های ۱۱-۶ و ۱۱-۷) شکل ۱۱-۷ جلوه می‌کند.	(ص ۲۴ شکل ۲۷-۲) (ص ۴۷ شکل ۱۸-۳) (ص ۹۸ شکل ۵-۶) (ص ۱۱۱ شکل ۱۲-۷) (ص ۱۱۷ شکل ۵-۸) (ص ۱۱۹ شکل ۸-۸) (ص ۱۴۷ شکل ۳۵-۱۰) (ص ۱۴۸ شکل ۳۶-۱ و ۳۷-۱۰) (ص ۱۵۱ شکل ۳-۱ و ۴۱-۱) (ص ۱۵۴ شکل ۴۷-۱ و ۴۸-۱) و ۴۹-۱)	اتاق عجیب (فرانسس بیکیا) ترکیب بندی با قوز سياه و آبی، زرد و خاکستری (بیت موندریانا) نشانه با چهار صورت (جسپر چاتو سرگرافتی روی کاغذ مونالیزا (اندی وارهول)
۱۶۳	تأثیرات بصری و روانی رنگ‌ها - رنگ‌ها نماد و نشانه‌هایی متناسب با زندگی نوع تفکر و اعتقادات یک رنگ به صورت قراردادی مثل برچم و علامت راهنمایی و راهنمایی	(ص ۱۶۳ شکل‌های ۸-۱۱ و ۹-۱۱) شکل ۸-۱۱ مورد توجه است.	(ص ۱۶ شکل ۱۲-۲) (ص ۹۷ شکل ۳-۶) (ص ۹۶ شکل ۲-۶)	نیشمه‌های رنگی دوره گوتیک

واژه‌نامه

Abstract	مجرد، انتزاعی، چکیده، چکیده کردن
Abstraction	انتزاع
Abstract art*	هنر انتزاعی
Achromatic colour	بی رنگ
Acrylic	رنگ اکریلیک
Afterimage	تصویر بعدی چیزی شبیه رنگ
Airbrush	رنگ پاش
Analogue colours	رنگ‌های مشابه – رنگ‌های قیاس پذیر
Anatomy	کالبدشناسی
Animated cartoon	نقاشی متحرک – کاریکاتور
Anti – art	ضد هنر
Aquarelle	آبرنگ، آب و رنگ، نقاشی آب و رنگی
Art deco*	هنر دکو
Art for art's sake	هنر برای هنر
Art history	تاریخ هنر
Artist	هنرمند

B

Balance	تعدادل
Baroque art*	هنر باروک
Basic design	اصول و قواعد دیزاین
Basic shapes	شکل های بنیادی
Basic visual elements	اصول و قواعد هنرهای تجسمی
Billboard	تخته اعلانات و آگهی ها
Book binding	صحافی
Book illustrator	تصویرساز کتاب
Brightness	درخشندگی
Bronze age	دوران مفرغ
Brush	قلم مو

C

Calligrapher	خوش نویس
Calligraphy	خوش نویسی
Canvas	کرباس، پارچه مخصوص نقاشی، پرده نقاشی، بوم
Caricaturist	کشنده تصویرهای مضحک و اغراق آمیز، کاریکاتوریست
Ceramics	سفال سازی
Chalcography	هنر حکاکی روی برنج یا مس
Chromatic colour	رنگ فام دار
Chromatic scale	گام رنگی
Classicism	سبک باستانی (در ادبیات و هنر)، پیروی از سبک های یونان و روم، کلاسیسیسم

Collage	کلاژ
Collection	گردآوری، مجموعه
Colour value	ارزش رنگی
Composition	ترکیب بندی
Computer graphic	گرافیک کامپیوتری
Conceptual art	هنر مفهومی
Connoisseur	خبره، کارشناس هنری
Construction	ساختمان، ساخت بندی
Construe	ترکیب، صرف
Contemporary	هنر معاصر
Contrast	تباين
Cool colour	رنگ سرد
Critic	منتقد هنری
Cube	مکعب
Cubism	کوبیسم

D

Dada , Dadaism	دادا، دادئیسم
Decoration	تزئین
Decorative	تزئینی
Design	طرح
Designer	طراح
Dimension	اندازه - بعد
Draw	کشیدن
Dye	رنگینه

E

Earth art	هنر خاکی
Easel	سه پایه نقاشی
Effigy	پیکره
Egyptian art	هنر مصری
Elaborate	پرکار
Emblem	نشانه، آرم
Enamel paint	رنگ لعابی
Engraving	حکاکی
etcher	چاپگر، باسمه کار
Expressionism	سبک اکسپرسیونیسم
Expressional	هنر مند اکسپرسیونیست

F

Faience	چینی لعابدار
Fauvism	فوریسم – (فروها)
Figurative	تصویری – طبیعت‌نمای – طبیعت ساز – پیکری – اندامی – مجازی
Figure	تصویر – شکل – پیکر – اندام – رمز، نشانه
Fine art	هنرهای زیبا
Flat	مات – یک تخته – قلم‌موی تخت بلند
Folk art	هنر قومی – هنر بومی – هنر ملی
Fond	دوست‌دار – خوش‌باورانه – شیفته

Form	شکل - حجم - صورت - قالب
Formal art	هنر صوری - رسمی - قالبی - نظری (در برابر عملی)
Format	قواره، قاب، قطع
Frame work	قاب عکس، چارچوب
Freehand drawing	طراحی بی خط کش و نقاله
Function	کاربرد، خاصیت ذاتی، کارایی فنی
Futurism	فوتوریسم

G

Gallery	نمایشگاه، نگارخانه، دهلیز بغل باز، دالان، بالاخانه
Grey	خاکستری، آمیخته، ناخالص
Grisaille	زیرسازی خاکستری، نقاشی برجسته نما، گریزای، لعب کاری برجسته
Ground	زمینه، اندود زمینه

H

Handicraft	صنایع دستی، کارهای دستی
Hand - made	دست ساخت
Harmonious colours	رنگ‌های هماهنگ و موزون
Harmony	هماهنگی، نظم، تعادل
Hatching	هاشور، هاشورزنی
Head	سرپیس، رأس، عضو فوقانی
Heading	سرنامه، عنوان

I

Icon	شمايل
Ideogram	مفهوم نگاشت
Illusionism	چشم فریبی
Illustration	مصورسازی، تصویرگری، تصویر متن، تصویر توضیحی، تصویر
Image	شبيه تمثال - شكل - صورت خیالی - مظهر
Impressionism	امپرسیونیسم، اجمال پردازی
Industrial design	طراحی صنعتی
Intense colour	رنگ پرمايه، رنگ قوی
Inter face	فاصل، هم کنش کز، واسط
Isomorphic	هم شکل - هم ریخت

L

Litho graph	چاپ سنگی، سنگ چاپگری، چاپ مسطح
Landscape	منظره، چشم انداز، دورنما
Last supper	شام واپسین
Lettering	نگارش حروف، حروف نوشتنی
Line	خط
Linear composition	ترتیب خطی - آمیزه خطی

M

Manner	شیوه
Mannerism	منریسم
Mass	سطح عمده، سطح کلی، توده، بدنه
Master	استاد
Material	ماده، جنس، مادی
Miniature	نقاشی ریزنقش، ریزنقش، مینیاتور
Mixed colour	رنگ‌های ترکیبی
Mixture	آمیختگی
Modernism	نوین‌گرایی، نوگرایی
Monogram	(نقش) سرنام
Monotone	یکنواختی، بی‌تنوعی، خسته‌کننده
Mould	قالب‌گیری، الگو، شکل‌دادن
Mural painting	نقاشی دیواری
Myth	اسطوره، هر چیز خیالی

N

Narration	داستانی، نقالی، داستان‌سرایی
Naturalism	ناتورالیسم
Natural texture	بافت طبیعی
Neo-classicism	نئوکلاسیسیسم – قرن ۱۸ که از هنر کلاسیک یونان و روم تأثیر می‌گرفت

Neo – expressionism	نئواکسپرسیونیسم
Neo – impressionism	نئو امپرسیونیسم
Neolithic	نوسنگی و آغاز دوره کشاورزی بشر پیش از تاریخ
Non – figurative art	هنر غیر تصویری، هنر غیر بازنمایی

O

Objected art	هنر اعتراضی، هنر مخالفتی
Oil painter	نقاشی رنگ روغن
Opaque	کدر: حایل رنگ و نور
Open form	
Optical Art	نقاشی نوری (روش نقاشی که با کاربرد شکل های هندسی حالت تحرک و غیره ایجاد می کند.)
Optical mixing	ترکیب نوری، مخلوط نوری

P

Patch	وصله، تکه، قطعه
Patron	حامی هنر، سرپرست، صله دهنده، هبه دهنده
Pattern	انگاره، نگاره، سرمشق، نمونه، الگو، نقش مکرر
Persian art	هنر فارسی
Philosophy of art	اصول کلی هنر، روش کار هنر، حکمت هنر
Photo real is in	

Pictography	صورت‌نگاشت
Picture plane	سطح تصویر
Post-modernism	نوینگری التقاطی
Primary colours	رنگ‌های اصلی در چاپ، ماجنتا، سیاه و زرد
Primitive	هنر بدوی، هنر قبیله‌نشینی
Principles of design	اصول طراحی
Printmaking	چاپی ساز، حکاک
Profile	نیم‌رخ
Proportion	نسبت، تناسب
Pyramid	هرم

Raised	برجسته، برجسته‌کاری شده
Realist	رئالیست، واقع‌گرا، واقع‌بین
Renaissance	هنر رنسانس، هنر دوران نوزایی
Rendering	ترسیم، اجرا
Repetition	تکدار، چندبارگی
Restoration	بازگردانی، استرداد، بازسازی، ترمیم
Rhythm	موزونی، نظم، ریتم
Rhythmic	موزون، نظم‌دار، ریتمیک، ریتمی
Richness of colour	رنگ غنی، رنگ پرمایه، رنگ غلیظ

Salon Scale	
Script	دست‌نوشته، دست‌خط
Sculptor	پیکره‌تراش، پیکرتراش، مجسمه‌ساز
Secondary colours	رنگ‌های ردهٔ دوم، رنگ‌های ثانوی
Section do	
Serigraph	
Serigraphy	
Shade	سایه، رنگ سیاه آمیخته، گونه، درجه
Shape	شکل، قواره
Silhouette	شکل دورمریی، طرح دوره‌بر، هیئت دورمریی، سایه‌نما
Simultaneous contrast	تباین همزمان، تباین توأمان
Sketch	طرح کم‌پرداخت، طرح، طرح‌برداری، طراحی
Solid	لایهٔ سفت، لایهٔ غلیظ، سه‌بعدی، تک‌پارچه، توپر
Space	فضا
Statue	مجسمه، پیکره
Still – life	طبیعت بی‌جان، طبیعت ساکن
Strong colour	رنگ قوی
Structure	ساختار، ساخت، سازه
Style	شیوه، سبک
Surface	نما، ظاهر، سطح
Surrealism	سورئالیسم
Symbol	رمز، نماد، کنایه
Symbolism	سمبولیسم

Value	ارزش، رده، درجه، روشنی درجه، روشنی، روشنایی
Value pattern	الگوی ارزشی
Vision	بینایی، بصیرت، بیش، تصور
Visual art	هنرهای بصری
Visual communication	ارتباطات بصری

Warm colour	رنگ‌های گرم
Water colour	آب رنگ
Weight	وزن، سنگینی

اصطلاحات

فوویسم (fauvism): گروهی از نقاشان فرانسوی به پیش گامی هانری ماتیس با علاقه به رنگ خالص یا به عبارت درست تر، «شیوه نقاشی گروه موسوم به وحشی‌ها» که با رنگ‌های تند - که گاه مستقیماً از چند رنگ بر روی بوم قرار می‌گرفت و شکل‌های مسطح و کج و معوج مشخص می‌شد. از جمله هنرمندان برجسته گروه می‌توان از آندره درن، موریس ولامینک و راثول دوفی نام برد.

هنرهای زیبا (fine arts): هنرهایی که بیشتر به خواست‌ها و پسندهای خود هنرمند تکیه می‌کنند و در آن‌ها هدف تجارتي در کار نیست. این اصطلاح بیانگر ارزش کیفی هنرهای مذکور نیست.

فوتوریسم (futurism): منشأ ایتالیایی دارد. در ستایش ادوات ماشینی، سرعت و خشونت آغاز شد و از جهت فنی بر نظرگاه نئوامپرسیونیستی در باب رنگ تکیه داشت. هنرمندان برجسته آن بوچیونی، بالا، کارا و سورینی است.

منریسم (Mannerism): شیوه هنری حوالی سال‌های ۱۵۲۵-۱۶۰۰ در ایتالیا و فرانسه که با اغراق در ارائه شکل‌ها، رنگ‌ها و حالات مشخص می‌شد و به اعتقاد برخی، واکنشی علیه هنر اوج رنسانس بود. هنرمندان برجسته آن، ال گرکو، تینتورتو است.

طبیعی‌پردازی (Naturalism): طبیعی‌نمایی، طبیعت‌گرایی – ناتورالیسم
شیوه ادبی و هنری اواسط سده نوزدهم که به ارائه و ترسیم پدیده‌ها، بی‌تعریف یا احساساتی‌گری، می‌پرداخت.

نئواکسپرسیونیست (Neoexpressionist): نقاشی انتزاعی که از عواطف و هیجانات و همچنین نموده‌های تصادفی بهره می‌گیرد و در بی‌اعتنایی به برنامه‌ریزی برای به‌وجودآوردن ترکیب بندی حتی به شکل‌های حساب شده هندسی هم توجهی ندارد.

نئوامپرسیونیسم (Neo-impressionism): جنبش هنری در سال ۱۸۸۰ در فرانسه، به نام‌های دیگری چون کرومولومیناریسم، پومان تیلیسم و دیویزیونیسم نیز نامیده می‌شود. پیروان این جنبش در آثار خود با تکیه بر فیزیک نور، به جای ترکیب و اختلاط رنگ‌ها در روی صفحه رنگ‌آمیزی، نقاط و لکه‌های کوچک رنگ خالص را بر پهنه تصویر به نحوی کنار هم می‌گذاشتند که رنگ‌های بینایی، یا گذارهای رنگی، بی‌آنکه عملاً وجود داشته باشد، برای ناظر تداعی می‌شد. هنرمندان برجسته این جنبش هنری عبارت‌اند از سورا و سینیاک و هنرمندانی چون واتو، دوکرش، ترنر. برخی دیگر اصل فیزیکی مزبور را مورد استفاده قرار داده بودند.

نوین‌گرایی انتقادی (Post. Modernism): عنوان به‌کار رفته در توصیف شیوه معماری در سال ۱۹۷۰ نوین‌گر در آمریکاست که از برپاسازی آسمانخراش‌های لخت و بی‌ترین و به‌صورت «قوطی کبریت‌های روی هم چیده درآمده» اجتناب جستند و به گزینش عناصری تزیینی و تنوع بخشی از کلاسیک‌گری‌های تاریخی روی آوردند.

هنر رنسانس (Renaissance): هنر دوران نوزایی، هنر اروپای غربی در سده‌های ۱۴، ۱۵ و ۱۶ میلادی که با احیای الگوهای هنر کلاسیک و توجه به ارزش‌های انسان‌گرایانه متمایز می‌شود. هنرمندان برجسته این هنر عبارت‌اند از: لئوناردو داوینچی، میکل‌آنژ و رافائل.

سوررئالیسم (Surrealism): نام اطلاق به جنبشی در هنر اوایل سده بیستم میلادی که از تلفیق چهل تیکه‌کاری چسبی – کلاژ و جنبه‌های ترکیبی کوبیسم و پوچ‌گرایی «دادا» به وجود آمد. سوررئالیسم با پیش‌کشیدن ضمیر ناخودآگاه در پی وسعت بخشیدن به مرزهای واقعیت است. و نتیجه این امر غالباً به‌صورت دنیایی ناشناخته، رؤیایی و یا تمثیلی

تجسم می‌یابد. هنرمندان برجسته‌اش عبارت‌اند از، دالی، ماگريت ارنست و میرو. سمبولیسم (Symbolism): گرایش ادبی و هنری در هنر اروپا، در نیمهٔ دوم سدهٔ نوزدهم. نقاشی گوکن و گوستاو مورو دو تن از نامداران این شیوهٔ هنری‌اند. رمزپردازی، نمادپردازی.

هنر انتزاعی، هنر تجریدی (Abstract art): هنر تجسم بخشیدن به خصوصیات بنیادی و کلی اشیا و موجودات، و نادیده گرفتن عوارض ظاهری و جزئیات خاص هریک از آن‌ها: مثل تصویر انتزاعی درختی که هیئت کلی و خصوصیات بنیادی عموم درختان را در برداشته باشد بدون شباهت جزئیات با هیچ درخت خاص.

هنر تزینی مختلط (Art deco): هنری تزینی که بعد از ۱۹۲۰ در فرانسه پا گرفت و صرفاً جنبهٔ تجملی و خانه‌آرایی داشت و همه نوع مواد نفیس چون عاج و آبنوس تا مفرغ را به کار می‌گرفت و هر گونه تزینات اروپایی و آفریقایی و آزکی و چینی و مانند آن‌ها را در هم می‌آمیخت.

هنر باروک (Baroque art): عنوانی مأخوذ از واژهٔ پرتغالی barroco به معنی مروارید ناصاف برای شیوهٔ هندی فاخر و پرتجمل که به حمایت از بازگشت قدرت کلیسا و فرمانروایان در روم پایه‌گذاری شد [۱۵۹۰ تا ۱۷۳۰ بعد از میلاد] و با تأکید بر ایجاد تقارن و تلفیق تزینات و خطوط خمیده و ترکیب شکوهمند عناصر و اشکال و هیاکل در همه تأییده‌آثاری خیره‌کننده در معماری و نقاشی و پیکره‌سازی به وجود آورد.

کلاسیک‌گری (Classicism): و مکتب ادبی و هنری که آغازش به تمدن یونان در قرن پنج قبل از میلاد و طی قرون بسیار مبتنی بود بر پیروی از اصول منطقی و پایدار چون قالب هنری نظم، سنت پرستی، سادگی، تعادل و اعتدال، تناسب اجزا، بلندی مضمون و والا منشی.

حجم‌گری (کوبیسم) (Cubism): شیوهٔ هنری در اوایل قرن حاضر با الهام گرفتن از نقاشی پل سزان و پیکره‌سازی بومیان آفریقا اصول رسمی بازنمایی عالم خارج و ارائهٔ مضمون و بیان احوال درون و اسلوب‌های متداول ژرف‌نمایی و تاریک و روشن کاری و سایه‌زنی را در هم شکست. در این شیوه، ماده یا جسمانیت اصل شمرده می‌شود و

هنرمند حجم اشیا و هیاکل را به سطوح و بره‌های هندسی، اشیاء و هیاکلی قابل بازشناسی به وجود می‌آورد (حجمگری ترکیبی)؛ و به بیان آخر نقاش یا پیکره‌ساز اشیا و اشکال را با دیدگان عقل می‌بیند، نه با دیدگان حس.

دادا — مکتب دادا (Dada/Dadaism): مکتب هنری و ادبی کوتاه عمر در سال‌های آخری جنگ جهانی اول، که مبتنی بود بر سنت‌شکنی و بطلان انواع مظاهر فرهنگ و هنر زمان و ابراز نفرت و بدبینی حاصل از جنگ، با آفرینش آثاری رسوایی انگیز و ابداعاتی ضدّ هنری و مغایر با منطق و عقل سلیم، لیکن در عین حال مایه گرفته از تخیلی فراخ و رها از بند، مکتبی که اگر خود دچار سقط جنین شد، در عوض به زایش و پرورش بسیاری آثار و تکوین پاره‌ای از نهضت‌های هنری در دهه‌های بعدی و خصوصاً شیوه و همگری (سوررئالیسم) مدد رساند.

هیجانگری، هیجان‌نمایی (Expressionism): شیوه عرضه کردن هیجان‌ات و تجربیات شخصی با بیانی شدید و پرشور رنگ‌های تند و تیره، خطوطی خشک و زمخت و کجوشی اشکال و علائم چهره که از خصوصیات این مکتب هنری در عصر حاضر به‌شمار می‌آید. لیکن باید متذکر بود که شیوه هیجانگری از گذشته‌های دور با هنرهای تجسمی ملازمت داشته و در دوره‌های مختلف به گونه‌هایی تجلی یافته است.

منابع

۱. بارو، رو. ودز، درآمدی بر فلسفه آموزش و پرورش، ترجمه فاطمه زیبا کلام، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۶
۲. ترزا، شکوفائی خلاقیت کودکان، ترجمه حسن قاسم‌زاده و پروین عظیمی، تهران: نشر دنیای نو، ۱۳۷۵
۳. حسینی، افضل السادات، چگونگی ایجاد پرورش خلاقیت در هنرجویان (قسمت دوم)، رشد هنرآموز، ۱۳۷۶، شماره ۵، صص ۴۶-۴۷
۴. شعاری‌نژاد، علی اکبر، فرهنگ علوم رفتاری، تهران، امیرکبیر
۵. اچسون، کیت وگال، مردیت دامین (۱۳۷۴)، نظارت و راهنمایی تعلیماتی، کاربرد فنون کلینیکی در نظارت و راهنمایی هنرآموزان و آموزش‌های ضمن خدمت و پیش از خدمت، ترجمه محمدرضا بهرنگی، تهران، کمال تربیت.
۶. الیوا، پیترا. اف (۱۳۷۹). نظارت و راهنمایی آموزش در مدارس امروز، ترجمه غلامرضا احمدی و سعیده شهابی، اصفهان دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خوراسگان.
۷. براون. جورج (۱۳۷۲)، تدریس خرد، ترجمه علی رؤوف، تهران، مدرسه.

۸. سلیمانی، نادر (۱۳۸۳)، نظارت و راهنمایی آموزشی، تهران: سنجش.
۹. سیف، علی اکبر (۱۳۸۲)، اندازه گیری، سنجش و ارزش یابی آموزشی، تهران، آگاه.
۱۰. وایلز، جان و باندی، جوزف (۱۳۷۲)، نظارت در مدیریت، ترجمه محمد رضا بهرهنکی، تهران، مترجم.
۱۱. چارچوب ذهن، (نظریه هوش چندگانه) هوارد گاردنر، ترجمه غلامرضا حسین نژاد، تهران.
۱۲. روان شناسی پرورشی (روان شناسی یادگیری و آموزش)، تألیف دکتر علی اکبر سیف
۱۳. روش له و فنون تدریس، دکتر عباس خورشیدی (۱۳۸۲)، انتشارات یسطرون
۱۴. ارزش یابی آموزشی، دکتر عباس خورشیدی (۱۳۸۲) و محمدرضا ملک شاهی راد، انتشارات یسطرون.
۱۵. راهبردهای تدریس، ترجمه دکتر سیامک رضا مهجور

